

Núm. 847

JUNY 2003

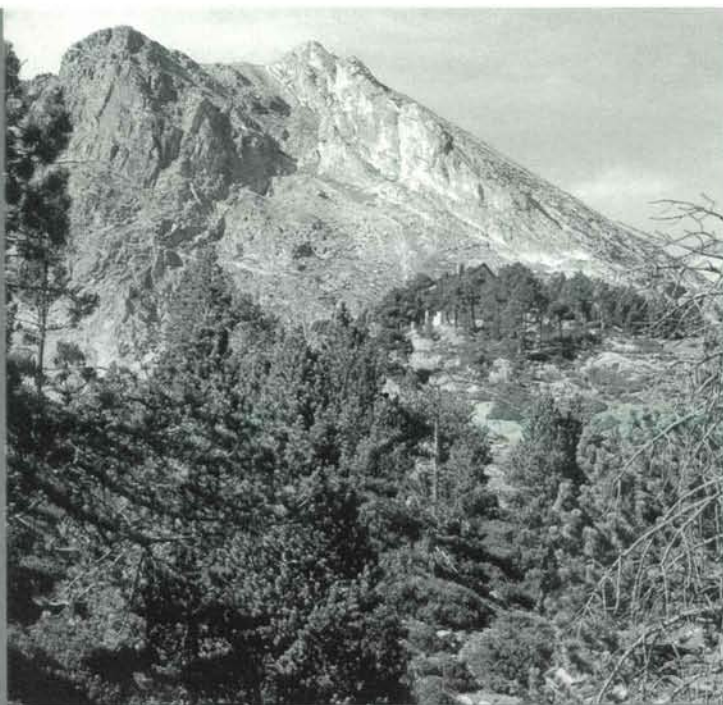
4 €



MUNTANYA



COL·LECCIÓ



GUIES DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

ULLDETER

EXCURSIONS I TRAVESSIES DES DEL REFUGI

JOSEP NUET I BADIA

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT





MUNTANYA

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

Club Alpí Català

Entitat declarada d'utilitat pública

SUMARI

Any CXXVII, Vol. 107, Núm. 847, juny 2003

Redacció, administració i publicitat:
Paradís, 10 pral. E-08002 Barcelona,
tel. 93-315 23 11, fax 93-315 14 08,
adreça electrònica: cec@cec-centre.org
web: www.cec-centre.org

Director: Josep Nuet i Badia,
adreça electrònica: nuet@arrakis.es
Secretari: Joaquim Bordons
Consell de redacció: Francesc
Beato, Joaquim Bordons, Francesc X.
Gregori, Josep M. Panareda, Miquel
Rafa, Josep M. Sala
Corrector lingüístic:
Eulàlia Nuet i Badia
Cartògraf i dibuixant:
Armand Ballart
Dissenyador i maquetador:
Josep Nuet i Badia
Publicitat: Adolf Garcia, Exclusives
Publicitàries, tel. i fax. 93-237 95 01,
adreça electrònica: adolfgar@jazzfree.com
Fotomecànica: Sorrosal, SA.
Impressió: IMGESA, Alarcón, 138.
08930 Sant Adrià de Besòs

Dipòsit legal: B. 545 - 1958
ISSN: 0212 - 2111

Preu d'aquest exemplar: 4 euros (IVA
inclòs)
Preu de la subscripció anual: 22 euros
(IVA inclòs) (sis exemplars).
A l'estranger: 32 euros
Comanda de números endarrerits a la
redacció de la revista.
La revista MUNTANYA és membre de

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALA

Els articles publicats a MUNTANYA expressen
l'opinió dels seus autors.
La revista MUNTANYA, editada pel Centre
Excursionista de Catalunya es publica sense
cap finalitat lucrativa.
El ©copyright dels articles, tant de la part
literària com de les il·lustracions, és propie-
tat dels autors respectius. Per tant, és abso-
lutament prohibit la reproducció total o par-
cial, per qualsevol sistema, dels articles de la
revista MUNTANYA sense permís escrit dels
propietaris del copyright.

Portada: Les illes Medes des de la platja de la gola del Ter.

Foto: Josep Nuet Badia

Editorial	90
El pirineisme en els inicis de l'excursionisme a Catalunya, per Josep M. Sala i Albareda	91
Barrancs d'Arinyolo, Manyanet i Rossó, per Àlex Batllori i Lacueva	95
El camí del Nord: de Mataró al Canigó a peu (i 2), pels Marxaires Mataró - Canigó i els Amics del Camí del Nord	99
La vall de Galba (Capcir). Clima i vegetació, per Josep Nuet i Badia	109
Botànica a Barcelona, 3: el pebrer bord, per M. Àngels Sagrera i Marigó	117
D'Alforja a Arbolí. Tot recordant l'amic Josep Fuster i Grifoll, per Antoni Cabré i Puig i Josep Jordana i Puigpinós	119
La II Marxa Combinada, per la Comissió organitzadora	125
Un nou Ral·li, més social, per Roger Pastó	127
Lesquí alpí de competició al Centre, per Xavier Pi	128
Vies d'escalada, a cura d'Armand Ballart	129
Notícies, llibres & mapes	131

Normes de publicació de MUNTANYA

Els autors que vulguin publicar els seus tre-
balls a la revista MUNTANYA han de tenir pre-
sent el següent:

Els articles cal que siguin inèdits i escrits
correctament en català, en suport magnètic
(disquet) amb indicació del programa i versió
o en el seu defecte a màquina. Se'n presenta-
rà una còpia en paper a doble espai en fulls de
mida DIN A4, deixant uns marges d'un pa-
rell de centímetres.

Els articles, d'un màxim de sis fulls, negocia-
bles, aniran encapçalats pel títol que l'autor
proposa i portaran a continuació el nom dels
autors. No portaran notes a peu de pàgina.
Els peus de les il·lustracions i el nom de l'au-
tor aniran escrits en un full a part, precedits

d'un número que es repetirà a la fotografia o
dibuix corresponent.

Per a facilitar la correcció dels originals, no
utilitzeu el subratllat en els textos que
vulgueu publicar. Tampoc no utilitzeu codifi-
cacions ni lletres diferents en els arxius in-
formàtics.

Els mapes, dibuixos i gràfics haurien de ser
dibuixats correctament amb tinta xinesa so-
bre paper blanc, també els podeu aportar en
format digital (disquet), preferiblement fets
en Corel Draw o Illustrator.

Les fotografies, en nombre de sis a dotze per
article, en diapositives, còpies de paper color
o blanc i negre brillant, cal que siguin ben
exposades i amb bona definició, que tinguin
contrast, però que no siguin excessivament
fosques.

Everest, Sagarmatha, Chomolugma: 50 anys

El 29 de maig de 1953 l'alpinista neozelandès Edmund Hillary i el xerpa nepalès Tensing Norgay assolien el cim de l'Everest, de 8.850 metres (Sagarmatha per als tibetans, Chomolungma per als nepalesos), en el curs de l'expedició britànica dirigida pel coronel britànic John Hunt.

La conquesta del cim fou el resultat d'un esforç considerable, tant d'organització com de diners i persones. També fou una continuació del treball anterior d'altres expedicions, en especial de l'expedició suïssa de Raymond Lambert (també acompanyat pel xerpa Tensing) durant la tardor del 1952, que marcà l'itinerari d'accés al coll Sud, clau, aleshores, de l'ascensió al pic.

Per tant, quan aquesta revista arribi a les vostres mans haurà fet cinquanta anys exactes d'aquell esdeveniment alpinístic, que depassà l'àmbit estricte del nostre esport per adquirir una dimensió semblant a la de les gestes exploratòries i èpiques d'altres temps, com van ser la conquesta dels pols de la terra o les exploracions africanes del període colonial.

Tres anys abans s'havia coronat el primer vuit mil de la terra, el també mític Annapurna, i després de l'Everest es van anar assolint tots els vuit mil, junta-

ment amb altres pics també de gran dificultat i anomenada de l'Himàlaia.

En aquesta cursa alpinista també hi han estat presents els muntanyencs catalans amb una quantitat important d'expedicions i ascensions als pics més alts o més difícils del món, i n'és un exemple notable l'ascensió realitzada a l'Everest, per la seva aresta Nord, el 28 d'agost de 1985, pels membres de l'expedició del Centre Excursionista de Catalunya, Òscar Cadiach, Antoni Sors i Joan Vallès, de la qual fou cap Conrad Blanch.

Aquestes ratlles no tenen altre objecte que retre un homenatge a tots els homes i dones que, seguint les petjades dels pioners de l'alpinisme de grans altituds, i prosseguint amb l'esperit dels mítics Eric Shipton, Francis Younghusband i tants d'altres, han aportat aquesta gran dosi d'il·lusió i aventura a tots els qui, des de les nostres modestes activitats muntanyenques, vam seguir, i encara seguim amb emoció el fil dels relats de les seves proeses.

Tot i la dimensió mercantil que ha anat adquirint l'ascensió al pic més alt del món, tot i els successos escandalosos que han pogut voltar determinats comportaments, cal situar aquests elements negatius en la seva justa dimensió, i valorar

com es mereix el nivell de motivació, d'esforç i de preparació que cal a la immensa majoria dels que es plantegen aquestes activitats, i que ha de ser tan gran que mereixen la nostra admiració i el nostre reconeixement. Mentre hi hagi pics per conquerir (encara n'hi ha molts), espais per recórrer, vies noves per obrir, hi haurà dones i homes disposats a anar-hi, disposats a preparar-se i a organitzar-se, disposats a trobar els recursos per a fer-ho possible. I nosaltres, els muntanyencs i excursionistes corrents, els hem d'agrair profundament que ho facin, encara que només sigui per la gran dosi de somni i il·lusió que aporten a la nostra vida, o pel fet de mantenir viva la flama de l'esperit explorador i de descoberta del que no coneixem, que és com una espurna encesa que tots portem a dintre.

Des dels clubs i des dels llocs on es pot ajudar els alpinistes que tenen voluntat i capacitat per a aquestes activitats extremes, hem de saber trobar formes d'ajut i encoratjament perquè es realitzin grans activitats, i també hem de saber donar-hi serietat i consistència, amb el mateix esperit que ho van fer els que, des de fa més de cent cinquanta anys, iniciaren la descoberta dels pics més alts de la terra.

El pirineisme en els inicis de l'excursionisme a Catalunya

Josep M. Sala i Albareda

Conferència pronunciada el dissabte 14 de desembre de 2002, a la sala d'actes del Centre Excursionista de Catalunya, amb motiu de l'Eurocongrés 2000.

El moviment romàntic que feia temps que s'estenia per Europa arribà a Catalunya ja avançat el segle XIX. Amb ell es despertava l'afany de conèixer els orígens del nostre poble, la nostra història, el nostre país, entre els grups més inquiets del jovent. Amb aquest ideal es funda a mig segle la Societat X, entre els elements de la qual trobem Cèsar August Torras, que més endavant esdevindria un patrici de l'excursionisme català.

A l'estranger, també com a fruit del romanticisme, es desperta l'interès per la muntanya i són fundats, quasi sempre per part d'individus de l'alta societat o de la ciència, els club alpins. N'és el primer el Club Alpí Anglès, fundat l'any 1857. El següent altres països, Alemanya-Aústria, Suïssa, Itàlia, França. A casa nostra un grupet de sis joves, ni de l'alta societat ni de la ciència, funden, el 26 de novembre de 1876, l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, per a donar a conèixer i divulgar la nostra història i els llegats que en forma de monuments, molts d'ells venerables ruïnes, ens ha deixat. Per a fer realitat aquest projecte calia caminar, trepitjar país. Havia nascut l'excursionisme, però de moment no era un excursionisme purament esportiu i dedicat de ple a la muntanya. Al cap de dos anys, el 1878, es produeix una escissió per part dels que creien que en l'excursionisme també hi tenia lloc

la muntanya per ella mateixa. Naixia l'Associació d'Excursions Catalana. Una figura destacada d'aquesta nova associació fou la d'Artur Osona i Formentí, incansable caminador, acompanyat moltes vegades per la seva muller, que recorregué Catalunya de cap a cap i ens en deixà constància amb la publicació de les primeres guies excursionistes al nostre país.

Una escissió com moltes, a les quals els catalans som lleugerament aficionats. Però el seny, una altra ca-

racterística també ben nostra, féu que el 1891, les dues entitats es fusionessin, donant lloc al naixement del Centre Excursionista de Catalunya, fent constar ben expressament que es consideraven continuadors de l'entitat nascuda el 1876, quan feia tan sols dos anys que havia estat fundat el Club Alpí Francès.

El Pirineu, mentrestant, i d'una manera especial el francès, havia estat explorat i divulgat per eminents muntanyencs escriptors, com el documentat treball de Joseph Ribas explica. L'Aneto, el seu cim culminant, havia estat vençut el 1842 per Alfred de Franqueville i Platon de Txikhatxev i la primera ascensió per ciutadans espanyols sembla que fou la dels germans Joan Manuel i Francesc Manuel de Harreta, el 1855.

Ramon Arabia i Solanas, president de l'Associació d'Excursions Catalana, coneixedor dels clubs alpins de l'estranger, participa en trobades i assemblees on és invitat, i així el veiem pujar al Mont Perdut el 1880, com a cloenda d'una reunió de les seccions pirinenques del Club Alpí Francès. Amb l'exemple dinamitza els elements joves de l'Associació.

Un individu que, sense proclamar-se'n d'una manera explícita,

A primer terme, Lluís Estasen i Pla. Va ser el pirineista més destacat durant els anys vint i trenta. Aquí el veiem al refugi Cèsar August Torras, al prat d'Aguiló, a la serra de Cadí, l'any 1935. Foto: Albert Oliveras (Ref. 5579).





A l'esquerra, tres pirineïstes, Ignasi Canals, Lluís Estasen i Josep Punes, al cim del Petit Encantat, el 17 de juliol de 1919. Foto: Ignasi Canals (Ref. B 6808).

A la dreta, Lluís Marià Vidal i Carreras, destacat enginyer de mines, geòleg i muntanyenc. El 1896, aconseguí escalar la pica d'Estats (Ref. A 4816).

El santuari de Corbera, als rasos de Peguera, on l'hivern del 1908, un grup de socis capitanejats per Albert Santamaria, va fer les primeres pràctiques d'esquí. Foto: Cèsar August Torras (Ref. D 4751).

fou un excursionista d'empenta, és el gran poeta mossèn Cinto Verdaguer, que per a inspirar-se per al seu gran poema *Canigó*, no dubtà a recórrer el Pirineu des de la Maladeta a la Mediterrània. Intenta l'Aneto el 1882 i li falta poc per arribar a dalt, i un any després corona la pica d'Estats, el cim culminant de Catalunya, en el curs d'una memorable excursió, de la qual deixà escrita una magnífica ressenya.

Surten altres figures que proclamen el seu amor per la muntanya. El 1886, un soci de l'Associació d'Excursions Catalana, Joan A. Tusquets, puja a l'Aneto, i el 1896, una col·lectiva del Centre Excursionista de Catalunya, amb el Dr. Lluís Llagostera i Pascual, fa també el cim. Una altra figura remarcable, del món científic, enginyer de mines, Lluís Marià Vidal i Carreras, intenta el 1893 la pica d'Estats, però no hi arriba i és el 1895 quan la pot coronar, acompanyat per socis del Centre Excursionista de Catalunya, entre altres, Bartomeu Mitjans i Cèsar August Torras. Però ell volia fer l'ascensió directa des de l'estany d'Estats i no para fins a aconseguir-la pel setembre del 1896. Amb tot, l'ambient dominant en aquest primerenc món excursionista català és

el científic, que veu amb un cert temor l'excursionisme purament muntanyenc. Però alguns joves inquiets, entre els quals destaquen Antoni Massó i Cassañas i Carles Garcia Vilamala, no paren de proclamar ben alt que a ells els interessa la muntanya sense disfresses de cap tipus, per petjar-la i estimar-la.



Som ja a finals del segle XIX i aviat comença a destacar-se, com a muntanyenc d'una peça, una figura que brillarà amb llum pròpia i serà exemple per a molts dels joves inquiets del Centre Excursionista de Catalunya: Juli Soler i Santaló. Enginyer i d'una posició social acomodada, serà un gran divulgador del Pirineu Central, el que va de la Vall d'Aran a l'extrem occidental de l'Aragó. El podríem comparar a algunes de les grans figures senyeres de l'excursionisme pirinenc francès, com el comte Henry Russell, Maurice Gourdon o el comte de Saint Saud. El 1900 recorre la Vall





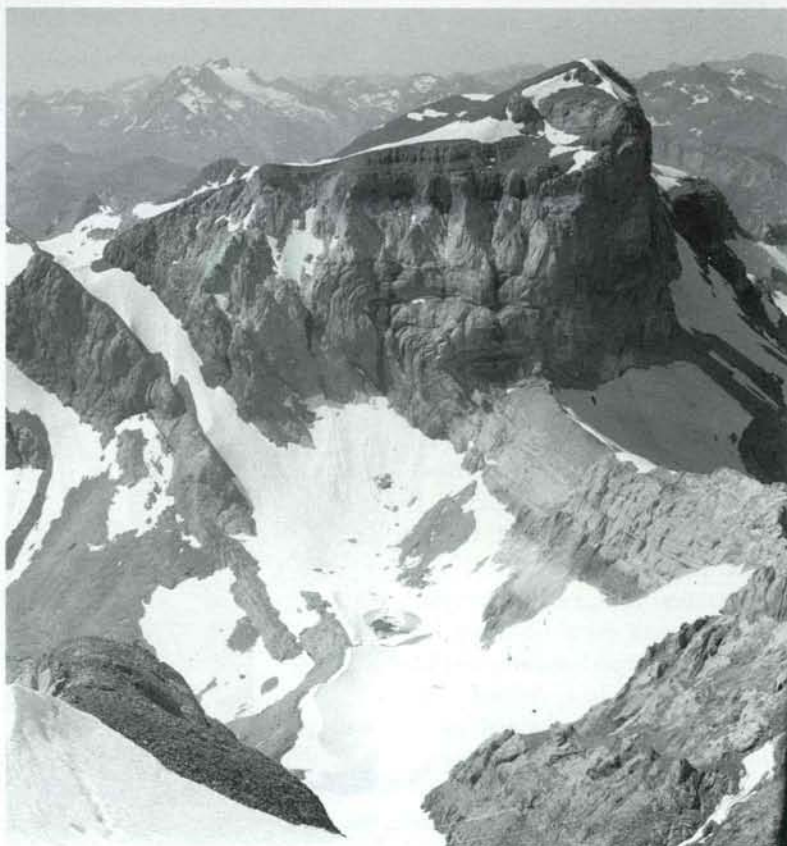
d'Aran i s'arriba a la pica d'Estats. El 1901 petja per primer cop l'Aneto amb el seu inseparable company Bartomeu Mitjans i Jaume Massó i Torrents. El 1903 realitza una atre-

vida excursió, en ple hivern, al port de la Picada. I com a resultat del seu profund coneixement de la Vall d'Aran, publica el 1906 una detalladíssima guia d'aquesta vall,

amb un esbós històric i un primer vocabulari català-aranès. Però no para i dona a conèixer les seves exploracions i ascensions per les desconegudes valls del Pirineu aragonès. Posets, Mont Perdut, Collarada, Visaurin són punts de la seva peregrinació, dels quals deixa puntual referència escrita en els seus treballs en el butlletí del Centre. L'obra magna que no pogué veure acabada —la mort se l'emportà encara jove— és el refugi de la Renclusa, al peu del massís pel qual sentia una especial predilecció: la Maladeta.

Mentrestant, altres joves s'aficionaven a l'alta muntanya. Poc hi podia el prudent paternalisme de Cèsar August Torras, president del Centre Excursionista de Catalunya, que veia en aquesta afició grans i esfereïdors perills. Però també ell, a la seva manera, contribuïa al coneixement del nostre Pirineu i estimulava l'afició a trepitjar-lo. Obra cabdal són les seves guies del Pirineu oriental, que d'una manera detallada i precisa expliquen excursions i ascensions des de la Cerdanya al Canigó, i la construcció del refugi d'Ulldeter el 1909, el primer refugi de muntanya construït a l'Estat espanyol.

El president del Centre Excursionista de Catalunya, Lluís de Quadras, entre els pirineistes Raymond d'Espouy i mossèn Jaume Oliveres, en el campament que es va celebrar a la Renclusa, l'estiu de 1951. Foto: Agustí Jolis (Ref. A 4467).



Des del Mont Perdut, el Cilindre i el Marboré. Foto: Juli Soler i Santaló (Ref. D 246).



El cim de Posets. Podem veure Juli Soler i Santaló amb dos acompanyants, l'any 1910. Foto: Juli Soler i Santaló (Ref. D 576).

El 1901 veiem la conquesta del Gran Encantat, un dels últims cims verges del Pirineu, pel francès Ludovic Fontan de Negrín acompanyat pels seus guies i per Isidre Romeu i Selva, català que treballava a la Vall d'Aran. Aviat una altra figura portarà la pràctica de l'alta muntanya, no sempre per vies fàcils, a gran altura. És la de mossèn Jaume Oliveras i Brossa, que farà la primera ascensió nacional, per una via nova al Gran Encantat, seguida aviat per una via difícil al Petit Encantat. També l'Aneto serà vençut per mossèn Oliveras, per una nova via des del coll de Corones i en farà el descens seguint per primera vegada la cresta de Llosars. L'alta muntanya, el pirineisme d'una certa dificultat, tenia ja presència a casa nostra. La pressió continuada d'elements com els esmentats Antoni Massó i Carles Garcia, i altres joves admiradors de la figura de Juli Soler, com Eduard Vidal i Riba o Albert Santamaria i Armengol, vengeren per fi la resistència benintencionada de la directiva del Centre i del seu president, Cèsar August Torras, i el 1908 naixia en el si de l'entitat la Secció d'Esports de Muntanya. El camí restava obert i noves colles de joves, com Josep M. Soler i Coll, Isidre Puig, Ignasi Canals i Tarrats, Emili Juncadella,

es llancen a l'alt Pirineu i els cims dels Besiberris i el Comaloformo són vençuts entre el 1916 i el 1920. Sorgeixen també figures externes al Centre, són gent com Jacint Aragonès, Vicenç Carrión i els seus companys del Centre Excursionista Montseny, una de les entitats fundadores de la Unió Excursionista de Catalunya, que recorren el Pirineu de la Vall d'Aran a l'Aneto, s'arriben a Posets i al Mont Perdut i en deixen vibrants ressenyes en el butlletí de la seva entitat, abans del 1920.

Els anys passen i surten nous personatges. Un de rellevant és Lluís Estasen i Pla, que serà durant anys cap de colla indiscutible de l'estol de figures del Centre, com Albert Oliveres, Josep Puntas, Carles Feliu, Ernest Mullor, Jofre Vila, Josep Rovira, Josep M. Guilera, que d'una manera sistemàtica aniran conquerint els últims racons verges del nostre Pirineu. Cau la paret nord del Pedraforca sota l'impuls d'Estasen. Primer per la Grallera el 1922, via relativament fàcil, i el 1928 per la difícil i directa via al Calderer. La tasca d'Estasen podem comparar-la a la del francès Jean Arlaud, que pels mateixos anys capitanejava el Groupe des Jeunes, amb una activitat muntanyenca molt rellevant.

Amb molt menys retard que l'ex-

cursionisme muntanyenc, respecte als altres països, s'introduïa a casa nostra la pràctica de l'esquí. Acaçada de fundar la Secció de Muntanya, veiem ja pel Nadal del mateix 1908, un grup de socis del Centre Excursionista de Catalunya, capitanejats per Albert Santamaria, fer les primeres pràctiques d'esquí al santuari de Corbera, als rasos de Peguera. La llavor estava sembrada. Els fruits seran aviat copiosos. N'és la prova la gran travessa portada a cap durant el febrer i març del 1919, patrocinada per la Mancomunitat de Catalunya, del Berguedà a la Vall d'Aran, per a ensenyar unes primeres nocions de la tècnica de l'esquí als pobles de l'alta muntanya, molts cops bloquejats per la neu. Els esforçats i atrevits esquiadors foren Josep M. Soler i Coll, Lluís Estasen i Pla i Pau Badia.

Aviat serà pujat l'Aneto amb esquís. El grup de Lluís Estasen, Josep M. Soler i Coll, Carles Feliu i Enric Ribera ho fan el 12 d'abril de 1922, i abans, el mateix Estasen i Josep M. Guilera fan les primeres travessies amb esquís pel Pirineu oriental. Vinirà després l'hora del Pallars, creuat de part a part per les ratlles dels esquís de la colla d'Estasen, Oliveras, Guilera, Mullor i tants d'altres, i aviat l'hora de les primeres sortides als Alps.

L'excursionisme muntanyenc, el de les grans travesses i de les atrevides ascensions, havia assolit la majoria d'edat.

Juli Soler i Santaló, amb la seva càmera fotogràfica al cim del Canigó, l'any 1910. Foto: F. Bordas (Ref. D 3307).



Barrancs d'Arinyolo, Manyanet i Rosso

Àlex Batllori i Lacueva

Tres descensos de barrancs pirinencs, dos al Pallars i un altre a la Cerdanya.

D'aquests tres descensos, els primers estan bastant separats geogràficament del tercer. Els dos primers, Arinyolo i Manyanet, són al Pirineu lleidatà, un a la Vall Fosca i l'altre a prop del coll de Perves. El primer és recomanable de visitar-lo a la primavera, que és quan hi trobarem un

bon cabal d'aigua, ja que a l'estiu està pràcticament sec. El segon, per la gran quantitat d'aigua que porta, és millor de visitar-lo a final de primavera i a l'estiu. El tercer barranc se situa lluny dels anteriors, al coll de Pimorent, a la part francesa de la frontera. És una sèrie d'especta-



culars cascades amb un gran volum d'aigua i, per altra banda, és extremament obert. No és recomanable de fer a l'hivern a causa de la neu.

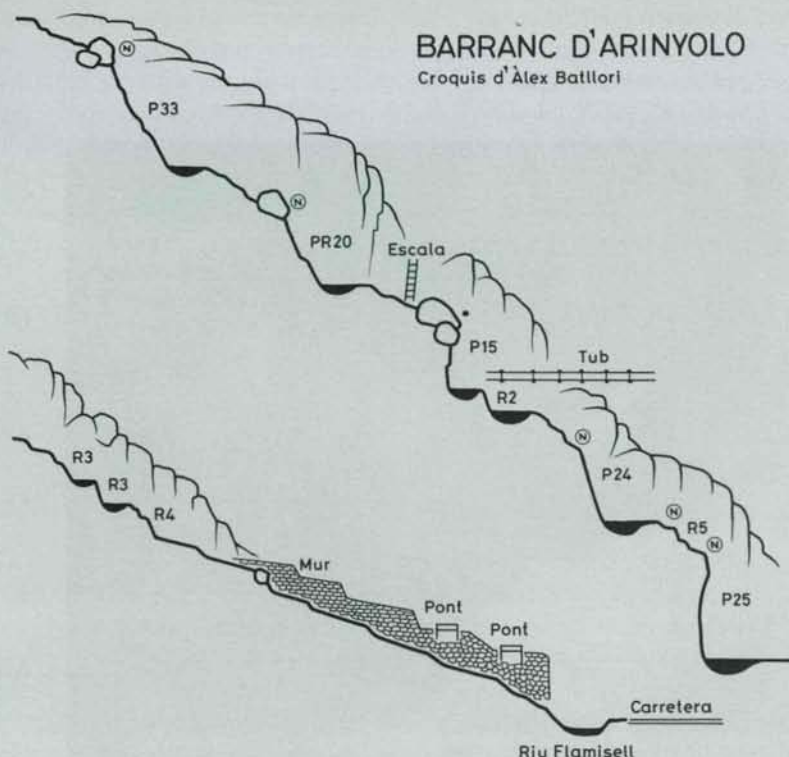
Descendent una bonica cascada al barranc d'Arinyolo.

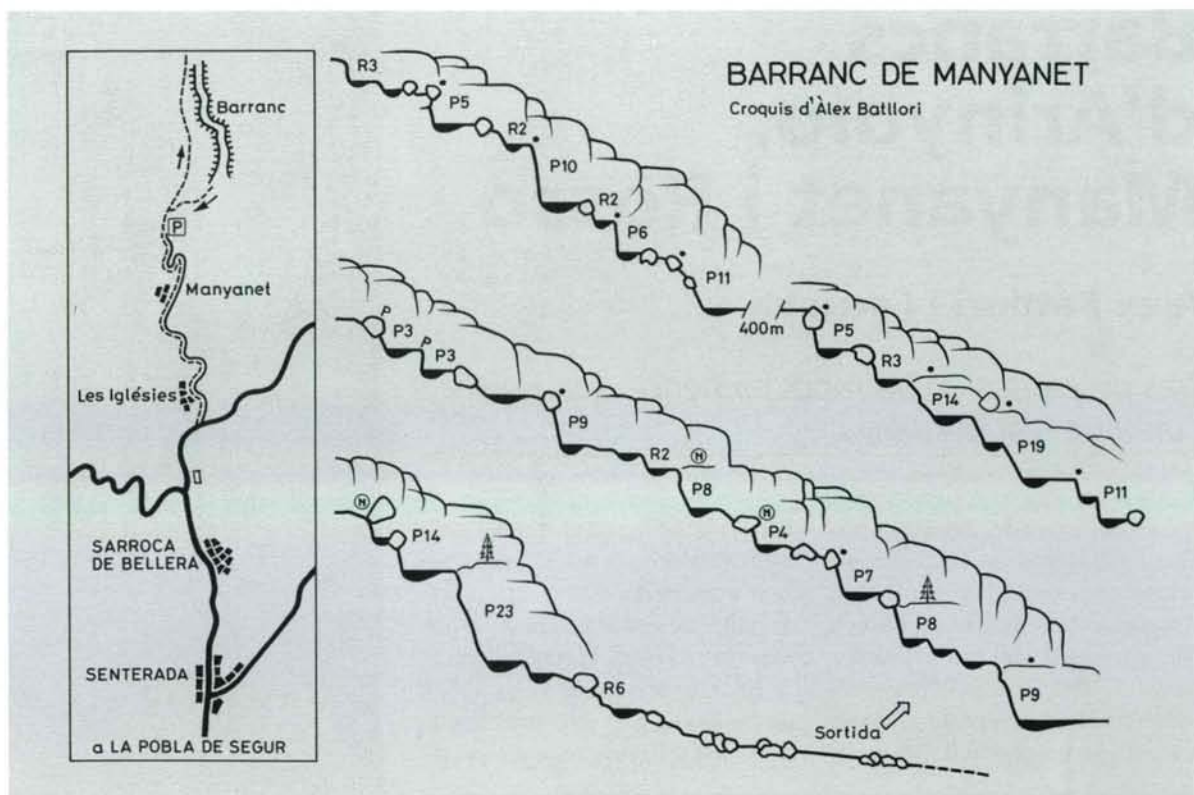
Fitxa tècnica del barranc d'Arinyolo

Pou	Material necessari	Ancoratges
P-33	2,40 m	natural (arbre)
PR-20	1,40 m	natural (arbre)
P-15	1,40 m	un espit
P-20	1,40 m	natural (arbre)
R-7	1,40 m	assegurar fins a la instal·lació
P-25	2,40 m	natural (arbre) ressalt fins a la instal·lació assegurar-la

Barranc d'Arinyolo

Exploració i croquis realitzat el 27-V-2001 per Àlex Batllori i Francesc Pelegrín.





Situació

Seguirem la carretera que des de la Pobla de Segur arriba a Senterada. Després de passar Senterada i seguint per la mateixa carretera, arribem a la central elèctrica de Cabdella. Passada la central, trobem un pont que passa pel damunt del riu Flamisell i arribem a un hotel, des del qual ja podem observar les cascades entre els arbres. En aquest punt deixarem el cotxe i començarem l'aproximació a peu per una pista que veiem a la dreta fins al final, que és una con-

ducció d'aigua. Després pujarem pel bosc en direcció al barranc, que veurem sempre a la dreta, fins a arribar a la capçalera del primer pou d'aquest barranc.

Descripció

Comença el descens amb un ràpel de 33 metres, que precisament és el més llarg de tot el descens. Després trobem un pou-rampa de 20 metres que ens situa sobre un gegantí bloc de roca, on hi ha un ràpel de 15 metres; com a

curiositat, aquí trobem una escala metàl·lica a la paret de l'esquerra. Un cop hem baixat el pou de 15 metres, tenim un ressalt de dos metres i, quasi immediatament, els dos últims pous, de 24 i 25 metres. Per a accedir a la instal·lació, hauré de baixar un ressalt de cinc metres i, si és possible, amb corda d'assegurança, ja que aquest últim ràpel és en gran part aeri. Després de passar els tres últims ressalts, ens trobarem en un canal artificial que desemboca al riu Flamisell, i aquí finalitza el descens.

Descendent el barranc de Manyanet.



Època de descens

Primavera o època de pluges.

Horari

Una hora d'aproximació i sortida immediata i dues hores de descens.

Material necessari

Vestit de neoprè, dues cordes de 40 metres i bagues per a reposar.

Mapa útil

Montsent de Pallars-Llessui, de l'Ed. Alpina.

Fitxa tècnica del barranc de Manyanet

Pou	Material necessari	Ancoratges
P-5	una corda de 25 m	un espit
P-10	una corda de 25 m	un espit
P-6	una corda de 25 m	un espit
P-11	una corda de 25 m	un espit
P-5	una corda de 25 m	un espit
P-14	una corda de 25 m	un espit
P-21	una corda de 25 m	un espit
P-11	una corda de 25 m	un espit
P-3	una corda de 25 m	un espit
P-3	una corda de 25 m	un espit
P-9	una corda de 25 m	un espit
P-8	una corda de 25 m	natural (pont de roca)
P-4	una corda de 25 m	un espit
P-7	una corda de 25 m	un espit
P-8	una corda de 25 m	natural (arbre)
P-9	una corda de 25 m	un espit
P-14	dues cordes de 25 m	natural (pont de roca)
P-23	dues cordes de 25 m	natural (arbre)

Època de descens

Primavera i estiu.

Material necessari

Vestit de neoprè, dues cordes de 25 metres i bagues per a reposar.

Desnivell

Dos-cents metres.

Horari

Una hora d'aproximació, de dues a tres hores de descens i mitja hora de sortida.

Hi podria haver algunes variacions en els ancoratges pel fet d'haver passat un quant temps des de l'última visita de l'autor.

Barranc de Manyanet

Primer descens realitzat per Àlex Batllori, J. Carles Juderies i Josep Guarro el 15-VI-1991 i visita posterior de l'autor.

Situació

Un cop passada la Pobla de Segur, continuarem per la carretera que va en direcció a Perves. En el camí trobarem dos pobles, primer Senterada i de seguida Sarroca de Bellera. Passat aquest últim, un desviament senyalitzat ens indica diversos pobles, entre ells Manyanet. Seguint una pista que ens porta a aquest poble, Manyanet, continuem pujant encara un bon tros, fins a acabar en una clariana, on deixarem el cotxe. En un extrem es troba un camí molt visible que puja continuadament. Passem una ben visible surgència que arriba a la nostra dreta, a l'altre costat del barranc, i més endavant s'observen dos trams encaixats prou espectaculars. Passem aquests trams i ja podem baixar fins al cabal i començar el descens.

Descripció

Un primer ressalt de tres metres seguit d'un pou de cinc metres ens fa apreciar el bon cabal que hi ha. A continuació ve un seguit de pous de dos, deu, dos, sis i onze metres, més un tram sense problemes. Un

pou s'endinsa al barranc uns cinc metres, seguit d'un ressalt de tres metres, i ens trobem en una forta rampa que ens és necessari baixar per una sèrie de ràpels en flanqueig de 14, 21 i 11 metres; el repeu d'aquesta última tirada és una agradable marmita. Tot seguit se succeeixen els ràpels molt curts de tres, tres, nou, vuit, quatre, set, vuit i nou metres, tots ells amb els seus corresponents ancoratges. Per fi trobem els dos últims ràpels, una mica més llargs, de 14 i 23 metres, i un camí a la nostra dreta que ens permet finalitzar el descens i sortir fins al que va per la part superior del barranc.

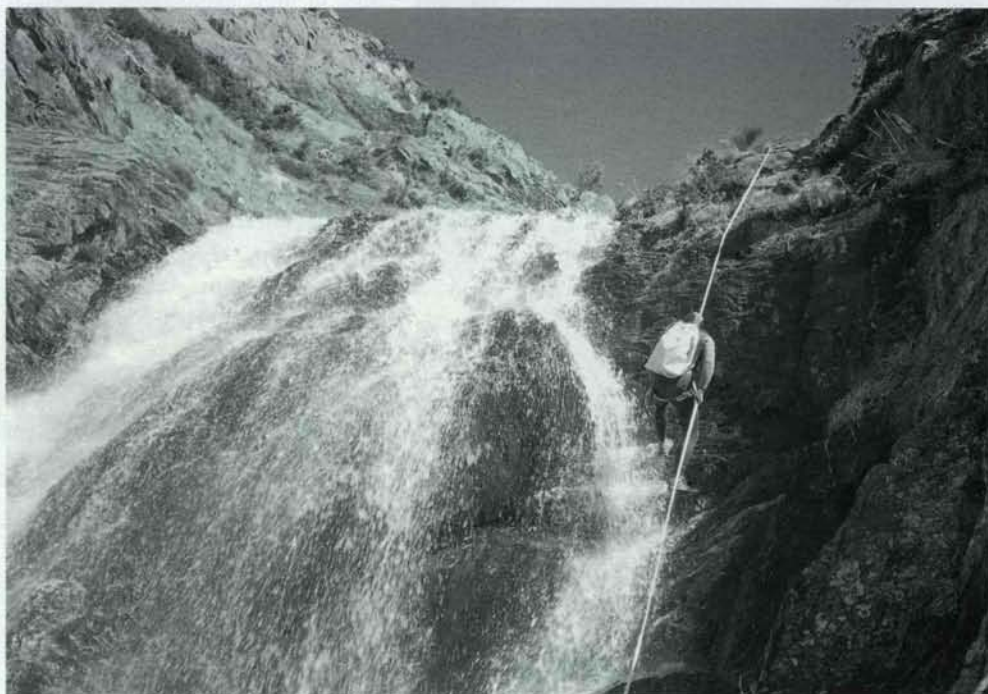
Barranc de Cortal Rossó o Rosseau

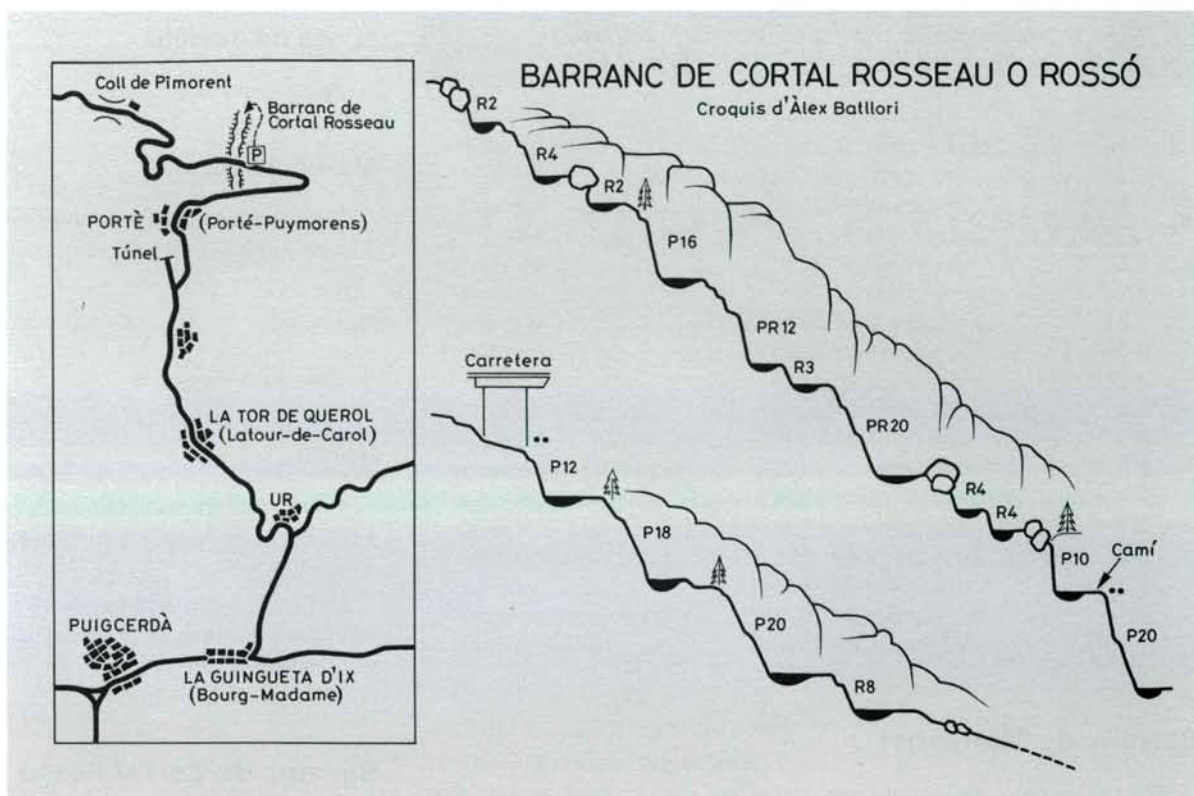
Primera visita i croquis realitzat el 17-IV-1997 per Àlex Batllori i Francesc Pelegrín; segona visita realitzada l'abril de 1999 per A. Batllori i J. Manchón.

Situació

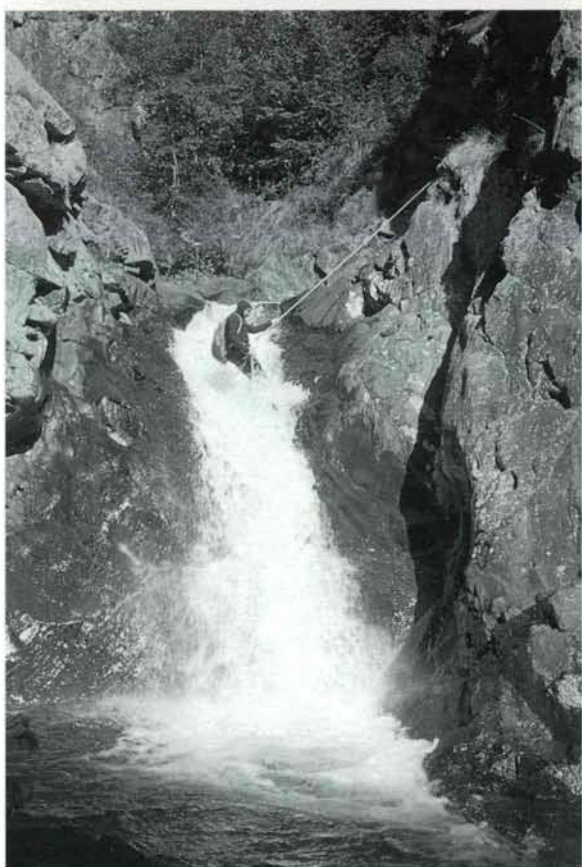
Aquest barranc està situat molt a prop de la frontera francesa. Des de Puigcerdà i seguint per la carretera que ens porta a Foix, concretament al coll de Pimorent, abans

Rapel·lant una cascada al torrent del barranc de Cortal Rossó.





**Baixant pel mig
del doll del
barranc de
Cortal Rossó.**



d'arribar-hi, en una corba molt espectacular, ja podem observar les cascades que corren per sobre de la carretera i posteriorment passen per sota el pont que la carretera travessa. En aquest punt deixarem el cotxe i per a arribar a l'inici del descens, pujarem des d'aquest pont pel

lateral del barranc fins a la seva capçalera. La sortida la farem passant el pont i finalitzats els últims ràpels, tornant a pujar al pont pel lateral fins al cotxe.

Descripció

Aquest descens és summament obert, cosa que permet d'abandonar en qualsevol moment. El seu atractiu resideix en el gran cabal d'aigua que porta, circumstància que fa molt interessant de baixar aquestes cascades. El descens comença amb tres ressals fins a arribar a un pou de 16 metres, on l'aigua cau en forma de ventall. Després hi ha una sèrie de pous-rampes i ressals de dotze, tres, vuit, quatre i quatre metres. Així ens trobem a la capçalera d'un pou de deu metres que creua un camí. A continuació ve un altre pou de 20 metres i

ens trobarem en el pont de la carretera; per sota d'aquest pont en trobem un altre de 12 metres i dos més de 18 i 20 metres, i un petit ressalt on finalitza el descens.

Època de descens

Primavera i principis d'estiu.

Material necessari

Vestit de neoprè, dues cordes de 30 metres i bagues per a reposar.

Horari

Mitja hora d'aproximació i dues hores de descens.

Mapa útil

Bourg-Madame (2249 Ot-Top 25).

Fitxa tècnica del barranc de Cortal Rossó

Pou	Material necessari	Ancoratges
P-16	dues cordes de 30 m	natural (arbre)
P-10	una corda de 30 m	natural (arbre)
P-20	dues cordes de 30 m	dos espits
P-12	una corda de 30 m	dos espits
P-18	dues cordes de 30 m	natural (arbre)
P-20	dues cordes de 30 m	natural (arbre)

El camí del Nord: de Mataró al Canigó a peu (i 2)

Marxaires Mataró - Canigó i els Amics del Camí del Nord

Descripció sintètica de l'itinerari entre Mataró i la pica del Canigó, per les planes, rius, muntanyes i valls que identifiquen la nostra terra.

Continuem la descripció de les etapes de l'itinerari en etapes entre la ciutat de Mataró i la pica del Canigó.

Segona etapa: Sant Martí de Montnegre - Joanet

Horari: 9 h 57 min. Distància: 26,800 km.

Mapes recomanats: *Sant Celoni* (365 - III), *Arbúcies* (365 - I), *Sant Hilari Sacalm* (333 - III).

Mapa Topográfico Nacional. IGN. Escala 1:25.000.

Més informació:

Joan LÓPEZ i CORTIJO. *El Montseny. Itineraris pel Parc Natural*. «Guies del Centre Excursionista de Catalunya». Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1999.

Xavier TARRUELLA - David FARELL. *Coneguem el Montnegre: Itineraris de natura, història i paisatge*. L'Aixernador. Argentona, 1994.

0,02 h, 0,160 km [6,47 h, 24,660 km] — Sant Martí de Montnegre, 460 m. Sortim de l'església cap a Fuirosos.
0,03 h, 0,210 km [6,50 h, 24,870 km] — Cruïlla de tres camins. Deixem la pista principal i agafem el de la dreta.
0,05 h, 0,330 km [7,00 h, 25,200 km] — Arribem a una pista, que prenem a l'esquerra.
0,03 h, 0,180 km [7,03 h, 25,380 km] — Cruïlla. Tirem a la dreta.
0,03 h, 0,170 km [7,06 h, 25,550 km] — Nova cruïlla amb una gran alzina surera de tres branques i un senyal groc. Anem a l'esquerra.
0,04 h, 0,290 km [7,10 h, 25,840 km] — Tirem a la dreta.
0,05 h, 0,315 km [7,15 h, 26,155 km] — Girem a l'esquerra.
0,06 h, 0,345 km [7,21 h, 26,500 km] — Anem a la dreta.
0,02 h, 0,145 km [7,23 h, 26,645 km] — Deixem la pista i agafem un corriol a l'esquerra. Trobem fites de propietat.
0,02 h, 0,135 km [7,25 h, 26,780 km] — Seguim el corriol a l'esquerra i passarem sota una línia elèctrica.

Sant Martí de Riells, situat al peu del massís del Montseny.
Foto: Camil José i Guiu.
(AFCEC, ref. CJ27294).





Sant Hilari Sacalm, centre de la comarca natural de les Guilleries.

Foto: Camil José i Guíu. (AFCEC, ref. CJ34863).

0,04 h, 0,280 km [7,29 h, 27,060 km] — Travessem la pista seguint el corriol que baixa més a la dreta.

0,06 h, 0,450 km [7,35 h, 27,510 km] — Cruïlla de corriols. Alzina surera amb una fletxa vermella. Tirem a la dreta.

0,11 h, 0,800 km [7,46 h, 28,310 km] — Pista de Fuirosos. Es veu can Riera. Anem a l'esquerra. Rètols.

0,06 h, 0,420 km [7,52 h, 28,730 km] — Casa amb porxos a l'esquerra del camí. Just passada la casa, es veuen a l'esquerra uns xiprers i l'ermita de Fuirosos.

0,22 h, 1,550 km [8,14 h, 30,280 km] — Can Torras.

0,25 h, 1,850 km [8,39 h, 32,130

km] — Creuem un petit pont. Seguim a l'esquerra i passem a l'altra banda de la riera de Fuirosos.

0,05 h, 0,370 km [8,44 h, 32,500 km] — Passem per sota l'autopista.

0,06 h, 0,470 km [8,50 h, 32,970 km] — Travessem la Tordera per un pont (80 m).

1,00 h, 4,030 km [9,50 h, 37,000 km] — Estació de Riells-Viabrea. Anem fins a la carretera de Gualba, que deixem tot seguit per agafar la pista a Sant Llop.

0,10 h, 0,610 km [10 h, 37,610 km] — Sant Llop de Viabrea. De l'aparcament de l'ermita surt una pista de terra, que agafem. Hi ha

una infinitat de trencalls, però ens guiem per un dipòsit metàl·lic que es veu de lluny.

0,50 h, 3,450 km [10,50 h, 41,060 km] — Antic abocador amb un rètol que indica que està clausurat. Anem seguint la pista principal. Aviat trobem marques vermelles. Seguim la pista principal fins a una cruïlla que es desvia a l'esquerra amb forta pujada. En aquest punt deixem la pista principal i agafem el camí de la dreta, que baixa i planeja.

0,15 h, 1,040 km [11,05 h, 42,100 km] — Can Roig i carretera. Podem seguir la carretera.

0,30 h, 1,050 km [11,35 h, 43,150 km] — Riells (480 m). Agafem la carretera de Breda i el trencall que va a la fonda Marlet. Quan hem vorejat la fonda, agafem una pista a l'esquerra que s'enlaira. L'antic camí passava per davant mateix de can Pelegrí.

0,10 h, 0,350 km [11,45 h, 43,500 km] — Cruïlla a la dreta que ens porta a can Llop. Podem continuar per la pista principal fins que s'acaba en un prat d'una casa; just passada la casa, prenem un corriol a la dreta que baixa fent zigzagues; hi ha una font i una fita on diu «núm. 8», està marcat amb senyals vermells i és l'autèntic camí. De tota manera, les dues variants ens porten a can Llop, que és on hem d'anar a parar.

0,30 h, 0,900 km [12,15 h, 44,400 km] — Can Llop. Deixem la pista i agafem un petit corriol amb senyals que passa per sota la casa.

A partir d'aquí anem seguint els senyals vermells, que sovint són retalls de roba penjats als arbres. El camí és força brut.

0,13 h, 0,650 km [12,28 h, 46,050 km] — Sant Climent (680 m). Es parla que hi havia hagut una ermita. Ara hi estan construint una gran explotació agropecuària. També hi va a petar la pista que ve de la urbanització les Fogueres de Montsoriu. Veiem una altra fita del camí Riells-Arbúcies i agafem un camí que baixa a la dreta amb senyals vermells. Entrem ja al terme d'Arbúcies.

0,09 h, 0,450 km [12,37 h, 45,500 km] — A l'esquerra del camí veiem la Casanova d'en Torrent.

0,11 h, 0,550 km [12,48 h, 46,050 km] — Arribem a una pista, que deixem tot seguit per un camí a la dreta, seguint senyals vermells. El camí baixa.

0,02 h, 0,100 km [12,50 h, 46,150 km] — A l'esquerra del camí hi ha una bassa.

0,07 h, 0,350 km [12,57 h, 46,500 km] — **Can Roc.** Hi passem pel davant i anem seguint la pista. Tot seguit ve una cruïlla, on prenem el camí de la dreta, que baixa. Tot seguit trenquem a l'esquerra, per un camí que encara baixa més. Cal no perdre els senyals vermells.

0,10 h, 0,450 km [13,07 h, 46,950 km] — Arribem al **prat del Moré**. Just abans d'entrar al prat, veiem una altra fita del camí. Cal trobar el camí a l'altre costat del prat, lleugerament a la dreta. Hem travessat un petit rierol (de Can Torrent). Pugem per la dreta, sempre seguint els senyals vermells. Tot seguit arribem a dalt, on es perden els senyals. Seguim a l'esquerra una antiga feixa amb pins plantats i arribem tot seguit a una pista, que travessem per entrar a Arbúcies. Passem pel costat d'una granja i creuem un rierol. Quan arribem a la primera casa, agafem un corriol que puja. Seguim el camí del rec de la Plana. Passem per can Francàs i la bassa d'en Rascla. Just passada aquesta, hi ha un camí que ens porta al centre d'Arbúcies (285 m). Si continuem pel rec, el camí s'anomena ara de la font del Ferro.

0,15 h, 0,700 km [13,39 h, 48,200 km] — **Font del Ferro** i entrada a Arbúcies. Sortim d'Arbúcies per la carretera a Sant Hilari Sacalm.

0,15 h, 0,650 km [13,54 h, 48,850 km] — **Cementiri d'Arbúcies.** Agafem una pista a la dreta que surt de sobre el cementiri.

0,02 h, 0,110 km [13,56 h, 48,960 km] — Des del camí, es pot veure un pou a l'esquerra.

0,00 h, 0,600 km [14,06 h, 49,560 km] — Cruïlla. El camí de l'esquerra porta a can Perota. Seguim pel de la dreta.

0,08 h, 0,370 km [14,14 h, 49,930 km] — A l'esquerra de la pista hi ha una tanca amb un camí for-

ça clar. Lagafem fins a arribar a la riera.

0,07 h, 0,300 km [14,21 h, 50,230 km] — Travessem la riera, i seguim cap a l'esquerra el camí que passa per l'altre costat d'aquesta.

0,03 h, 0,140 km [14,24 h, 50,370 km] — **Can Furriol.**

0,02 h, 0,090 km [14,26 h, 50,460 km] — Una pedra grossa i diversos senyals ens indiquen el camí.

0,03 h, 0,160 km [14,29 h, 50,620 km] — Cal agafar un corriol a l'esquerra que passa enmig d'unes grans pedres i ens estalvia la volta de la pista.

0,15 h, 0,840 km [14,44 h, 51,460 km] — **Joanet** (520 m). Cruïlla de camins. Prenem el del mig.

Tercera etapa: Joanet - Osor

Horari: 2 h 27 min. Distància: 18,500 km.

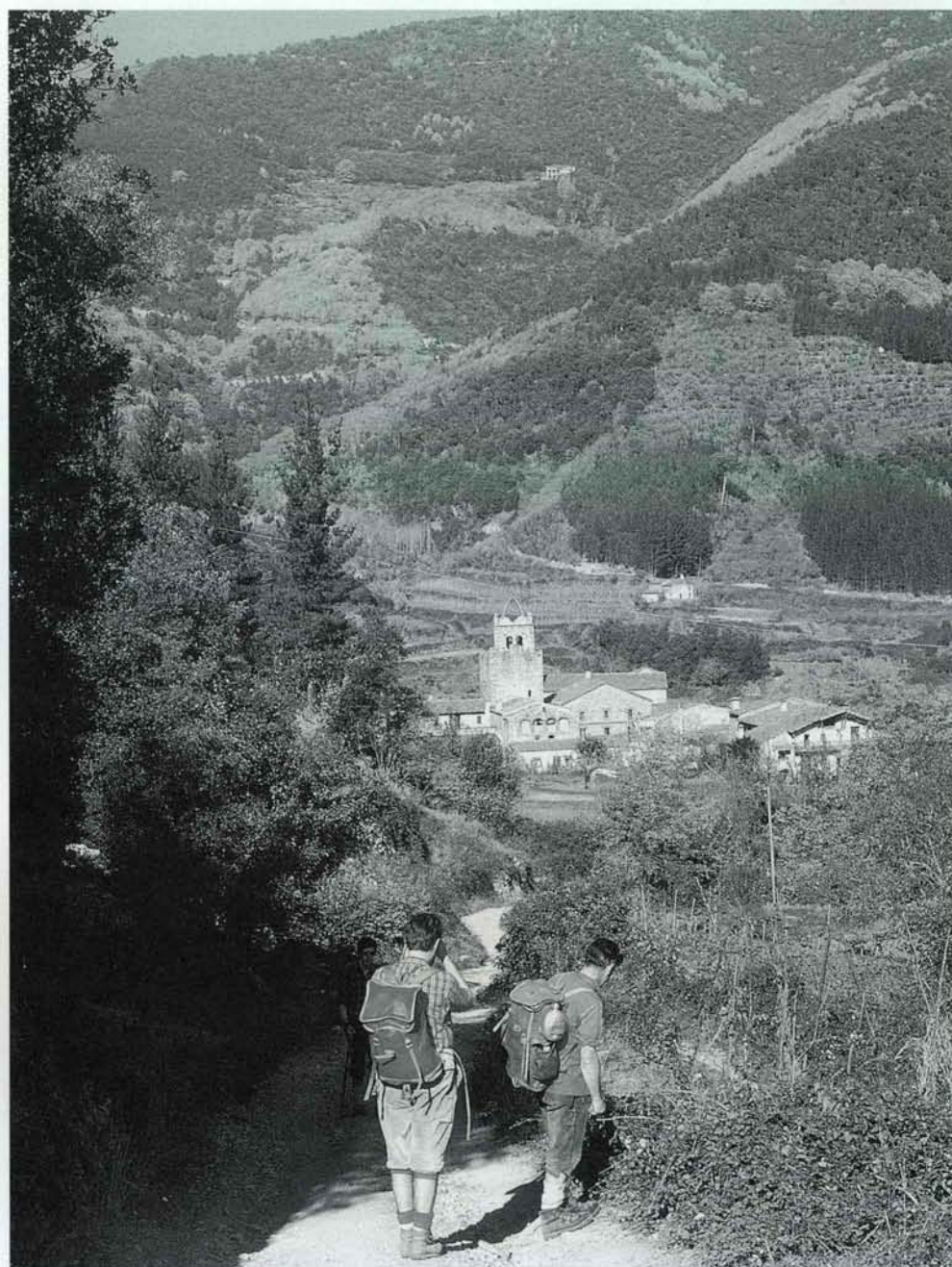
Mapes recomanats: *Sant Hilari Sacalm* (333 - III), *Anglès* (333 - I). Mapa Topogràfic Nacional. IGN. Escala 1:25.000.

Més informació:

Antoni ARAGÓN - Jordi LALUEZA - Jordi PORTELL. *Caminant per Catalunya 2. El Montseny, les Guilleries i el Collsacabra*. Editorial Pòrtic, SA. Barcelona, 1992.

Sortim de **Joanet** cap a Sant Hilari Sacalm. Trobem una gran pedra amb una poesia de mossèn Pere Ribot, i una cruïlla, en la qual

El camí passa per Osor, envoltat pels fantàstics boscos de les Guilleries.
Foto: Camil José i Guiu.
(AFCEC, ref. CJ27294).



agafem el camí de l'esquerra.

0,15 h, 1,450 km [14,59 h, 52,910 km] — **Can Govern**. Cruïlla de camins. Tirem a la dreta.

0,05 h, 0,550 km [15,04 h, 53,460 km] — **Can Nofre**.

0,30 h, 2,550 km [15,34 h, 56,010 km] — Carretera a Sant Hilari Sacalm. Tirem a l'esquerra, on veiem un modern castell.

0,20 h, 1,500 km [15,54 h, 57,510 km] — **Sant Hilari Sacalm**, 870 m. Ens adrecem cap a Villavecchia.

0,10 h, 0,850 km [16,06 h, 58,360 km] — Pista al Subirà.

0,50 h, 4,300 km [14,56 h, 62,660 km] — Deixem la pista al Subirà i ens endinsem cap a Villavecchia.

0,10 h, 0,800 km [17,06 h, 63,460 km] — **Torre de Villavecchia**, 930 m. Sortim de Villavecchia per un camí que travessa la finca. Si posen pegues per travessar Villavecchia, seguirem la pista principal cap al Subirà. Arribarem a la font dels Abeuradors i prendrem una pista a l'esquerra que va cap a Sant Miquel de les Formigues. Anant seguint la pista més fressada, arribarem a la línia d'alta tensió que dèiem abans.

0,11 h, 0,650 km [17,17 h, 64,110 km] — Arribem a la pista i tirem a l'esquerra.

0,06 h, 0,350 km [17,23 h, 64,460 km] — Cruïlla. A l'esquerra, el camí va cap a Sant Miquel de les Formigues. Agafem el de la dreta,

que baixa, just abans de passar per sota d'una línia d'alta tensió.

0,19 h, 0,850 km [17,42 h, 65,310 km] — Cruïlla. Tirem a la dreta. Anem seguint el camí principal.

0,24 h, 1,050 km [18,06 h, 66,360 km] — **La Riba d'Amunt**. Font. Sortint de la Riba d'Amunt pel camí que passa per la seva esquerra, trobem una cruïlla. Prenem el camí de l'esquerra, que passa pel costat d'uns ceps. Uns minuts després arribem a una pista, que agafem a l'esquerra (pujant). Ve una cruïlla i prenem el camí de la dreta, que baixa a partir d'ara. Seguim tota l'estona el camí més fressat i, en cas de dubte, el que baixa. Anirem a parar a la pista que segueix la riera.

0,50 h, 2,100 km [18,56 h, 68,460 km] — **El Ripoll**.

0,15 h, 1,500 km [19,11 h, 69,960 km] — **Osor**, 350 m.

Quarta etapa: Osor - Sant Salvador de Puig-alder

Horari: 8 h 33 min. Distància: 18 km.

Mapes recomanats: *Anglès* (333 - I), *Amer* (295 - III), *Santa Pau* (295 - I). Mapa Topogràfic Nacional. IGN. Escala 1:25.000.

Més informació:

Xavier ROVIRÓ I ALEMANY. *Serrallonga, el bandoler llegendari català*. Col·lecció Popular Llegendes. Edicions El Farell. Sant Vicenç de Castellet, 2002

Sortim d'**Osor** pel pont romànic i anem seguint el PR (PR-C 13).

0,05 h, 0,300 km [19,16 h, 70,260 km] — Deixem la carretera i agafem un camí a l'esquerra.

0,35 h, 2,100 km [19,51 h, 72,360 km] — **Ermita de la Mare de Déu del Part**.

0,10 h, 0,600 km [20,01 h, 72,960 km] — **Coll de Nafre**, 610 m. Agafem una pista que ens portarà fins al pantà de Susqueda.

0,15 h, 0,750 km [20,16 h, 73,710 km] — A l'esquerra, una casa.

0,30 h, 1,500 km [20,46 h, 75,210 km] — A l'esquerra, camí cap a Sau. Prenem el de la dreta.

0,30 h, 1,500 km [21,16 h, 76,710 km] — **Susqueda**, 330 m. Travessem la presa i ens enlairem per la pista de l'esquerra cap al Portell.

0,20 h, 0,900 km [21,36 h, 77,610 km] — Antiga pedrera. El camí de l'esquerra voreja el pantà. A uns deu minuts de la pedrera i per aquest camí, hi ha una font. És el camí de la dreta, però, el que ens porta a cap a Sant Martí Sacalm. Aquest camí fa la volta i torna a passar per la pedrera un xic més amunt. Podem pujar pel dret.

0,50 h, 2,000 km [22,26 h, 79,610 km] — Cruïlla. Anem a l'esquerra.

0,30 h, 0,850 km [22,56 h, 80,460 km] — Coronem la carena i agafem el camí de la dreta.

0,05 h, 0,150 km [23,01 h, 80,610 km] — Casa a la dreta.

0,05 h, 0,150 km [23,06 h, 80,760 km] — Passem per un simulacre d'urbanització.

0,30 h, 1,800 km [23,36 h, 82,560 km] — A la dreta surt una pista molt ampla que puja. No l'agafem.

0,10 h, 0,400 km [23,46 h, 82,960 km] — **Sant Martí Sacalm**, 806 m. Des de l'església es veu una cruïlla de tres camins. El de l'esquerra va a Rupit, passant pel molí del Roure. El del mig puja al cingle del Far. Prenem el de la dreta.

0,20 h, 1,300 km [24,06 h, 84,260 km] — **Colònia del Noguer**. Sota la casa, agafem el camí de l'esquerra.

0,10 h, 0,650 km [24,16 h, 84,910 km] — **Cal Parcers**. El camí segueix a l'esquerra, just per sota la bassa. Tot seguit es veu el poble

El pantà de Susqueda, en plenes Guàrdies, ens ofereix paisatges com aquest.





23^a OFERTA DE MUNTANYA

E-mail: pedraneu@mx4.redestb.es
Urgell, 95 bis - Tel. 93 453 50 01 - 08011 Barcelona



Bastó telescòpic
de muntanya
amb amortidor

18 €

Corda (8,5 x 50)
+ Arnès

100 €

Ferratas
Disipador complet
+ Arnès

89 €

REPAREM: TENDES - BOTES DE TRESK - PEUS DE GAT - ETC.

LLOGEM: ESQUÍS PISTA - MUNTANYA - FONS - ARVA - PELLIS DE FOCA
TENIM CURA DEL MANTENIMEN D'ESQUÍS I FIXACIONS

GUIES DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

ITINERARIS PEL MASSÍS DEL CARLIT

JOAN M. VIVES I TEIXIDÓ

Recull d'excursions pel massís del Carlit, punt culminant del Pirineu oriental situat al nord de la comarca de la Cerdanya que està sota l'administració francesa. L'existència del refugi de la Bullosa permetrà de fer boniques excursions per aquestes muntanyes que amaguen, encara, racons ben poc freqüentats.

DARRERS TÍTOLS PUBLICATS:

Pica d'Estats-Monteixo. Vall Ferrera (excursions amb esquís), M. Broch i E. Martín.

Catllaràs-La Quar, David Aloy i M. Mercè Lleóart.

Mont-Roig - Certascan. Vall de Cardós (excursions amb esquís), M. Broch i E. Martín.



novetat

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

Ausiàs Marc, 92-98 int. - Fax 247 35 94 - 08013 Barcelona Distribució: L'Arc de Berà, Centre Difusor d'Edicions Catalanes
Comandes i administració: Polígon Montgalà, Bèlgica, 617 - Tel. 465 30 08 - Fax 465 87 90 - 08917 Badalona

GUIES DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

REFUGI D'AMITGES

Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

NÚRIA GARCIA I QUERA

Quaranta-tres itineraris que descriuen ascensions a cims, aproximacions a d'altres refugis de la zona, crestejades, traveses... Un reguitzell de possibilitats, sempre des d'Amitges, que permeten trepitjar la muntanya quan la neu ja s'ha fos.

MONT-ROIG - CERTASCAN (Vall de Cardós)

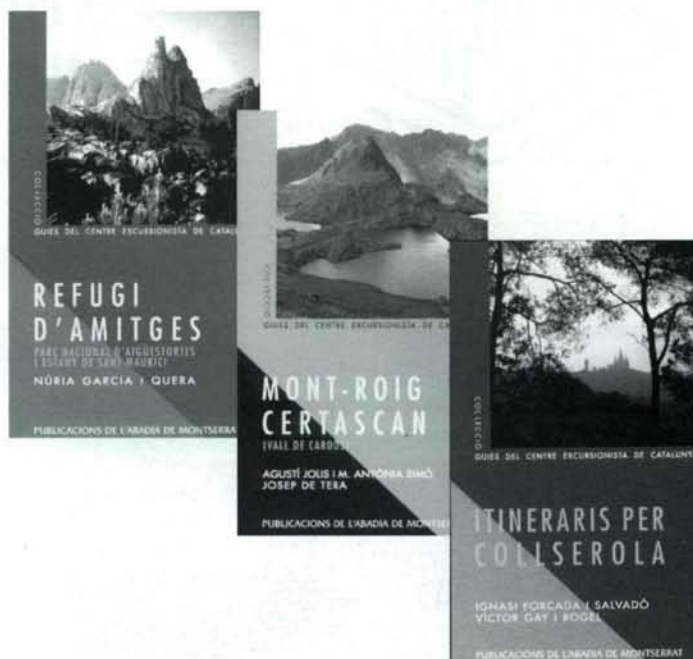
AGUSTÍ JOLIS, M. ANTÒNIA SIMÓ I JOSEP DE TERA.

Entre el Mont-roig a ponent i el Certascan a llevant, reis de la regió, s'estén un enfilall de cims de gran caràcter muntanyenc.

ITINERARIS PER COLLSEROLA

IGNASI FORCADA SALVADÓ I VÍCTOR GAY ROGEL

Un seguit d'itineraris escrits per a donar a conèixer la Serra de Collserola i per a facilitar-ne les caminades. Itineraris d'una gran bellesa paisatgística, de poca dificultat i que es poden fer tots en menys de quatre hores, és a dir, en un matí o una tarda.



PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

Ausiàs Marc, 92-98 int. - Fax 247 35 94 - 08013 Barcelona
Distribució: L'Arc de Berà, Centre Difusor d'Edicions Catalanes - Comandes i administració:
Polígon Montigalà, Bèlgica, 6 i 7 - Tel. 465 30 08 - Fax 465 87 90 - 08917 Badalona

OT ALLÒ QUE US INTERESSA

Més de 70 revistes d'abast nacional estan associades a l'APPEC.

Per a més informació: APPEC Rambla de Catalunya, 10, 1 er.

08007 Barcelona Tel. 412 76 28 Fax: 317 83 86

Ho trobareu a les revistes en català

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

INFORMACIÓ GENERAL
INFANTIL I JUVENIL
CULTURA
RELIGIÓ
POLÍTICA
PEDAGOGIA
AGRICULTURA I RAMADERIA
ESPORTS
MÚSICA
ARTS PLÀSTIQUES
TEATRE I CINEMA
CIÈNCIA I TECNOLOGIA
ENTRETENIMENTS
HISTÒRIA
FOLKLORE
SATÍRIQUES
ARTS DECORATIVES

de les Planes, i la temptació és tirar avall. Cal, però, seguir el camí que més aviat puja, fins que es talla.

0,10 h, 0,600 km [24,26 h, 85,510 km] — Uns trenta metres abans que el camí es talli, surt un corriol a la dreta, que agafem. El corriol passa enmig d'unes antigues feixes i continua fins a arribar a can Siulet.

0,20 h, 1,450 km [24,46 h, 86,960 km] — **Can Siulet.** Edificació de dos cossos, amb una altra edificació un xic més avall. El camí continua pel costat mateix del segon cos, i s'enlaira fins a trobar la pista.

0,10 h, 0,500 km [24,56 h, 87,460 km] — **Pista.** Seguint el camí que perd menys altitud, veiem la Xuriguera i el camí que ens hi portarà, que també s'enlaira suauement. No és imprescindible passar per la Xuriguera. La podem vorejar per sota fins a arribar a la Costa.

0,20 h, 0,900 km [25,14 h, 88,360 km] — **La Xuriguera.** Majestuosa casa de tres cossos. La pista passa pel mig i un xic més endavant veiem sobre nostre una nau dedicada a la cria de vaques.

Ara la pista baixa decididament cap a les Planes.

0,20 h, 0,900 km [25,34 h, 89,260 km] — **La Costa.** Curiosa casa fortificada.

0,15 h, 1,000 km [25,49 h, 90,260 km] — **Les Planes d'Hostoles,** 350 m. Sortim de les Planes i prenem la carretera de Cogolls.

0,15 h, 1,350 km [26,04 h, 91,610 km] — **Ermida de Sant Pelegrí.**

0,10 h, 0,900 km [26,14 h, 92,510 km] — Passem per davant del **mas Farriol.** A la dreta, a peu de camí, una font ens convida a descansar.

0,15 h, 1,450 km [26,29 h, 93,960 km] — **Cogolls.** Seguim pel camí que passa pel mig de Cogolls. Quan creuem la riera, el camí puja a l'esquerra. Arribem a una casa; agafem un corriol a la dreta (senyals grocs), que anem seguint fins al camí de ca l'Estanyol, que prenem a l'esquerra. Si tiréssim a la dreta aniríem a petar directament a l'Estanyol de Dalt, però el camí és molt més brut.

1,00 h, 3,500 km [27,29 h, 97,460 km] — **Ca l'Estanyol.** Tot seguit arribem a la **Casanova de l'Estanyol.**



Abans d'entrar a Olot el camí passa per la fageda d'en Jordà.



La quarta etapa fineix dalt d'aquest turó, on hi ha el castell i l'ermita de Sant Salvador de Puig-alder.

0,15 h, 0,500 km [27,44 h, 97,960 km] — **Sant Salvador de Puig-alder**, 707 m. Força abans d'arribar a l'Estanyol, es veu un turó amb una edificació: és l'ermita de Sant Salvador, el *Sanctum Salvatorem de Pugadder* o castell de Puig-alder, ja esmentat l'any 1021 en el testament de Bernat Tallaferró, que, a més de fer d'ermita i castell i qui sap si d'antic temple pagà, també és un bon refugi amb capacitat per a unes quinze places. Disposa d'aigua de cisterna (no potable) i llenya, així com d'estris de cuina.

Al costat de ca l'Estanyol de Baix hi ha la Casanova de l'Estanyol, on en Josep i la Maria ens poden facilitar l'accés al refugi i iniciar-nos en els misteris de la seva història. Gaudeix d'una esplèndida vista. La visita és recomanable.

Cinquena etapa: Sant Salvador de Puig-alder - Olot

Horari: 3 h 70 min. Distància: 14 km.

Mapa recomanat: *Santa Pau* (295 - I). Mapa Topogràfic Nacional. IGN. Escala 1:25.000.

Més informació:

DIVERSOS AUTORS, *Guia de camp de la zona volcànica de la Garrotxa*. Editat pel Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, Olot, 2000.

Joaquim AGUSTÍ, *Excursions matinals des d'Olot*. Editora de Batet. Olot, 1994.

Sant Salvador de Puig-alder. Baixem del turó i anem cap a l'Estanyol. El camí cap a ca l'Estanyol de Dalt passa pel mig de la casa. Quan travessem la riera, tirem a la dreta. A l'esquerra queda Sant Feliu.

0,20 h, 1,300 km [28,04 h, 99,260 km] — **Ca l'Estanyol de Dalt**.

0,15 h, 1,000 km [28,19 h, 100,260 km] — Passem entre **can Traiter** i **can Codina**.

0,15 h, 0,800 km [28,34 h, 101,060 km] — **La Panosa** a la dreta.

0,02 h, 0,150 km [28,36 h, 101,210 km] — Arribem dalt la carena. A l'esquerra surt un camí que ens portaria a Sant Feliu de

Pallerols. Agafem el de la dreta, que passa per sobre d'una casa de fusta.

0,23 h, 1,500 km [28,59 h, 102,710 km] — Prenem una pista a l'esquerra.

0,15 h, 1,050 km [29,14 h, 103,760 km] — El camí passa pel costat d'una casa.

0,10 h, 0,650 km [29,24 h, 104,410 km] — **Coll de la Font Pobra**, 910 m. Agafem una pista que baixa.

0,10 h, 0,900 km [29,34 h, 105,310 km] — **Font Pobra** a la dreta. Surt un corriol paral·lel a la pista, que prenem.

0,05 h, 0,400 km [29,39 h, 105,710 km] — El camí enllaça amb el GR-2, que ve de Santa Pau. El seguim de baixada.

0,05 h, 0,550 km [29,44 h, 106,260 km] — **Can Bassols** a l'esquerra.

0,02 h, 0,200 km [29,46 h, 106,460 km] — **Can Cassots** a la dreta.

0,08 h, 0,500 km [29,54 h, 106,960 km] — Dalt, a l'esquerra, **ermita de Sant Miquel Sacot**.

0,15 h, 0,900 km [30,09 h, 107,860 km] — Des de Sant Miquel ens endinsem per la fageda i anem seguint els rètols que indiquen cap a Olot.

0,15 h, 0,900 km [30,24 h, 108,760 km] — Dins la **fageda d'en Jordà**, deixem a l'esquerra el GR-2. Cal seguir el camí de la dreta.

1,05 h, 4,100 km [31,14 h, 111,960 km] — **Olot**, 430 m.

Sisena etapa: Olot - Beget

Horari: 6 h, 55 min. Distància: 25 km.

Mapes recomanats: *Olot* (257 - III), *Riudaura* (256 - IV), *Camprodon* (256 - II), *Oix* (257 - I). Mapa Topogràfic Nacional. IGN. Escala 1:25.000.

Més informació:

Josep MURLÀ I GIRALT, *La vall de Bianya*. «Guies dels Llibres de Batet» VI. Carme Simon, editora. Olot, 1996.

Anna BORBONET, *La vall del Bac*. «Llibre de Motxilla», 7. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1979.

Ramon GRABOLOSÀ, *Olot. Els homes i la ciutat*. Editorial Selecta. Barcelona, 1969.

Olot. Sortim de l'alberg Torre Malagrida, cap a l'avinguda de l'Onze de Setembre i agafem la ronda de Sant Bernat. Seguim per la carretera de les Feixes fins a una depuradora d'aigües.

0,30 h, 2,000 km [31,44 h, 113,960 km] — Just passada la depuradora, agafem una pista de terra a l'esquerra que travessa el **riu Fluvià** (370 m). Seguim un trosset de camí paral·lel al riu fins a l'antiga carretera de Capsec.

0,30 h, 2,000 km [32,14 h, 115,960 km] — Arribem a la **vall de Bianya** i a la carretera. De l'altre costat de la carretera surt la pista asfaltada cap a Capsec.

0,05 h, 0,400 km [32,19 h, 116,360 km] — Travessem el riu per un pont i agafem la pista, cimentada, cap a l'esquerra. La pista torna a travessar el riu abans d'entrar a Capsec.

0,10 h, 0,900 km [32,29 h, 117,260 km] — **Capsec** i antic hostal.

0,10 h, 0,600 km [32,39 h, 117,860 km] — Prenem una pista a la dreta, cimentada a l'inici, després de terra.

0,10 h, 0,550 km [32,49 h, 118,410 km] — Cruïlla. A l'esquerra, el camí ens portaria a la Fàbrega. Tirem a la dreta.

0,05 h, 0,250 km [32,54 h, 118,660 km] — A l'esquerra, pista a la Vall del Bac. Durant tot el camí, anem seguint la pista mes fressada, que va pujant.

0,45 h, 2,800 km [33,39 h, 121,460 km] — **Joncars**.

0,15 h, 1,800 km [33,54 h, 123,260 km] — Arribem a la carena i agafem el camí de l'esquerra (780 m).

0,10 h, 0,500 km [34,04 h, 123,760 km] — Cruïlla. Tirem a l'esquerra.

0,15 h, 0,800 km [34,19 h, 124,560 km] — Arribem a un pla. Cruïlla de tres camins. Agafem el del mig.

0,10 h, 0,500 km [34,29 h, 125,060 km] — En arribar a la pista ampla, una gran pedra ens dona la benvinguda a la Vall del Bac. Seguim la pista a l'esquerra.

0,15 h, 0,900 km [34,44 h, 125,960 km] — **Hostal de la Vall del Bac** (580 m). Aquí creuarem el GR-1. No cal seguir-lo; nosaltres ens adreçem cap a la propera masia del Ferrer.

0,05 h, 0,300 km [34,49 h, 126,260 km] — Travessem la riera per un pont i deixem el Ferrer i l'antiga escola, endinsant-nos cap a l'estret del Bosc del Quer, per un corriol que surt a la dreta del Ferrer i que va avall paral·lel a la riera.

0,10 h, 0,500 km [34,59 h, 126,760 km] — Antic molí. El camí baixa una mica i, abans d'arribar al riu, torna a enlairar-se. Durant tot el camí hi ha marques vermelles.

0,30 h, 1,500 km [35,29 h, 128,260 km] — Una esllavissada de terres (1988) fa desaparèixer el camí uns cent cinquanta metres. Cal agafar el camí que continua a l'altre costat. Just abans d'arribar a l'esllavissada, les marques segueixen un corriol que la voreja per dalt, i després torna a baixar al camí; és recomanable seguir-lo.

0,20 h, 0,700 km [35,49 h, 128,960 km] — El Saguer de Pera. Seguim la pista a l'esquerra. D'un dels revolts, surt un corriol que ens porta a can Cortal.

0,30 h, 1,500 km [36,19 h, 130,460 km] — Can Cortal. Seguim una pista a la dreta.

0,05 h, 0,250 km [36,24 h, 130,710 km] — Agafem un corriol a l'esquerra.

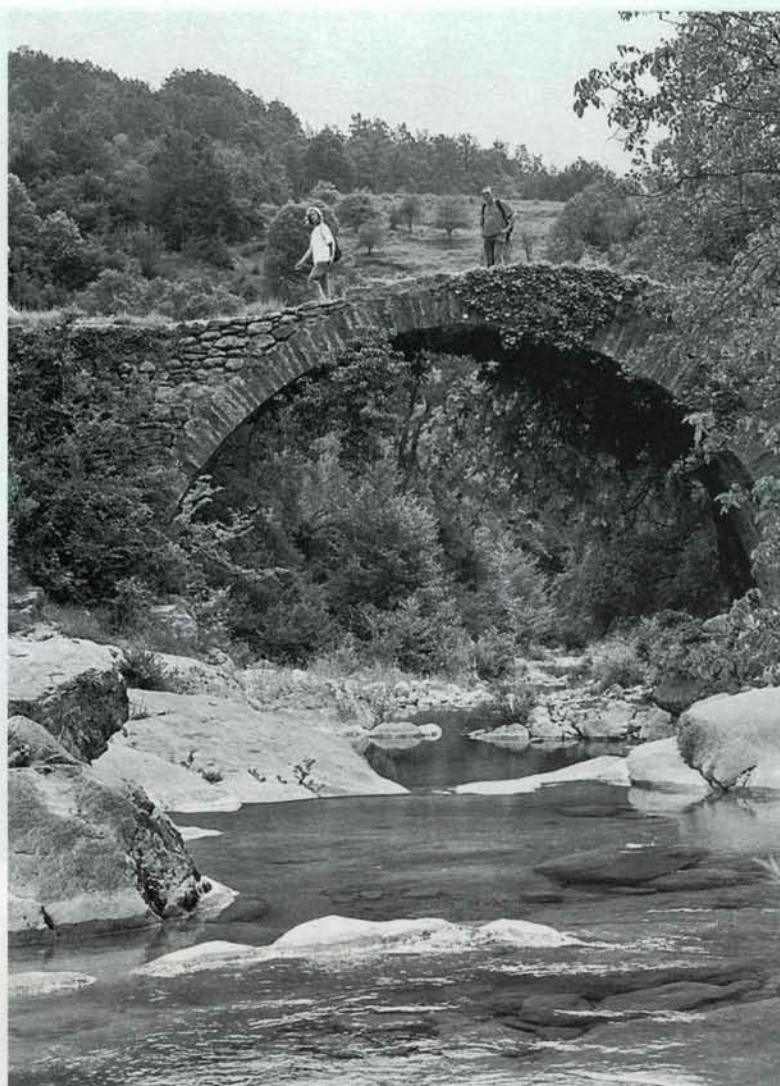
0,05 h, 0,250 km [36,29 h, 130,960 km] — Quan s'acaba el corriol, anem a petar a la pista que es veu a baix, que prenem a la dreta.

0,15 h, 0,600 km [36,44 h, 131,560 km] — Font de les Dous, recentment restaurada, però en molt mal estat.

0,10 h, 0,300 km [36,54 h, 131,860 km] — Coll de Bucs (830 m). Casa. Sota, a la dreta, can Salomó, on ens adrecem per un camí particular que surt a l'esquerra de la pista.

0,10 h, 0,350 km [37,04 h, 132,210 km] — Can Salomó. Per sobre de la casa surt el camí cap a Beget. Aquest camí va a petar al riu i, abans d'arribar a can Bolacell, cal travessar el riu i seguir-lo uns cinquanta metres avall, fins a retrobar el corriol per la seva banda dreta.

0,25 h, 1,750 km [37,29 h, 133,960



El camí travessa l'airós pont medieval del Bolacell, sobre la riera de Salarça. Per aquí passava l'antic camí de bast que comunicava Beget amb Oix.

km] — Can Bolacell. Seguim la pista que passa per sota la casa. Travessem el riu per un pont i prenem la pista de la dreta. La pista de l'esquerra va a Oix.

0,20 h, 1,500 km [37,49 h, 135,460 km] — La Teuleria. Quan travessem el riu per un pont, agafem la pista a l'esquerra. A partir d'aquí el camí coincideix amb el GR-11, fins a Beget.

0,20 h, 1,750 km [38,09 h, 137,210 km] — Beget (577 m). Tornem a travessar el riu per un altre pont. Si no volem entrar a Beget per carretera, just abans de passar el pont surt un camí a la dreta, que va paral·lel a la riera.

Muga (219 - III). Mapa Topogràfic Nacional. IGN. Escala 1:25.000. Massif du Canigou (2349 ET). Institut Géographique National. IGN. Escala 1:25.000.

Més informació:

Joaquim AGUSTÍ I BASSOLS. *Itineraris de l'Alta Garrotxa* (volum I i II). Edicions El Bassegoda, SA. Olot, 1981 - 1986.

Ramon SALA, Narcís PUIGDEVALL i Josep M. MELCIÓ. *Caminant per l'Alta Garrotxa*. Edicions El Bassegoda, SA. Olot, 1984.

Josep GIRONA I CASAGRAN. *L'Alta Garrotxa*. Editorial Selecta. Barcelona, 1961.

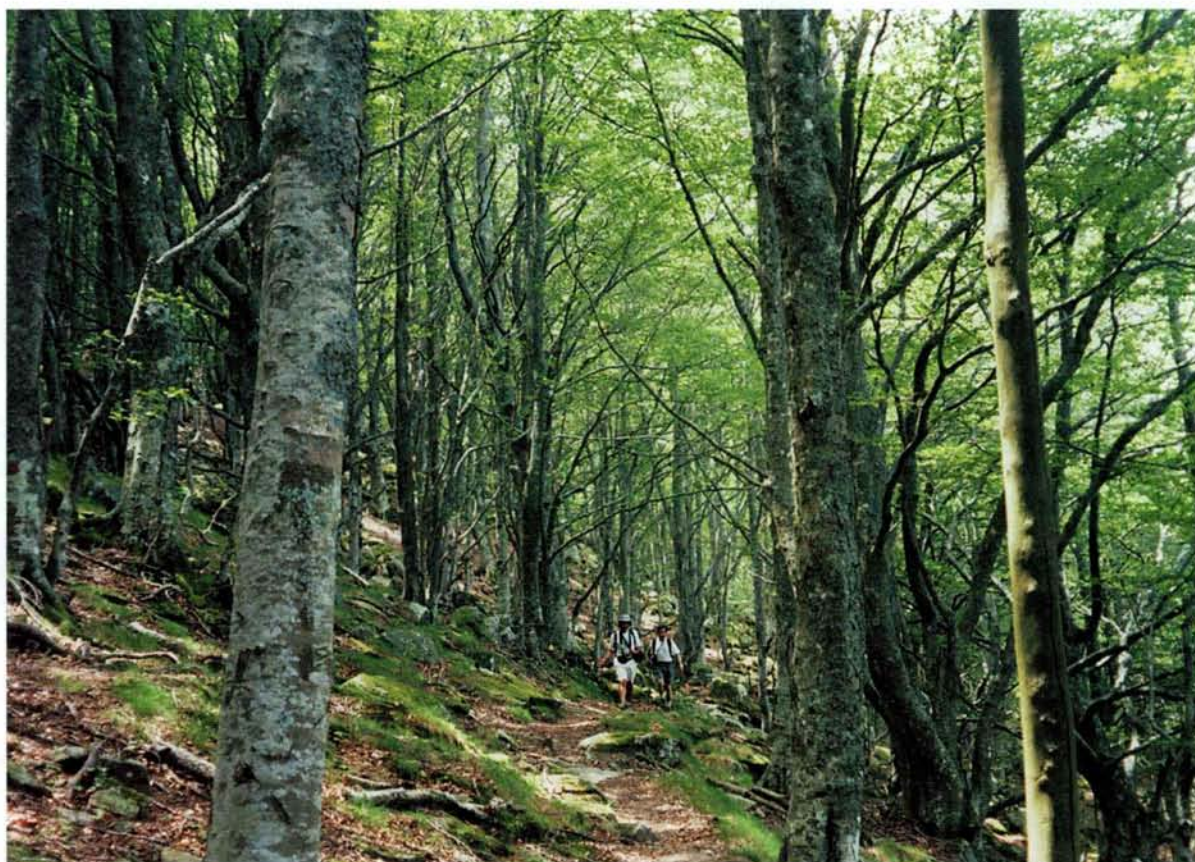
Setena etapa: Beget - Prats de Molló

Horari: 7 h, 15 min. Distància: 19,500 km.

Mapes recomanats: Oix (257 - I), Molló (218 - IV), Hostal de la

Beget. Sortim del poble cap a l'espadat del Grau, per un corriol que comença sobre mateix de la darrera casa (marques grogues).

1,15 h, 3,000 km [38,24 h, 140,210 km] — Arribem al coll de



El camí travessa les esplèndides fagedes de l'alt Vallespir.

Golofreu (940 m) i trobem una pista forestal que porta cap al Comanegra. Hi ha un rètol metàl·lic que diu: «can França», i al costat un roure; davant d'aquest, i a l'altre costat de la pista, surt el corriol que ens porta cap a Boca Bartella.

0,30 h, 0,900 km [38,54 h, 141,110 km] — **Boca Bartella**. No cal arribar a la casa si no es vol. Tirem amunt i cap a la dreta fins al coll de Malrem.

0,20 h, 0,600 km [39,14 h, 141,710 km] — Fita fronterera al **coll de Malrem**, 1.130 m. Recte avall surt el camí cap a la Menera. Cal no confondre's amb un corriol que surt uns metres més a la dreta.

1,00 h, 3,600 km [40,14 h, 145,310 km] — El corriol s'eixampla. Trobem una pedra amb senyals cap a Beget, Malrem, Rocabruna i les mines.

0,05 h, 0,300 km [40,19 h, 145,610 km] — Arribem a la carretera, que prenem a la dreta. Uns metres més enllà, surt un corriol a l'esquerra, que seguirem.

0,05 h, 0,300 km [40,24 h, 145,910 km] — Pont.

0,05 h, 0,300 km [40,29 h, 146,210

km] — **La Menera** (777 m). Sortim de la Menera pel carrer de Santa Cristina. Anem seguint el corriol senyalitzat amb marques grogues del *Tour du Vallespir*, que ens acompanyaran fins a Prats de Molló.

0,10 h, 0,600 km [40,39 h, 146,810 km] — **Can Boter**. Tot seguit arribem a una pista forestal, que travessem.

0,50 h, 2,600 km [41,29 h, 149,410 km] — **Font del Pastoret**.

0,05 h, 0,250 km [41,34 h, 149,660 km] — Oratori del 1599.

0,10 h, 0,550 km [41,44 h, 150,210 km] — Cruïlla. A l'esquerra, camí cap al santuari de la Mare de Déu del Coral (a 15 min). Tirem a la dreta, cap a Prats de Molló.

0,40 h, 1,700 km [42,24 h, 151,910 km] — **Can Molins**. Cal vorejar la casa per la dreta per a retrobar el camí, que passa per damunt d'aquesta.

0,30 h, 1,400 km [42,54 h, 153,310 km] — **Coll de la Guilla** (1.194 m). Arribem a la carretera, la travessem i agafem el camí que surt de l'altre costat. Trobem senyals verds, a més a més dels grocs.

0,30 h, 1,500 km [43,24 h, 154,810 km] — Font amb una banyera. 0,05 h, 0,150 km [43,29 h, 154,960 km] — Granja.

0,10 h, 0,250 km [43,39 h, 155,210 km] — Travessem la carretera per agafar el corriol que surt a l'altre costat.

0,45 h, 1,500 km [44,24 h, 156,710 km] — **Prats de Molló**, 735 m.

Vuitena etapa: Prats de Molló - refugi de Merialles

Horari: 7 h 10 min. Distància: 20 km.

Mapa recomanat: *Massif du Canigou* (2349 ET). Institut Géographique National. IGN. Escala 1:25.000.

Més informació:

David M. ALOY - Maria Mercè LEONART. *Pirineu Oriental* (volum II). Centre Excursionista de Catalunya. Editorial Montblanc-Martín. Barcelona, 1978.

Ramon RIBERA-MARINÉ. *Canigó - Tres Esteles - Costabona*. Col·lecció de guies del Centre Excursionista de Catalunya. Editorial Montblanc-Martín. Barcelona, 1994.

Prats de Molló. Sortim per un portaló de la muralla que cau per damunt de l'església. Travessem un pont i prenem un corriol a la dreta.

0,20 h, 1,000 km [44,44 h, 157,710 km] — **El Casot.** Seguim carretera amunt.

0,05 h, 0,200 km [44,49 h, 157,910 km] — Deixem la carretera i agafem un camí a l'esquerra cap al coll del Miracle (senyals grocs).

0,25 h, 1,100 km [45,14 h, 159,010 km] — El camí s'endinsa al bosc.

0,25 h, 1,020 km [45,39 h, 160,030 km] — Creuem el còrrec del Castelló.

0,15 h, 0,780 km [45,54 h, 160,810 km] — **Coll del Miracle**, 1.272 m. Cruïlla: el camí de l'esquerra va cap a l'oratori del Miracle. Tirem pel de la dreta, que va a una pista força ampla.

0,30 h, 1,100 km [46,24 h, 161,910 km] — De la pista surt a la dreta un corriol que, tot i estar marcat, per poc que ens passa desapercebut. Lanem seguint i, tot vorejant una antiga canalització d'aigua, ens trobem sovint amb rierols i murs de contenció al nostre pas.

0,50 h, 1,800 km [47,14 h, 163,710 km] — Deixem el camí del canal i prenem un corriol que s'enlaira a la dreta.

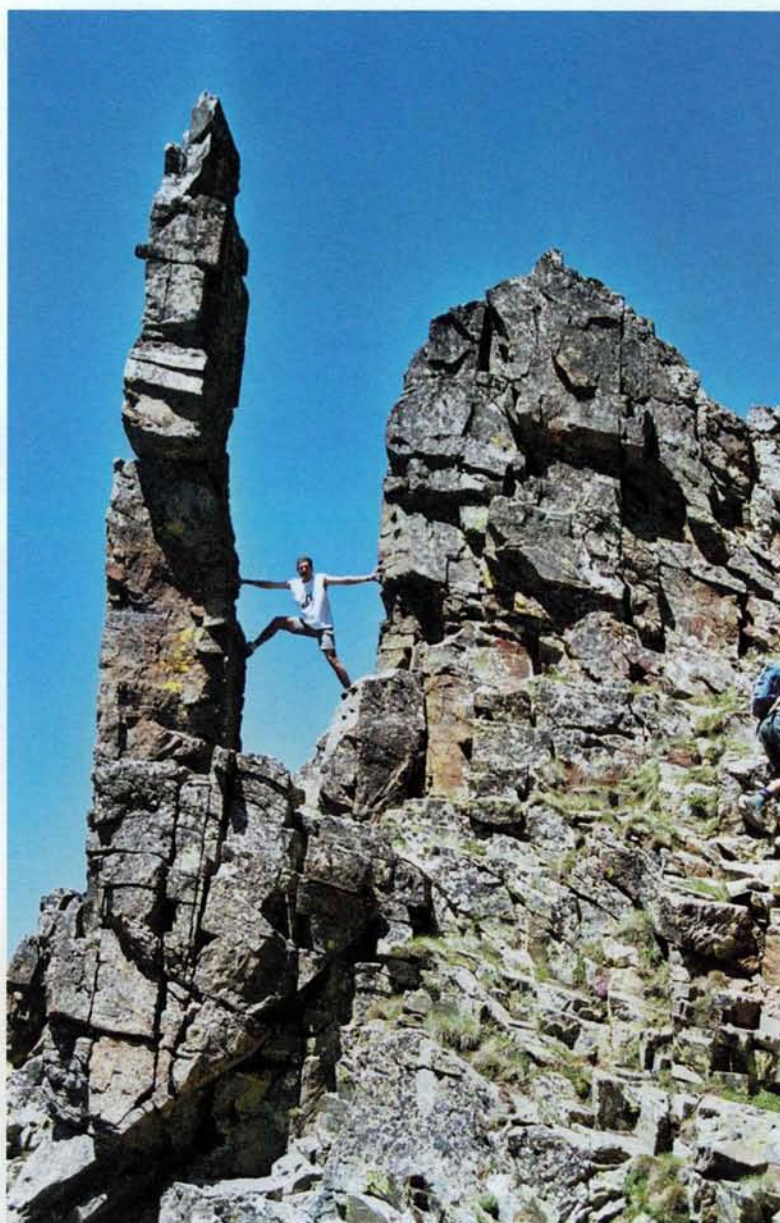
1,10 h, 2,100 km [48,24 h, 165,810 km] — Arribem al *Tour du Canigou*, que agafem a l'esquerra (senyals vermells i grocs).

0,20 h, 0,800 km [48,44 h, 166,610 km] — **Barraca dels Sequers.** El camí continua per sobre.

0,30 h, 1,200 km [49,14 h, 167,810 km] — **Refugi de les Estables.** Tancat i un xic abandonat.

0,05 h, 0,500 km [49,19 h, 168,310 km] — **Coll de la Regina**, 1.762 m. Corriol a la dreta cap al serrat dels Miquelets i pla Guillem. El corriol careneja durant tot el recorregut (seguim senyals grocs i fites).

1,10 h, 4,000 km [50,29 h, 172,310 km] — **Refugi de pla Guillem**, 2.276 m. Des de molt abans d'arribar al refugi, veiem cap a la dreta una cabana. És una cabana de pastors i val més no despistar-se, ja que ens desviariem un bon tros del nostre objectiu. Sortim del



Aquesta roca, coneguda com la Xemenia, dona nom a l'últim tram de pujada a la pica del Canigó.

refugi cap a la collada de la Roqueta (2.083 m) per una drecera. Tirem recte avall per agafar la pista que corre paral·lela al rierol que es veu a baix.

1,05 h, 3,500 km [51,34 h, 175,810 km] — **Refugi de Merialles** (1.718 m). Esplèndid refugi amb capacitat per a unes cinquanta places, molt ben condicionat. Molt a prop n'hi ha un altre de lliure. Aquí trobem el GR-10.

Refugi de Merialles - Canigó - Prada de Conflent

Horari: 8 h 25 min. Distància: 26,500 km.

Mapa recomanat: *Massif du Canigou* (2349 ET). Institut Géographique National. IGN. Escala 1:25.000.

Més informació:

Ramon RIBERA-MARINÉ. *Canigó - Tres Esteles - Costabona*. Centre Excursionista de Catalunya. Editorial Montblanc-Martín. Barcelona, 1994.

Joseph RIBAS. *El Canigó. Història i mite*. Eumo Editorial. Vic, 1996.

Refugi de Merialles. Sortim seguint el GR (GR-10) i les fletxes grogues.

0,30 h, 2,000 km [52,04 h, 177,810 km] — **Coll Verd** (1.861 m).

0,45 h, 2,000 km [52,49 h, 179,810 km] — Travessem el riu de Cadí.

0,17 h, 1,000 km [53,06 h, 180,810 km] — Cruïlla. A l'esquerra, el camí porta cap al coll de Segalers i Sant Martí del Canigó. N'agafem a la dreta, un altre, molt



El grup d'excursionistes que van fer l'ascensió a la pica del Canigó.

marcat, en direcció a la pica del Canigó.

0,23 h, 1,000 km [53,29 h, 181,810 km] — **Refugi Aragó**. Petit refugi d'atac de 4-6 places de capacitat. Seguim amunt cap als plans de Cadí, la portella de Vallmanya i la Xemeneia. L'últim tros consisteix a anar grimpant fins a arribar al cim.

2,15 h, 4,000 km [55,44 h, 185,810 km] — **Pica del Canigó**, 2.784 m. L'objectiu de la marxa ja s'ha aconseguit. Baixem cap al xalet dels Cortalets per la font de la Perdiu.

1,15 h, 4,000 km [56,59 h, 189,810 km] — **Xalet dels Cortalets** (2.150 m). Servei de jeeps des de o fins a Prada. Via usual per a les ascensions al Canigó. Hi ha també, davant del Xalet, el refugi amb guarda (a l'estiu). Baixem cap a Sant Miquel de Cuixà pel roc Mosquit i el coll de Clarà.

3,30 h, 8,200 km [60,29 h, 198,010 km] — **Sant Miquel de Cuixà**. Monestir on es pot menjar i dormir si aviseu amb antelació.

0,30 h, 2,300 km [60,59 h, 200,310 km] — **Prada de Conflent** (356 m).

Consideracions finals

Fa uns dos anys que s'han iniciat els tràmits i converses perquè aquest Camí del Nord es converteixi en un nou GR transfronterer.

Informacions útils

Sant Martí de Montnegre
Parròquia: tel. 93 744 00 31.

Ajuntament de Sant Celoni: tel. 93 848 40 36.

Fonda-Restaurant: tel. 93 744 01 41 - 93 867 11 41.

Riells - Viabrea

Ajuntament de Riells - Viabrea: tel. 972 87 07 52.

Hostal Bell-lloc: tel. 972 87 09 07.

Gualba

Ajuntament de Gualba: tel. 93 848 70 27.

Casa de colònies El Pinar: tel. 93 848 70 54.

Arbúcies

Ajuntament d'Arbúcies: tel. 972 86 00 01.

Museu Etnològic del Montseny «La Gabella»: tel. 972 86 09 08.

Joanet

Casa de colònies: tel. 972 86 822 (Sra. Quima).

Osor

Ajuntament d'Osor: tel. 972 44 60 00.

Fonda Puig: tel. 972 44 60 04.

Càmping Almaroi: tel. 972 44 61 16.

Santuari del Far

Ajuntament de Susqueda: tel. 972 19 01 88.

Restaurant del santuari del Far: tel. 972 19 01 69.

Les Planes d'Hostoles

Ajuntament de les Planes d'Hostoles: tel. 972 44 80 06.

Restaurant La Caseta: tel. 972 44 80 33.

Restaurant Cullerell: tel. 972 44 80 67.

Sant Salvador de Puig-alder

Refugi de Cogolls: tel. 972 44 43 42.

Olot

Ajuntament d'Olot: tel. 972 27 91 00.

Alberg Torre Malagrida: tel. 972 26 42 00.

Hotel La Perla: tel. 972 26 23 26.

Vall del Bac

Ajuntament de la Vall de Bianya: tel. 972 29 09 33.

Hostal de la Vall del Bac: tel. 972 29 44 80.

Beget

Ajuntament de Camprodon: tel. 972 74 00 05.

Restaurant Can Joanic: tel. 972 74 12 41.

La Menera

Alberg-restaurant El Plaçot: tel. 00 33 468 39 63 50.

Alberg la Colometa - Santuari de la Mare de Déu del Coral: tel. 00 33 468 39 75 00.

Prats de Molló

Ajuntament de Prats de Molló: tel. 00 33 468 39 72 11.

Associació «Foyer Rural»: tel. 00 33 468 39 74 90.

Hotel Le Bellevue: tel. 00 33 468 39 72 48.

Merlalles

Xalet-refugi: tel. 00 33 468 05 57 99 (hi ha també un refugi lliure).

Els Cortalets

Xalet-refugi: tel. 00 33 468 96 36 19.

Sant Miquel de Cuixà

Monestir de Sant Miquel de Cuixà: tel. 00 33 468 96 02 40.

Transports públics

Ferrocarril. Informació RENFE, tel. 902 24 02 02.

Línia Barcelona - Gualba - Arbúcies - Sant Hilari Sacalm. La Hispano Hilariense, tel. 972 24 50 12.

Línia Barcelona - les Planes d'Hostoles - Olot. Transports Elèctrics Interurbans, SA (TEISA), tel. 972 20 46 68.

Línia Barcelona - Camprodon. Transports Elèctrics Interurbans, SA (TEISA), tel. 972 20 02 75.

Altres informacions

Marxaires Mataró - Canigó. Carreter Santiago Rusiñol, 2, 3r, 2a. 08304 Mataró. Tel. 93 755 04 54. A/e: miqueltr@pangea.org

Els Amics del Camí del Nord. Mairie. 66230 La Menera. A/e: adarmoia@aol.com

La vall de Galba (Capcir). Clima i vegetació

Josep Nuet i Badia

Un breu estudi sobre alguns aspectes de la geografia, el clima i la vegetació d'una vall glacial de la comarca pirinenca del Capcir.

La vall de Galba està situada a la part W de l'altiplà del Capcir. Es tracta d'una vall glacial lateral tributària del riu Aude, que descendeix des de la portella d'Orlú, a 2.277 m, fins a l'embassament de Puigbalador, a 1.421 m.

L'eix de la vall s'orienta d'WNW a ESE, amb una inflexió cap al NE en el seu terç inferior, aproximadament entre Esposolla i Puigbalador.

El recorregut de la vall és molt rectilini i en la seva meitat superior es troba excavada entre muntanyes, mentre que, en la meitat inferior, quan entra en l'altiplà del Capcir, la vall queda perfectament limitada entre dues morenes molt altes (entre 100 i 200 m) que segueixen paral·lelament el curs del riu.

L'estructura i els materials que conformen la vall

El conjunt de la comarca del Capcir presenta una plana entre muntanyes que correspon a una vall ampla —la del riu Aude—, orientada de S a N.

Així tenim que, a l'E, la plana capcinesa està limitada pel massís de Madres i la carena del pic dels Agrellons (1.936 m) i de la pica Bastard (2.093 m), que es desprèn cap al S, separant-la de la vall de Censà. A l'W, la plana capcinesa està limitada per un territori més extens i abrupte format per les capçaleres de les valls glacials de Galba, la Lladura i la Balmeta, que queden limitades per una sèrie de cims des del roc Blanc (2.542 m) fins al puig Peric (2.810 m).

Aquesta vall capcinesa també bascula lleugerament cap al N, cosa que fa que l'extrem septentrional de la comarca, al pont de la Farga, estigui situat a 1.398 m, mentre que a l'extrem meridional, el coll de la Quillana tingui 1.714 m.

Les roques que formen el Capcir presenten un zonació força clara:

Al N, un sector on la roca és granítica —que forma part del massís de Queragut-Millars—, que va des del N de Ral i Odelló i per tota la vall de Ritort, on culmina en els cims del serrat dels Clots de l'Euga i el pic del Ginebre.

Més al S, trobem una part del sinclinal que s'estén de Merenç a Vilafranca de Conflent, que passa per Ral i, per entre Font-rabiosa i Esposolla, segueix la vall de Galba. És format per roques primàries: si-

lurianes i devonianes, calcàries molt metamorfitzades i marmoritzades, vorejades per conglomerats i esquists.

Més al S, trobem tota una zona de roca molt metamorfitzada que comprèn el circ de Camporrells, la vall de la Lladura, el puig del Pam, el puig Peric i l'alta vall de la Tet. Aquí predominen les roques esquistes, més o menys fosques.

Encara més al S, trobem un altre sector granític que comprèn la Vallsera, la Balmeta, el mont Llaret o roc d'Aude i tota la regió de les Bolloses.

D'una manera isolada, entre l'estany d'Aude i l'estany de la Pradel·la, hi ha un sector on la roca predominant és el gneis.

Tot el fons de l'altiplà del Capcir és cobert d'un bon gruix de sediments fluvials, sobre els quals s'han dipositat els morens de les geleres, sobretot del sector occidental. Posteriorment els rius han anat remodelant tots aquests dipòsits fins a la configuració actual, que presenta un llit del riu Aude força enfonçat amb relació al nivell de la plana.

La vall de Galba

La vall de Galba té un recorregut molt rectilini causat per una fractura important de l'escorça terrestre lligada a l'anticlinal Merenç-Vilafranca de Conflent. Aquesta fractura marca l'orientació de dues

Vista des del massís de Madres del sector nord de la plana del Capcir. Hi destaca poderosament la morena doblada de la vall de Galba, poblada de pins negres. Al fons els cims més alts: Carlit (esquerra) i puig Peric (al mig), tanquen l'horitzó. A la plana veiem, d'esquerra a dreta, Esposolla, Font-rabiosa i Puigbalador, al costat de l'embassament.



valls, enfrontades i perfectament alineades, la d'Orlú, tributària del riu Arieja, que vessa les aigües a l'Atlàntic, i la de Galba, tributària del riu Aude, que porta les aigües a la Mediterrània.

Els dretíssims vessants de la vall de Galba, que miren al sud entre el pic de la Baixollada, la portella de Botadiol, el puig del Pla Bernat i el roc de Querrubí, són la prova que l'eix de la vall discorre al llarg de la fractura, que és la que ha marcat el llit del riu de Galba.

Una part de la vall de Galba, entre el coll de Terrers, el puig de Terrers i la vall de la Pèira Escrita, és formada per roques calcàries antigues (Devonià) que donen un relleu relativament suau, encara que desnivellat, amb vessants llisos i alguns cingles. A la capçalera, però, entre els pics de Terrers, la portella d'Orlú i el pic de la Baixollada, les roques són granítiques i presenten un relleu abrupte i trencat, amb parets, crestes i llastres redreçades.

A l'indret de les Bassetes podem veure amb molta claredat la diferent natura de les roques del vessant solell (granits) i del vessant obac (calcàries).

A partir del pla d'Esposolla, la vall de Galba té un fons pla en el qual veiem còdols de totes mides,

sobretot de materials granítics mesclats amb materials llimosos molt fins. En aquests sediments el riu de Galba ha enfondit una llera poc profunda.

En establir els camps i els prats de dall sobre aquests terrenys planers i tous del fons de la vall, molts dels còdols i blocs petits que feien nosa han estat apartats i amuntegats a les tanques entre les diferents parcel·les de prats de dall que cobreixen el fons pla de la vall.

El modelat de les geleres

La configuració de la vall de Galba, tal com la veiem ara, és en gran part a causa del modelat glacial.

Aquesta vall, com totes les valls pirinenques, ha estat retocada per l'erosió glacial, que ha deixat unes petites cubetes on ara veiem els petits estanys de la Portella d'Orlú, a la capçalera de la vall a 2.000-2.200 metres, o bé el replà on hi ha l'extensa mollera de les Bassetes (1.915 m), anomenada per Braun-Blanquet, *plateau du Caicho*, on molt antigament hi hagué un estany.

Un altre element molt ben conservat del modelat glacial el trobem a la part més baixa de la vall. Són

les morenes laterals de la desapareguda glacera de Galba que, com dues serres paral·leles al riu, es corben cap al NE, seguint el darrer tram del seu curs, i es disposen sobre la terrassa en la qual el riu Aude ha excavat el llit.

La inflexió de les dues morenes laterals a la part baixa de la vall va ser produïda presumiblement per la inclinació del terreny cap al nord, cosa que va fer orientar el curs del glaç cap al punt més baix del terreny. Aquest punt més baix era el nivell del riu Aude, que a l'altiplà del Capcir discorre cap al N, orientat per una fractura que va de Matamala fins a l'inici de l'engorjat de l'Aude, a la presa de Puigbalador.

Unes notes sobre bioclimatologia del Capcir

Michelle Izard (in G. DUPIAS, 1985: 31) afirma que el clima capcinès difereix del de la Cerdanya i de l'alt Conflent per unes precipitacions d'hivern més intenses, que donen una coberta de neu més important i perllongada, lligades a unes temperatures més baixes. El defineix com un clima de muntanya de tendència continental.

El paisatge de la part baixa de la vall de Galba, amb la petita població d'Esposolla, voltada de prats de dall que cobreixen el fons de la vall. A banda i banda veiem les morenes laterals, a l'esquerra una mica aixaragallada, cobertes de pi roig i pi negre.





Una vista de la part alta de la vall de Galba, des de la portella d'Orlú. A primer terme els estanys de la Portella d'Orlú, situats en una zona de contacte entre les roques calcàries, a la dreta, i les silícies, a l'esquerra. Els prats alpins i les comunitats de congenera recobreixen la major part del terreny.

Podríem, d'antuvi, mirar de descriure el clima cerdà i altconfletà per a després matisar les característiques climàtiques del Capcir.

El clima de la Cerdanya

El clima de la Cerdanya —és a dir, de la plana que s'estén entre Bellver de Cerdanya i Sallagosa— és poc plujós, amb quantitats totals de precipitació que volten els 800 mm/any: Bolvir, 802,3 mm; Bor, 688,2 mm; Llivia, 732 mm (FEBRER, 1930); Puigcerdà 788,2 mm (PANAREDA i NUET in RIBA et al. 1980: 86). Altres autors donen quantitats força semblants.

Aquestes precipitacions tenen un repartiment estacional amb un màxim de juny, maig, juliol i setembre a Puigcerdà (EPH). A més, les pluges es reparteixen durant pocs dies l'any. IZARD (loc. cit.) indica entre 67 i 124 dies de precipitació. Les pluges estivals, moltes vegades de caràcter tempestuós, ajuden a humitejar els horitzons superiors del sòl. Es pot observar a ple estiu que, si ha anat plovent regularment durant els mesos de juny i juliol, les muntanyes cerdanes rossegen poc. Si no, l'assecamment dels prats és evident i el paisatge

es mostra majoritàriament esgrogueït.

Com que la insolació és molt duradora, unes dues mil cinc-cents hores anuals a Odelló, l'evaporació contribueix a l'assecamment de la vegetació.

El clima de l'altiplà de la Perxa

A l'altiplà de la Perxa, que comprendria des de Font-romeu a Eina, Planès i la Llagona, el clima ja és força diferent. Potser la pluviositat no és gaire més alta que a la Cerdanya (Font-romeu, 793 mm, 6,1°C; Montlluís, 806,4 mm, 6°C), amb màxims als mesos de maig, juny, octubre i abril a Montlluís (PHTE), però com que està a una altitud superior, fregant la base de l'estatge subalpí, el caràcter general del país és més humit i més fred, cosa que el fa més semblant al clima capcinès.

L'altiplà de la Perxa es troba sotmès a molts episodis de boires denses que indubtablement han d'ajudar a mantenir la humitat, evitant l'evaporació i aportant aigua que no comptabilitzen els pluviòmetres. La nebulositat també es notable i actua en la mateixa direcció.

El clima del Capcir

El clima capcinès és força semblant al de l'altiplà de la Perxa, i les precipitacions i les temperatures no difereixen pràcticament gens (Matamala, 800 mm, 6,2°C). Les precipitacions, que tenen un règim força regular (92 dies de precipitació l'any), encara que amb variacions interanuals remarcables, presenten uns màxims els mesos de juny, novembre, abril i desembre (ETHP).

El factor de la nebulositat i les boires, que en el Capcir és important, ajuda a mantenir la humitat que aporten les precipitacions. Aquestes boires de tarda, que pugen per la vall de l'Aude, arriben moltes vegades al coll de la Quillana, que sovint travessen i cobreixen bona part de l'altiplà de la Perxa.

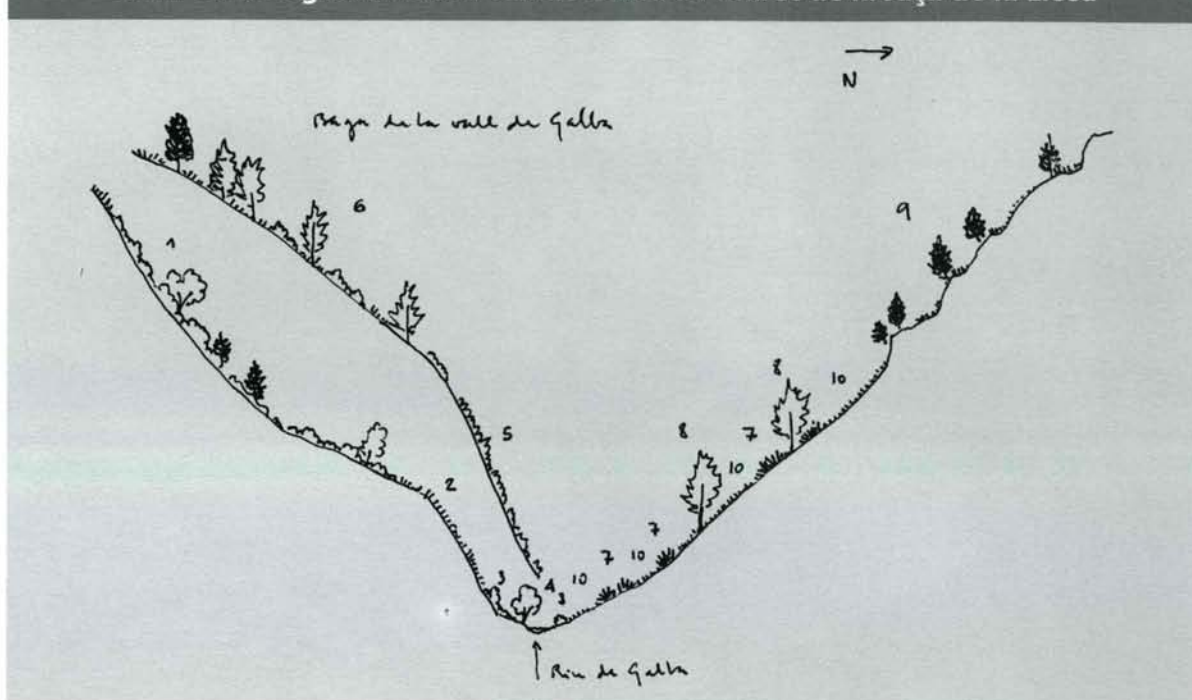
Aquesta humitat ambiental sembla que tingui un gradient decreixent des del baix Capcir (Puigbalador, Odelló, Esposolla) cap als Angles, Matamala i el coll de la Quillana.

Així, tenim una gradació de climes que varien insensiblement des de la Seu d'Urgell, clarament de signe mediterrani continental, cap a

Al perfil adjunt hi veiem:

1. Matollar de neret amb pi negre, bedolls i gatsaule on han baixat allaus. Les clotades humides són cobertes de megafòrbies;
2. Prats subalpins;
3. Herbassars de megafòrbies;
4. Bosquets molt discontinus de gatsaules;
5. Matollars de neret i, en molts punts, bàlec;
6. Bosc de pi negre amb alguns pins roigs a les carenes no afectades pels allaus;
7. Matollar de bàlec i ginebró;
8. Fragments de bosc de pi roig no afectats pels allaus;
9. Restes de pineda de pi negre als esperons del vessant no afectats pels allaus;
10. Prat de dall.

Perfil de la vegetació de la vall de Galba a l'indret de la Jaça de la Llosa



Bellver de Cerdanya, potser no tant continental, però amb inversions de temperatura hivernal importants, Puigcerdà, de clima submediterrani, l'altiplà de la Perxa, un clima montà, amb una lleugeríssima tendència continental, i el Capcir, de clima montà, fred i extremat.

Del Capcir al nord, cap al Donasà, comença una transició al clima atlàntic, que es manifesta a la vall de l'Arieja i d'Orlú. Cap a l'alt Conflent, la transició és cap a un clima mediterrani, que és evident a Prada de Conflent i, no cal dir-ho, al Rosselló.

Això queda ben reflectit en l'índex de continentalitat pluvi-al d'Angot, que dona els següents valors (segons aquest indicador un règim es considera continental si l'índex és superior a 1,75, semicontinental entre 1 i 1,75 i no continental si és inferior a 1): Adrall, 1,53; Puigcerdà, 1,48; Montlluís, 1,19; Matamala, 1,02.

Als marges de la llarga depressió Cerdanya-altiplà de la Perxa, a les muntanyes, l'altitud uniformitza una mica el clima i fa que les diferències siguin més atenuades. De tota manera, els llocs influïts per l'entrada de masses d'aire marítim, carregades d'humitat, tenen un clima amb una precipitació força més elevada.

Els elements bàsics de la vegetació de la vall de Galba

L'esquema de la vegetació de la vall de Galba és relativament senzill. La part baixa és coberta de boscos de coníferes subalpinas i d'una fageda. A la part alta, ja en ple estatge alpi, la vegetació dominant és pradenca, amb un mosaic de comunitats adaptades a la gran diversitat d'hàbitats de l'alta muntanya: molles, fonts, tarteres, cingles de roca, congesteres, vores de rierols, etc.

Aquest esquema relativament senzill es fa molt més complex per una sèrie de factors condicionants de relleu, de substrat i de clima.

El condicionant de relleu és degut a l'orientació de la vall, que presenta dos vessants molt ben diferenciats. Un de soler, on la vegetació més montana s'enfila a més altitud, i un d'obac, on la vegetació més subalpina descendeix a menys altitud.

El substrat de la vall de Galba tampoc no és uniforme. Aproximadament, podem dir que la meitat nord de la vall és silícia i la meitat sud és calcària. Aquesta diferència radical de substrats també condiciona les plantes i la vegetació que hi arrela, encara que el rentat dels sòls, a causa de la precipitació relativament elevada, atenua una mica la influència que té en la vegetació.

El tercer condicionant general per a la vegetació de la vall és la innivació i una de les seves conseqüències: les allaus. En els vessants de la vall, en general de notable o de gran inclinació, hi veiem l'empremta modificadora de les allaus.

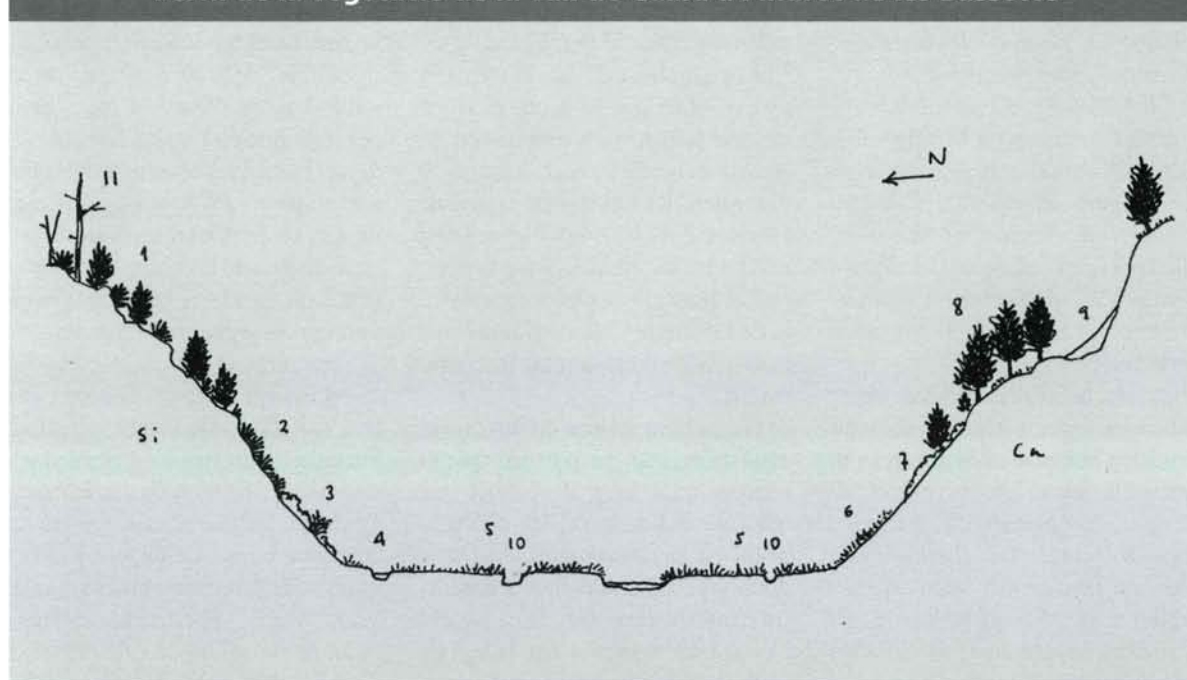
En el vessant que mira al sud, les allaus han obert corredors en els boscos de pi roig i de pi negre, que han estat colonitzats majoritàriament, en els espais més baixos, per prats mesòfils (al. *Mesobromion*), i per matollars de bàlec (al. *Genistion balansae*) en els situats a més altitud.

En el vessant orientat al nord, les allaus han retallat el bosc, seguint l'orografia del vessant, de manera que ara veiem el bosc de pi negre discontinu que colonitza sobretot les carenetes i els esperons del vessant, que han quedat al marge de l'acció de les allaus. En els corredors que han obert les allaus, els matollars de neret (al. *Rhododendro-Vaccinion*), i en gran part, els herbassars de megafòrbies (al. *Adenostylion*) i els bosquets de moixera de guilla (*Sorbus aucuparia*) han colonitzat aquests espais oberts.

Els boscos

La part baixa de la vall, aproximadament fins al refugi de la Jaça

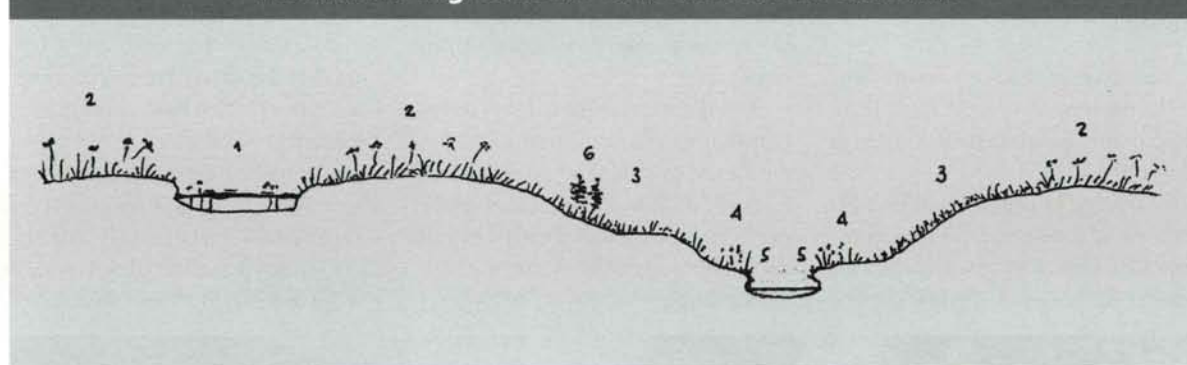
Perfil de la vegetació de la vall de Galba a l'indret de les Bassetes



Al perfil de dalt hi veiem:

1. Pineda de pi negre amb bàlec;
2. Matollar de bàlec;
3. Matollar de neret;
4. Mollera amb *Carex nigra*, a les vores del rierol;
5. Prat humit (al. Nardion);
6. Prat calcícola humit (al. *Primulion intricatae*);
7. Matollar de *Salix pyrenaica* amb *Bartsia alpina* i *Trifolium thalii*;
8. Pineda de pi negre;
9. Congestera;
10. Petites basses amb *Sparganium borderei*;
11. Pins negres morts.

Perfil de la vegetació de la mollera de les Bassetes



Al perfil de baix hi veiem:

1. Bassetes amb *Sparganium borderei*;
2. Prat de pèl caní (al. Nardion) amb moltes graminies;
3. Prat de pèl caní amb *Potentilla erecta* i *Pedicularis pyrenaica*;
4. Prat molt humit amb *Equisetum palustre* i *Carex nigra*;
5. Espai molt xop amb *Pinguicula vulgaris* i *Trichophorum caespitosum*;
6. Torer.

de la Llosa, el territori és eminentment forestal. Els boscos cobreixen pràcticament totes les exposicions, llevat dels espais on la mà de l'home ha obert artigues per aprofitar el terreny per al conreu de cereals, farratges o bé prats de dall o de pastura per al bestiar.

En aquest sector, trobem boscos de pi roig, sobretot a la solana d'Esposolla i a la base de la morena del sud, entre Esposolla, Formiguera i el pont de les Molines.

Sobre el nivell dels boscos de pi roig, hi trobem els de pi negre amb nabius i nerets, especialment a les obagues.

Els boscos de pi negre s'enfilen, orientats a migdia, per la vall fins a 2.220 m d'altitud, sobre l'estany de la Portella d'Orlú. Tanmateix, BRAUN-BLANQUET (1948: 248 i fig. 32) indica que alguns pins negres

petits arriben a colonitzar algunes tarteres fins a 2.400 m. En canvi, descendeixen pel vessant obac de la morena de Galba fins a més avall d'Esposolla, a uns 1.500 m, on els trobem acompanyats de plantes tan representatives de l'estatge subalpí com el nabiu i el neret.

És remarcable una fageda (al. *Fagion sylvaticae*, ass. *Scillofagetum*), força extensa, a l'obaga de Galba, entre el pont dels Plans de l'Orriet i Esposolla. En diferents punts aquesta fageda es troba barrejada amb l'avet, formant un bosc mixt.

A la riba del riu de Galba, de considerable cabal, hi trobem petits bosquets de gatsaules (*Salix caprea*) i de *Salix pentandra*, associats freqüentment a herbassars humits alts (al. *Filipendulion ulmariae*).

Els prats montans

Les zones desforestades del fons de la vall, de relleu molt suau i planer modelat sobre materials morènics, tradicionalment han estat aprofitades per a prats de dall i per a conreus. Ara hi destaquen els prats de dall (al. *Trisetopolygonion bistortae*) que dominen a tota la part baixa de la vall. Des d'Esposolla i vall amunt, aquests prats de dall es troben barrejats formant un mosaic d'una gran complexitat i riquesa florística amb altres comunitats pradenques dels sòls humits (al. *Calthion palustris*, al. *Molinion caeruleae*) i jonqueres (al. *Juncion acutiflori*).

Els matollars i els prats subalpins i alpins

A la part alta, ja en l'estatge subalpí, la vegetació dominant per l'ex-

tensió són els extensos matollars de bàlec (al. *Genistion europeae*), a les solanes, i de neret (al. *Rhododendro-Vaccinion*), a les obagues.

Més enlaire és el regne dels prats, que són dominants a l'estatge alpi. Generalment aquests prats se separen en prats acidòfils (al. *Festucion airoidis*, al. *Festucion eskiae*, al. *Nardion*) i prats calcícoles (al. *Elyniion mysuroidis*, al. *Festucion gautieri* [= *Festucion scopariae*], al. *Primulion intricatae*).

A més, hi ha altres tipus de vegetació molt especialitzats a colonitzar ambients singulars: congesteres (al. *Salicion herbaceae*), fonts i rierols (al. *Cratoneurion commutati*), tarteres i caos de roques (al. *Iberidion*, al. *Senecion leucophylli*), aiguamolls i molleses (al. *Caricion fuscae*, al. *Caricion davallianae*, al. *Ericion tetralicis*), etc.

La fageda de la vall de Galba

La fageda se situa al vessant nord de la morena dreta de la vall de Galba, que la separa de la vall de la Lladura.

D'antuvi, la presència d'una fageda prou extensa, amb una composició florística molt semblant a les fagedes de la vall de l'Aude (*Scillo-*

Fagetum), ens fa veure que alguna influència atlàntica, encara que sigui atenuada, s'hi manifesta.

L'originalitat d'aquesta fageda està en el fet que és la que es troba en una posició més meridional en aquest sector de Pirineu oriental. Si descartem les fagedes de la vall de l'Arieja i d'Orlú, en ple vessant nord, i les del Donasà, que arriben fins al límit de la plana capcinesa, la de la vall de Galba és la que trobem més al sud en aquest sector pirinenc.

No sabem com s'ha instaurat aquesta fageda. És possible que la presència del faig al vessant que mira al nord de la vall de Galba es degui a la circumstància que el vent del nord (Carcanet) hagi transportat llavors des dels boscos del Donasà. De tota manera, la vall de Galba ha ofert un bon terreny per a la germinació de les llavors, que s'hi han expandit, i un bon nivell d'humitat ambiental, que ha permès a la fageda mantenir-s'hi amb prou vitalitat.

Tanmateix, no tenim dades de les condicions microclimàtiques que permeten la vida d'aquesta fageda. És possible que l'alineació gairebé perfecta entre la vall d'Orlú i la vall de Galba —com hem dit, a causa d'una llarga fractura—, afavoreixi

una aportació d'humitat a través de la portella d'Orlú. A favor d'aquest argument hi ha una observació indiscutible. A la part mitjana de la vall, als voltants de la Jaça, hem observat que els líquens que cobreixen el tronc i les branques dels pins són orientats a l'W, que és la direcció per on penetren les boires.

Si analitzem la composició florística de la fageda de la vall de Galba veurem els següents elements:

Una sèrie de plantes dels boscos caducifolis humits de l'Europa central (al. *Fagion*): *Fagus sylvatica*, *Galium odoratum*, *Geranium nodosum*, *Phyteuma spicatum*, *Prenanthes purpurea*; (or. *Fagetalia*): *Anemone nemorosa*, *Dryopteris filix-mas*, *Helleborus viridis* ssp. *occidentalis*, *Potentilla sterilis*, *Pulmonaria affinis*; i (al. *Fraxino-Carpinion*): *Stellaria holostea*.

Unes altres plantes de la vegetació forestal de coníferes subalpines (al. *Rhododendro-Vaccinion*): *Rhododendron ferrugineum* i (cl. *Vaccinio-Piceetea* i or. *Vaccinio-Piceetalia*): *Sorbus aucuparia*, *Vaccinium myrtillus*.

A aquestes espècies hi podem afegir *Abies alba*, que pertany a les comunitats d'avets (al. *Abieti-Piceion*), sovint barrejades, formant boscos mixtos, amb les fagedes.

Un aspecte de la fageda amb avets que pobla una gran extensió de l'obaga de la vall de Galba. A primer terme veiem unes mates d'*Epilobium angustifolium* que creixen a la vora de la pista.





El paratge de les Bassetes, situat en un replà de la vall de Galba on molt temps abans hi havia hagut un petit estany, ara reblert de sediments i sobre el qual ha crescut un conjunt de comunitats de les molles i dels rierols. Cal notar els múltiples meandres, molts ja tancats, que feia el riu. A l'esquerra, les roques són silícies i, a la dreta, calcàries.

També hi hem anotat *Anemone hepatica*, *Oxalis acetosella* i *Veronica officinalis*.

Les molles i els prats humits del pla de les Bassetes

Al sud del pic de la Tribuna, al fons de la vall de Galba, trobem un replà —una cubeta de sobreexcavació antigament ocupada per un estany— en el qual ara el riu descriu una sèrie de meandres de formes curioses. L'indret es coneix pel nom de les Bassetes, anomenat per Braun-Blanquet, *plateau du Caïcho*, i està situat a 1.915 m d'altitud.

Aquest replà de la vall, reblert de sediments que han arribat a omplir un estany, ara és cobert per un mosaic de molles, prats humits i jonqueres que dibuixen amb molta precisió els canvis de vegetació lligats directament als diferents graus d'humitat i de nivell freàtic del sòl.

Troblem, per una banda, petites bassetes tancades, sense aportació aparent d'aigua que no sigui la de la pluja o la fosa de la neu, amb el nivell de l'aigua elevat uns decímetres sobre el nivell del riu, poblades per *Sparganium borderei* i un *Callitriche*.

Per altra banda, podem distingir quatre comunitats formades per petites plantes cespitoses que ocupen successivament nivells de sòl menys humits com més enlairats són del nivell de l'aigua:

1. Al costat del rierol que fa meandres distingim una comunitat de les molles —propera a l'associació *Narthecio-Trichophoretum*— en la qual *Pinguicula vulgaris*, *Sphagnum* sp. i *Scirpus caespitosus* [= *Trichophorum caespitosum*], tenen un paper notable. Aquestes plantes arrelen sobre un sòl totalment amarat d'aigua, i quan puja el nivell de l'aigua del rierol queden inundades.

2. En un nivell lleugerament superior, només elevat un decímetre, podem apreciar una altra combinació de plantes, en la qual són presents *Carex nigra*, *Viola palustris*, *Primula integrifolia* i *Equisetum palustre*. El sòl sobre el qual arrelen és xop d'aigua, però amb el nivell freàtic una mica més baix que l'anterior.

3. Els espais una mica més enlairats són coberts d'un prat humit de pèl caní (*Nardus stricta*), al qual acompanyen *Pedicularis pyrenaica* ssp. *lasiocalyx* i *Potentilla erecta*.

4. A la part més alta dels prats entre els meandres trobem un prat

de pèl caní (*Nardus stricta*) no tan humit, en el qual el nombre i la quantitat de gramínies és més elevat que el que BRAUN-BLANQUET (1948, pàg. 230) va descriure com a associació *Selino-Nardetum* [= *Selineto-Nardetum*]. Hi trobem, a més, plantes com *Calluna vulgaris*, *Luzula nutans* o *Gentiana pyrenaica*.

Es tracta, doncs, d'un indret en el qual podem observar les variacions insensibles de la distribució de les plantes, en funció de la humitat del sòl, des d'una mollera de sòl xop fins a un prat moderadament humit.

Comunitats detectades a la vall de Galba

L'extens, original i documentat estudi de J. BRAUN-BLANQUET (1948) sobre la vegetació alpina del Pirineu oriental inclou molts inventaris fets a la vall de Galba. Cal esmentar que moltes de les comunitats d'aquest estudi es descrivien per primera vegada.

Aquí donem la relació dels inventaris, afegint, entre claudàtors, la referència de les unitats fitosociològiques descrites en la *Vegetació dels Països Catalans* d'O. de BOLÒS i CAPDEVILA (2002):

Comunitats de les fonts i els rierols

- Al. *Cratoneurion commutati* W. Koch 1928 [5.A.2]
 Ass. *Cratoneuro-Arabidetum bellidifoliae* W. Koch 1928 (pàg. 119)

Comunitats d'aiguamolls i molles

- Al. *Caricion fuscae* W. Koch 1926 em. Klika 1934 [7.A.1]
 Ass. *Caricetum fuscae* Br.-Bl. 1915 (pàg. 130)
 Al. *Caricion davallianae* Klika 1934 [7.B.1]
 Ass. *Cariceto-Pinguiculetum grandiflorae* (pàg. 125)
 Al. *Ericion tetralicis* Schwincker 1940 [8.A.1]
 Ass. *Narthecio-Trichophoretum* (pàg. 136)

Comunitats de tarteres i pedregars

- Al. *Iberidion spatulatae* Br.-Bl. 1948 [16.A.2]
 Ass. *Crepidetum pygmaeae* Br.-Bl. 1948 (pàg. 47)
 Ass. *Saxifragetum praetermissae* [= *Saxifragetum ajugifoliae*] Br.-Bl. 1948 (pàg. 57)
 Al. *Senecion leucophylli* Br.-Bl. 1948 [16.B.1]
 Ass. *Senecietum leucophylli* Br.-Bl. 1948 (pàg. 66)

Prats acidòfils

- Al. *Festucion airoidis* [22.A.1]
 Ass. *Hieracio-Festucetum supinae* [= *Pumileto-Festucetum supinae*] Br.-Bl. 1948 (pàg. 204)
 Ass. *Curvulo-Leontodontetum pyrenaici* [= *Curvuleto-Leontidetum pyrenaici*] Br.-Bl. 1948 (pàg. 216)
 Al. *Festucion eskiae* Br.-Bl. 1948 [22.A.2]
 Ass. *Festucetum eskiae* Br.-Bl. 1948 (pàg. 188)
 Ass. *Hieracio-Festucetum paniculatae* [= *Hieracio-Festucetum spadiceae*] Br.-Bl. 1948 (pàg. 196)
 Al. *Nardion strictae* Br.-Bl. 1926 [22.A.3]

- Ass. *Trifolio-Phleetum gerardii* [= *Trifolieto-Phleetum gerardii*] Br.-Bl. 1948 (pàg. 221)
 Ass. *Selino-Nardetum* [= *Selineto-Nardetum*] Br.-Bl. 1948 (pàg. 230)

Prats calcícoles

- Al. *Elynon mysuroidis* Br.-Bl. 1948 [23.A.1]
 Ass. *Elyno-Oxitropidetum* [= *Elyneto-Oxitropidetum foucaudii*] Br.-Bl. 1948 (pàg. 164)
 Al. *Festucion gautieri* [= *Festucion scopariae*] Br.-Bl. 1948 [23.B.1]
 Ass. *Festucetum gautieri* [= *Festucetum scopariae*] (Susplugas) Br.-Bl. 1948 (pàg. 152)
 Al. *Primulion intricatae* Br.-Bl. (1948) 1964 [23.B.2]
 Ass. *Festuco-Trifolietum thallii* [= *Festuceto-Trifolietum thallii*] Br.-Bl. 1948 (pàg. 179)

Comunitats de les congesteres

- Al. *Salicion herbaceae* Br.-Bl. (1921) 1926 [24.A.1]
 Ass. *Polytrichetum norvegici* [= *Polytrichetum sexangularis*] (Rübel) Br.-Bl. 1926 (pàg. 79)
 Ass. *Gnaphalio-Mucizonietum sedoidis* [= *Gnaphalieto-Sedetum candollei*] Br.-Bl. 1948 (pàg. 87)

Landes i boscos de coníferes acidòfils

- Al. *Loiseleurio-Vaccinion* Br.-Bl. 1926 [30.A.1]
 Ass. *Cetrario-Loiseleurietum pyrenaicum* [= *Loiseleurieto-Cetrarietum*] (Br.-Bl. 1948) Rivas Mart. 1968 (pàg. 274)
 Al. *Rhododendro-Vaccinion* Br.-Bl. (1926) 1948 [30.B.2]
 Ass. *Saxifrago-Rhododendretum* [= *Saxifrageto-Rhodoretum*] Br.-Bl. 1939 (pàg. 252)
 Ass. *Empetro-Vaccinietum pyrenaicum* [= *Empetretum-Vaccinietum*] (Br.-Bl. 1948) Rivas Martínez 1968 (pàg. 267)

Comunitats de megafòrbies

- Al. *Adenostylion alliariae* Br.-Bl. 1925 [31.A.1]
 Ass. *Peucedano-Luzuletum desvauxii* [= *Peucedaneto-Luzuletum desvauxii*] Br.-Bl. 1948 (pàg. 238)

Bibliografia

- BOLÒS i CAPDEVILA, O. de, 2002. *Vegetació dels Països Catalans*. Aster editorial. Terrassa.
 BRAUN-BLANQUET, J., 1948. *La végétation alpine des Pyrénées orientales*. Monogr. Estac. Est. Pir., Inst. Esp. Edaf., Ecol., Fisiol. Veg., 9. Barcelona.
 GAUSSEN, H. 1926. *Végétation de la moitié orientale des Pyrénées*. Sol, climat, végétation. Doc. Cartes Prod. Veg. ser. Pyrénées, 1: 559 p. París.
 GAUSSEN, H. 1964. *Carte de la végétation de la France, feuille 77, Foix (1:200.000)*. CNRS. Tolosa de Llenguadoc.
 GAUSSEN, H. 1972. *Carte de la végétation de la France, feuille 78, Perpignan (1:200.000)*. CNRS. Tolosa de Llenguadoc.
 GODEAU, M., BOUZILLÉ, J.-B. & GUÉRY, R. 1988. 14e session extraordinaire de la Société Botanique du Centre-Ouest: Haute Cerdagne, Capcir (Juillet 1987). Sixième journée: jeudi 23 juillet 1987 (2e session) Val de Galbe. *Bull. Soc. Bot. du Centre-Ouest*, 19: 331-400. Saint-Sulpice de Royan.
 JEANBERNAT, D. & TIMBAL-LAGRAVE, E. 1883-1884. *Le Capsir, canton de Montlouis (Pyr.-Orient.)*. *Bull. Soc. Sc. Phys. et Nat. Toulouse*, 6: 37-283. Tolosa de Llenguadoc.
 L. S. [Solé Sabarís, L.], 1934. *Geles quaternàries dels Pirineus llévantins*. *Bull. Centre Excursionista de Catalunya*, 467: 153-156. Barcelona.
 NUET BADIA, J. (ed.) i altres, 2000. *La vegetació del Pirineu oriental, deu aspectes*. Centre Excursionista de Catalunya, Secció de Geografia i Ciències Naturals, Grup d'estudis botànics Ramon Pujol i Alsina, 96 pàg. Barcelona.

Botànica a Barcelona, 3: el pebrer bord

M. dels Àngels Sagrera i Marigó

Continuem un treball dedicat a conèixer les espècies botàniques que trobem a la ciutat.

Descripció botànica

Nom científic: *Schinus molle* L.
 Família de les anacardiàcies.

Etimologia del nom científic: *Schinus* és el nom llatí d'origen grec –*schînus*– amb què es denomina un arbre de suc resinós. Alguns autors antics l'anomenaren *Lentiscus peruviana*, llentiscle del Perú, per la seva semblança amb les fulles i la resina del llentiscle, i trobem bibliografies que ens contradiuen la creença que –*molle*–, el nom de l'espècie, vingui del llatí «*tou, tènue*», i afirmen que fou un antic nom genèric d'aquesta planta utilitzat per Tournefort i que deriva del nom peruà –*mulli*–, arbre sagrat dels inques del Perú.

Noms populars: pebrer bord, pebrer fals, pebrer desmai, pebreboner, pebreater (català), pimentero falso, turbinto, molle (castellà), pimenteiro falso (gallec).

Arbre ornamental, pèndul, de 6 a 10 m d'alçada, encara que en condicions òptimes pot arribar a 25 m, de capçada formada per ramificacions flexibles. L'escorça és fissurada, de color marró fosc i de vegades vermellenca. Les fulles pèndules i persistents, són formades per 15-31 folíols lineatolanceolats en disposició alterna, situats a banda i banda d'un eix medial (raquis) i terminen en un de sòl perquè tenen un nombre senar de folíols (fulla imparipinnada), de color verd tendre, aromàtiques. Les flors tenen un calze amb 5 lòbuls, 5 pètals, 10 estams i un pistil acabat en tres estils. Són de color blanc grogós, de vegades gairebé verdes, en panícules axil·lars d'uns

25 cm de longitud i, tot i que aquest arbre presenta peus masculins i femenins en individus distins (dioic), té la capacitat de tenir els òrgans dels dos sexes, és a dir, de crear flors hermafrodites. El fruit és una drupa esfèrica de 6-7 mm de diàmetre que conté una única llavor (pinyol), d'un vermell intens o rosat, semblant en la mida i en el gust a grans

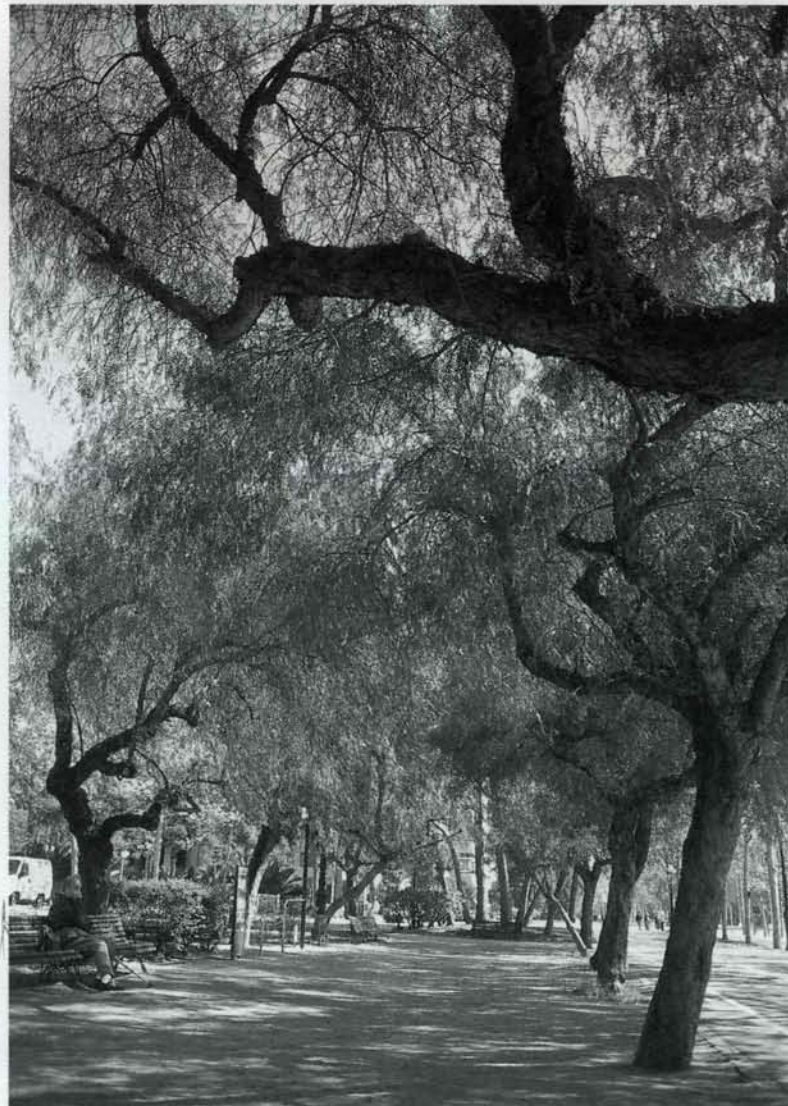


Un tronc ja revellit del pebrer bord.

de pebre. Les granes es mantenen a l'arbre tot l'hivern.

Altres espècies del gènere *Schinus*

Sabem que podem trobar *Schinus aroeira* Vell. al parc Güell i també a



Un espai ombrejat de pebrers bords a l'avinguda Diagonal.



El raïm de fruits del pebrer bord, emmarcat entre les seves fulles pèndules.

Montjuïc, i que les llavors d'aquest darrer s'han cultivat a Múrcia. És un arbret de 3-4 m d'alçaria, tortuós i nuós, nadiu del Brasil amb el nom popular d'aroeira. També a Montjuïc es pot localitzar *Schinus polygamus* (Cav.) Cabrera [= *Amyris polygama* Cav., *Schinus dependens* Ortega] un arbust o arbret espinós d'1-3 m d'alçada. El fruit és una drupa globosa d'uns 0,3 cm de diàmetre de color violeta fosc o negre blavós. En la medicina popular sud-americana és força important.

Usos i propietats del pebrer bord

De les branques n'obtenen unes excel·lents escuradents, de la resina n'aconsegueixen vernissos i també servia per a embalsamar (momificar) i conservar sense corrupció els cossos dels reis inques.

Les fulles contenen substàncies

que serveixen per a tenyir (tintòries).

Si trenquem alguna llavor, notarem una agradable olor resinosa de pebre. Moltes vegades amb el pebrer bord s'ha falsificat, l'autèntic pebre (*Piper nigrum*) liana de la família de les piperàcies.

Els indis de Xile i Perú preparaven una beguda alcohòlica amb les llavors fermentades, anomenada *chicha*. A Mèxic, del fruit n'obtenen un licor fort batejat amb el nom de *copalote*, fermenten els fruits del pebrer bord amb *pulque*, una altre beguda alcohòlica (6-8% d'alcohol) obtinguda per la fermentació del suc ensucrat de l'atzavara, típica de Mèxic i de l'Amèrica central.

La resina també l'han utilitzada com a masticatori.

La decocció de l'escorça és un bon purgant per a animals domèstics. Tot l'arbre és molt ric en olis essencials i volàtils. Les fulles en infusió es consideren bones per a

alleujar el mal de cap. Alguns nadius d'Amèrica del Sud utilitzen l'oli essencial de les fulles i els fruits amb finalitat medicinal, remei per a les cataractes i en el tractament d'algunes malalties venèries i genitourinàries.

A la seva escorça i reïna, se li han atribuït qualitats tòniques i antiespasmòdiques. Segons l'apotecari Josep Quer (Perpinyà 1695-Madrid 1764), la cocció de l'escorça aplicada en forma de foment és eficaç per a combatre els dolors i les inflamacions de les cames.

El pebrer bord

Aquest arbre és una espècie adequada en climes suaus marítims perquè no resisteix les glaçades. N'hi ha a gairebé tots els parcs de Barcelona. Al Turó Parc n'hi ha de magnífics. El polifacètic Nicolau M. Rubió i Tudurí (Maó 1891-Barcelona 1981), arquitecte i jardiner, va demostrar que plantat en grup resulta molt acollidor.

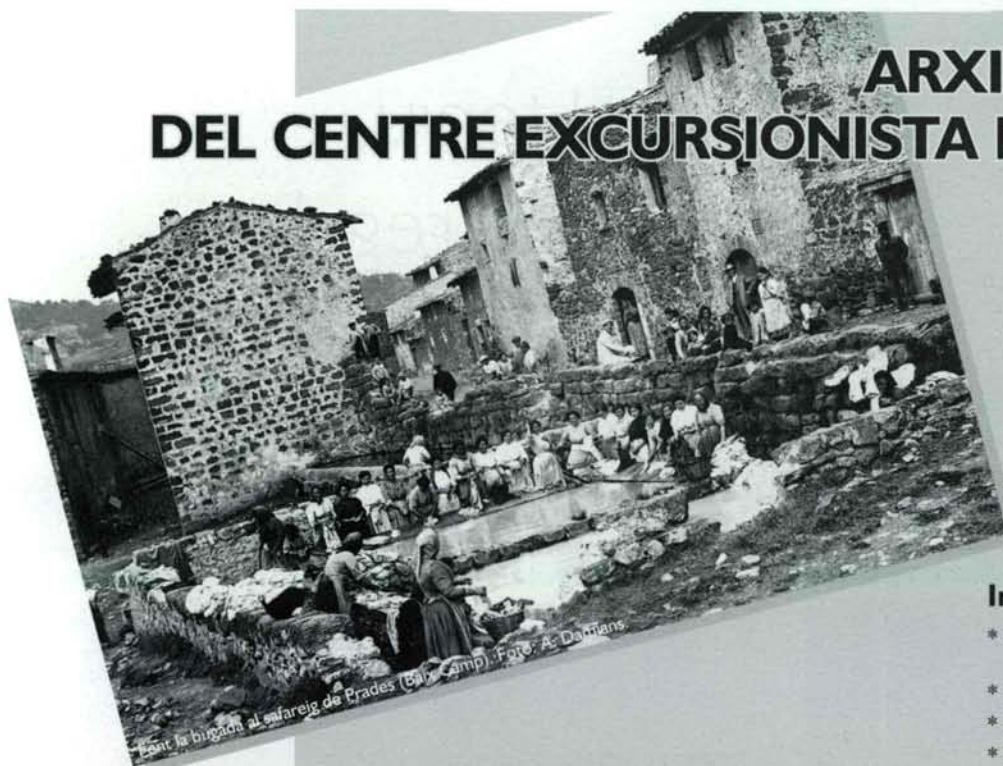
Els fruits d'aquest bonic arbre són molt atractius i, com que és planta tòxica, ha provocat intoxicacions en alguns nens que n'han menjat. Cal fer, doncs, l'avertiment que mai no ens hem de deixar portar pel bonic aspecte de cap element botànic, i hem de prevenir els menuts, sense oblidar, però, d'inculcar-los l'amor i respecte envers la natura.

El pebrer bord, sense la languidesa dels altres arbres pènduls, singularitza la seva presència amb la lleugeresa de les seves branques, molt flexibles, les fulles força primes i els folíols molt separats entre ells, els quals formen una capçada no gaire atapeïda que deixa passar la llum i sovint penja fins a terra. Tot plegat ens ofereix un curiós espectacle d'una bellugadissa desordenada. Es manifesta com un arbre jovial.

Bibliografia

- O. de BOLÒS i al. *Flora manual dels Països Catalans*. Ed. Pòrtic, 2a ed. Barcelona, 1993.
- G. LÓPEZ GONZÁLEZ. *Guia Incafo de los arboles y arbustos de la Península Ibérica*, Incafo, 5a ed. Madrid, 1995.

ARXIU FOTOGRÀFIC DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA



L'arxiu fotogràfic del Centre conté col·leccions de fotografies des de 1886 d'una gran diversitat de temes, com ara aeronàutica, arqueologia, arquitectura, carrers de Barcelona d'abans de la Reforma, esports, fauna, folklore, geografia física i econòmica, pobles i indrets de Catalunya, del Pirineu aragonès, d'Espanya i d'altres països del món. A més de fotografies estereoscòpiques i autocrom.

Instal·lacions i serveis:

- * Sala de treball per a ordenació i classificació de material.
- * Sala de conservació i arxius d'originals.
- * Laboratori.
- * Equip de tractament digital de les imatges: digitalització, retoc fotogràfic, gravació de CD ROM.
- * Servei de còpia i ampliació.
- * Reproducció de positius paper.
- * Reproducció de transparències positives blanc i negre.
- * Còpia i reproducció de negatius.



CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA/Arxiu fotogràfic
Carrer del Paradís, 12. 08002 Barcelona
Tel. 93-315 23 11, fax 93-315 14 08
adreça electrònica: cec@cec-centre.org

Horari d'atenció al públic:
de dilluns a divendres de 10 a 14 h i dimarts i dijous de 18,30 a 21 h

La revista inclou:

- * Itineraris d'excursions a peu, en bicicleta tot terreny, en esquís.
- * Articles sobre alpinisme.
- * Reportatges sobre muntanyes i països llunyans.
- * Articles sobre història i fets de l'excursionisme.
- * Dossiers i treballs sobre medi ambient i defensa de la natura.
- * Informació sobre llibres, guies i mapes que surten al mercat.
- * Vies d'escalada.

MUNTANYA publica sis números de cinquanta-dues pàgines (Din A4), impreses sobre paper ecològic de qualitat, en color i en blanc i negre.

La primera revista
excursionista catalana

MUNTANYA

Membre de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC)



1876

1996

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA
120 ANYS D'HISTÒRIA

Si ja el teniu,
el podeu regalar.
Si no...
us el podeu regalar.

El podeu adquirir a la recepció
del Centre Excursionista de Catalunya.
Els socis del Centre gaudeixen
d'un preu especial.

Retalleu aquesta butlleta
i envieu-la a MUNTANYA
Centre Excursionista
de Catalunya,
Carrer del Paradís, 10 pral.
08002 Barcelona,
o al fax 93 315 14 08.

Cognoms _____

Nom _____

Adreça _____

Població _____

Codi postal _____

Se subscriu a la revista MUNTANYA (sis números l'any), a partir de l'any _____,
amb la quota anual de _____ € (IVA inclòs).

Barcelona, _____

de _____

de _____

Signatura _____

**Pagament
per banc
o caixa**

Senyors del Centre Excursionista de Catalunya

Els prego que, d'ara endavant, el rebut anual de subscripció de la revista MUNTANYA
sigui presentat a:

Banc / Caixa _____

Agència _____

núm. _____

Adreça _____

Població _____

Codi postal _____

Número de compte corrent

Número de llibreta d'estalvi

Nom del titular del compte o llibreta _____

Signatura _____

Barcelona, _____

de _____

de _____

D'Alforja a Arbolí. Tot recordant l'amic Josep Fuster i Grifoll

**Antoni Cabré i Puig
Josep Jordana i Puigpinós**

Uns itineraris en memòria de Josep Fuster, un excursionista alforquí, molt estimat al seu poble, que exercí tasques d'ensenyança amb el jovent. També va tenir cura dels malalts del seu poble, sempre d'una manera altruista.

El Centre Excursionista de Catalunya recollia en la seva revista MUNTANYA del mes d'octubre de 1978, una necrològica signada pel nostre consoci Modest Montlleó i Espasa, avui ja traspasat, en què ens parlava d'aquest excursionista nat: Josep Fuster. No pertanyia a cap entitat excursionista. Nascut el 1923, sempre visqué al poble que el

va veure néixer, l'Alforja, al Baix Camp.

Home ple d'inquietuds, de formació autodidacta, prosseguí estudis després de la guerra civil. Fins i tot va escriure poesies.

Exercí tasques d'ensenyança amb el jovent. Va tenir cura dels malalts del seu poble, sempre d'una manera altruista.

Durant molts anys guià a la muntanya moltes generacions de joves del seu poble. Aleshores, els impartia les seves «llicons sota els pins». La Dra. Judith Saludes, filla d'Alforja, va ser una d'aquestes persones que l'acompanyaven entre altres joves i ens ha explicat que una pràctica que feien sovint era que, quan arribaven al capdamunt de l'excursió, els feia dibuixar en unes cartolines el paisatge i el poble des d'aquell indret. Després, en retornar al poble, anaven passant per les cases on hi havia malalts i els feien aquest obsequi tan preuat, perquè veiessin que es recordaven d'ells.

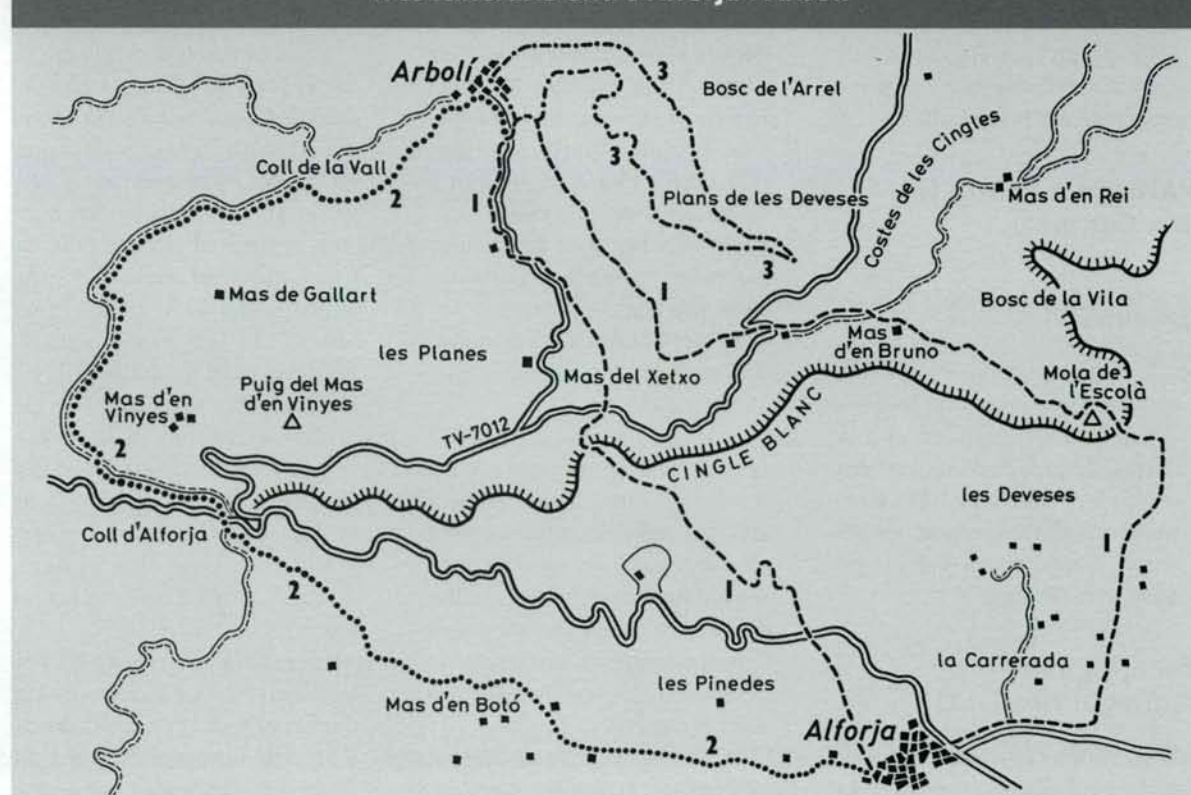
El 15 de gener de 1978 va pujar cap a Arbolí, encinglant-se muntanya amunt. La mort li va arribar, tot caminant, al costat de la seva motxilla i la seva llibreta d'apunts.

Home molt recordat i estimat a Alforja, el poble li va dedicar un opuscle de vint planes. El podeu consultar a la nostra biblioteca del Centre.

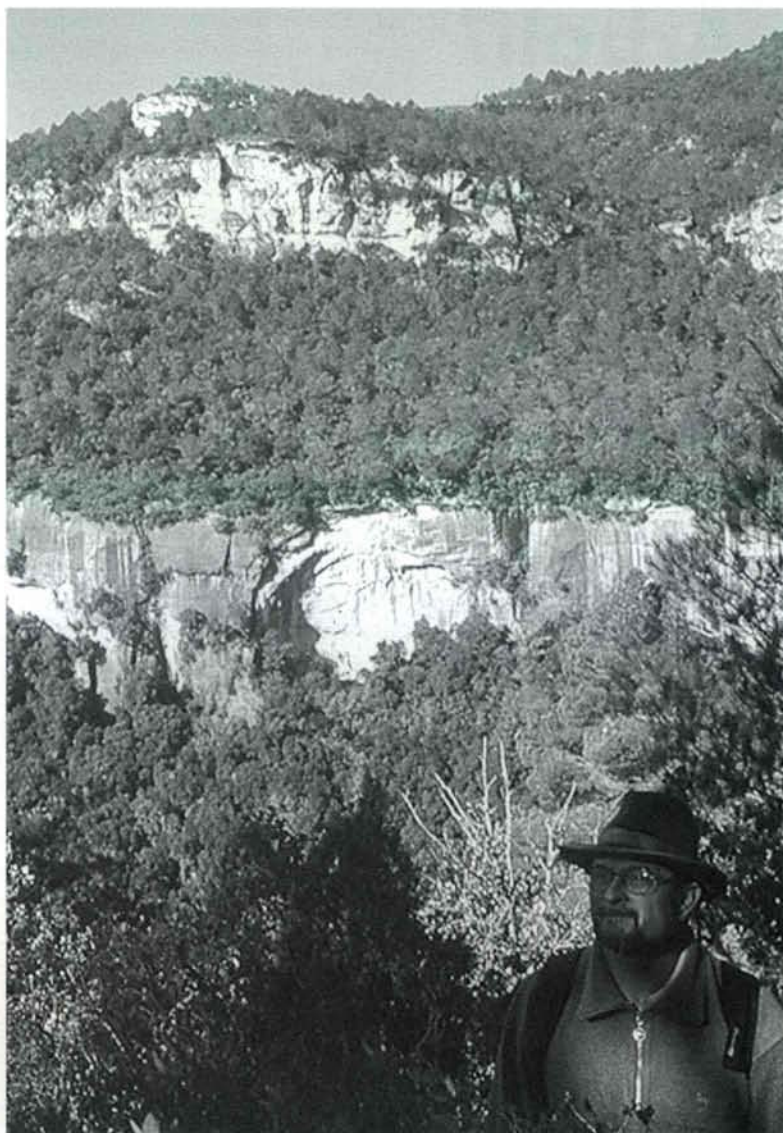
També hi ha un monòlit dedicat a aquest estimat i recordat excursionista, al bosc de la Ció, situat a la partida de les Deveses, dins el terme municipal d'Arbolí.

Avui us volem oferir, en memòria seva, un parell d'itineraris circu-

Tres itineraris entre Alforja i Arbolí



Veiem un excursionista contemplant l'encinglerada Mola de l'Escolà. Per la seva aresta puja el grau del Peiró.



lars des d'Alforja.

Desitjaríem que els seguíssiu i que gaudíssiu d'aquests encontorns tan estimats per Josep Fuster.

D'Alforja a Arbolí (el Baix Camp)

Aproximació

Des de Reus, seguim la nova N-420 i arribem a la cruïlla de les Borges del Camp. Aquí girem a la dreta i, després de 8 km, arribem a Alforja. Aparcarem a l'esquerra, abans de la rotonda, en un carrer d'entrada on veiem uns ombrívols plàtans.

Descripció del recorregut circular (1)

0,00 h. Som a l'entrada d'Alforja, a 380 m d'altitud. Travessem la

carretera per on hem vingut i deixem la piscina municipal a mà dreta. A mà esquerra hi ha un bar, on podem fer un cafè. Seguim una pista que duu a la partida de les Planes i que gira a l'esquerra i avança cap a l'est, paral·lela, per sota de la nova carretera que mena a la urbanització Portugal.

0,10 h. La pista fineix a l'esmentada carretera, que seguim cap a Vilaplana (E).

Després d'un canvi de rasant, la carretera davalla una mica. A mà dreta hi ha una torre elèctrica amb un transformador. La línia elèctrica acaba en aquest pal. Al seu basament veiem unes ratlles de pintura groga. Davant seu, a la nostra esquerra, surt una pista cimentada. La seguim, abandonant la carretera.

0,12 h. La pista es bifurca. Seguim la branca de l'esquerra, que s'en-

fila amunt, dreturera, al N, cap als terrenys anomenats de les Planes de Dalt. La pista continua cimentada. Passem per un camí fondo. Més amunt ja caminem entre camps d'avellaners, ametllers i oliveres. Anem deixant, a dreta i esquerra, entrades a finques particulars. A mà esquerra, admirem una reixa de forja. Fi-neix el paviment cimentat. Seguim amunt. Som a la partida del Coll d'en Peiró.

0,30 h. A mà dreta, veiem el núm. 24 en un pal de ferro.

Ara la pista puja fort i fa un revolt cap a la dreta. Passem una rasa, on hi ha dues pistes laterals a mà esquerra. Seguim amunt per la pista principal.

0,38 h. A mà dreta, hi ha un replà entre pins, amb senyals d'acampada i de foc a terra.

0,40 h. Collet de la Salve (526 m). Aquí, els traginers resaven una salve, ja que era el primer moment que es veia l'ermita de Puigcerver, dedicada a la Mare de Déu de les Neus, una festivitat que se celebra el dia cinc d'agost. Té molta anomenada i hom li té una gran veneració.

Els traginers agraïen a la Mare de Déu el fet de no haver estat atracats pels bandolers que assolaven les muntanyes de Prades. El mateix passava de pujada. També s'hi resava la salve, ja que era el darrer punt des d'on es veia l'ermita de Puigcerver. I així s'encomanaven a la Verge, en tot el que els pogués succeir durant el seu viatge amb les cavalleries.

La imatge original era una talla de fusta, que va ser cremada durant la guerra del 1936-1939. Actualment s'hi venera una rèplica. Els devots van fer donació d'objectes d'or i així es va poder fabricar l'actual corona, on encara es pot identificar una medalla procedent d'una avantpassada de la casa Peret Serra, del poble d'Alforja. Una descendent d'aquesta família així ens ho ha referit.

Aquesta ermita, que des d'aquí veiem llunyana, va ser construïda durant el segle XVII. Es troba al límit dels termes d'Alforja i de Riudecols. Per la seva privilegia-

da situació com a talaia de guaita, va patir algunes escomeses durant les carlinades.

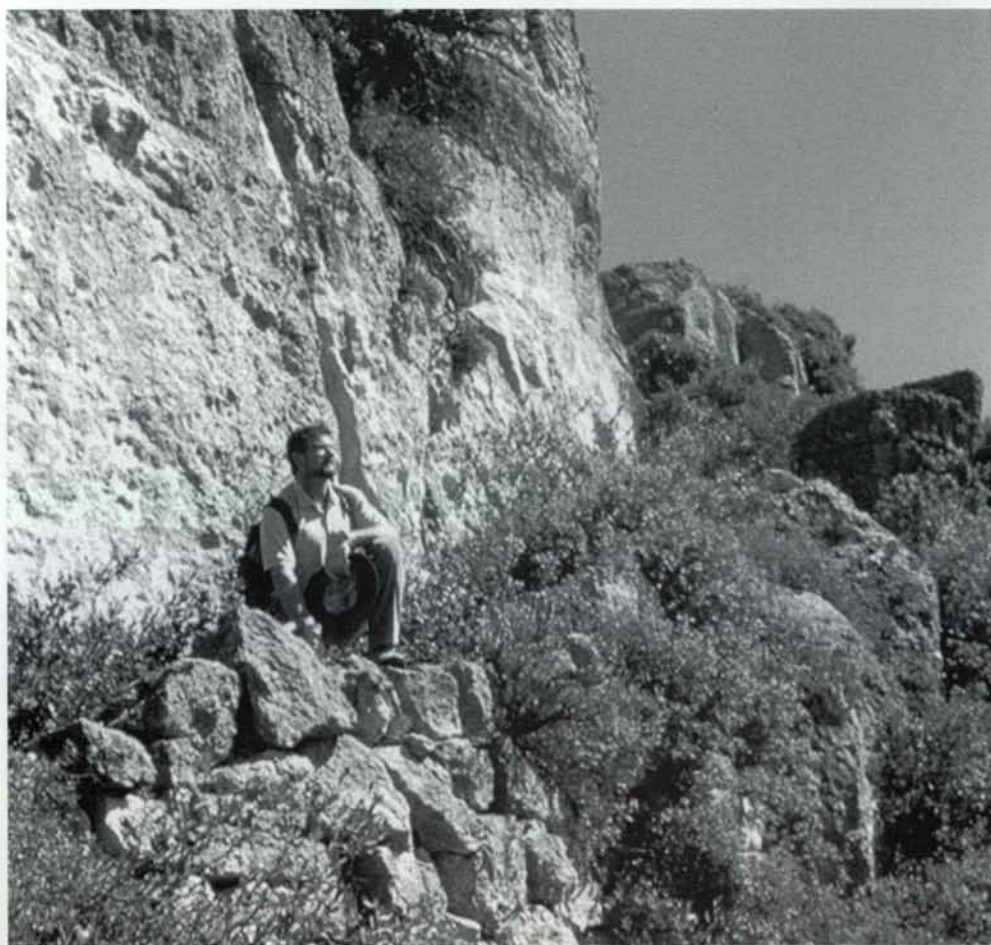
Veiem una bonica creu de ferro amb elements que ens recorden la francmaçoneria. La placa situada al peu ha estat arrancada. Aquesta creu va ser col·locada per l'excursionista Josep Fuster, els anys seixanta.

Més enllà del collet de la Salve, la pista entra en l'indret anomenat la **Vinya dels Frares**, per bé que no s'hi vegi cap vinya enlloc. I les aigües desguassen ja en l'aiguavés, baixant cap al barranc de les Guilletes, que més avall en diuen riu d'Alforja, un afluent de la riera de Maspujols, el qual —compte!— no hem de confondre amb la riera d'Alforja, que és la que passa per aquesta població.

Abandonem la pista, girant cap a l'esquerra. Hi ha un pal indicador metàl·lic: Arbolí, amunt; Maspujols, avall. Veiem, a mà dreta, una pedra negra amb una marca de pintura blava. Prenem aquest camí que puja fort. Té un terra amb molta pedra solta, cosa que ens dificulta la progressió. Aviat deixem enrere el bosc de pins i tenim la sensació d'enlairar-nos, veient al fons el paisatge que se'ns va oferint. El camí guanya la carena ascendent.

1,00 h. Som al peu del cingle vermell, a 600 m. **Grau del Peiró:** ens enfilem per un camí empedrat que puja fort, fent giragonses. Molt ben conservat, hi ha marges de suport i va passant per l'estrat de roca vermella.

1,05 h. Pal indicador: **Balcó del Grau de Peiró.** Som a 700 m i hem caminat 3 km. Es tracta d'un replà a la vora del cingle. Ens hi aturem. Veiem, cap a l'est, el puig d'en Cama i el puig de Gulló; Vilaplana; veiem les antenes damunt del cingle dels Altars; els cingles de la Mussara; Rocabruna; la vall de la riera i Alforja; l'ermita de Puigcerver; les restes del Puigmarí, engolit per la pedrera «La Ponderosa»; les antenes del cim de la serra de Pradell; el Cavall Bernat de la serra de Llaberia; els avencs dels Dedalts de Vandellòs; el Molló; i



la línia de la costa, des de Tarragona fins a Miami, i el delta de l'Ebre; el Mont Caro, la punta de l'Aigua; el tossal d'en Grilló.

Seguim amunt, ara deixant enrere l'estrat vermell i entrant ja en l'estrat blanc de roca calcària. La vegetació canvia. Veiem cornera, aurons, lligabosc, matafaluga. Hi ha algun roure espars. Si som a la tardor, podrem menjar cireretes d'arboç.

1,20 h. Som al capdamunt de la Mola de l'Escolà (815 m). Arribem al final d'una pista, que marxa planera cap al NW.

Deixarem la pista i avançarem planners, per un perdut sender que cerca la cinglera, per admirar el paisatge.

1,30 h. Som a la vora del cingle. Admirarem el paisatge i anem caminant, seguint un camí molt perdut, arran del cingle. Després, el camí se n'aparta i cerca la pista.

1,40 h. Cruïlla amb la pista que havíem deixat. La seguim, cap a l'esquerra, pujant suaument. Es veu que aquí hi havia un antic

bosc de pins que es devia cremar. **1,50 h.** Cruïlla de pistes. Cap a la dreta és la pista anomenada de la Cingla: aniríem cap al mas d'en Rei, que fins fa pocs anys s'emprava per a usos militars del Campament de Los Castillejos.

La seguim, pujant una mica, cap a l'esquerra. Passem entre camps abandonats. Bonica vista del Camp de Tarragona i de la línia de la costa.

2,00 h. A mà esquerra, veiem el mas d'en Bruno. Tots els terrenys es veuen abandonats.

2,03 h. Cruïlla amb la carretera T-7092, que duu a Los Castillejos. Som en un revolt tancat. Hi ha un pal indicador verd, dels del Consell Comarcal del Baix Camp, on veiem un seguit d'itineraris excursionistes dibuixats. Hi llegim: «A Vilaplana, pels Garrigots». Entrem a la carretera, seguint-la amunt cap a la dreta, pujant fort.

2,07 h. A mà esquerra, passem pel davant de dos xalets. Ara hi tenim una bassa.

2,14 h. Corba de la carretera cap a la dreta, pujant. Abandonem la

Les escaletes de Susagno. Aquest arriscat pas, era el grau més emprat per Josep Fuster, per a descendir des de les Deveses d'Arbolí, cap al poble d'Alforja. Avui, roman en desús, ple de botges, i gairebé desconegut dels excursionistes.

Molí de la Casada. Es tracta d'un molí molt gran, avui en vies de restauració. És el molí més representatiu dels situats a la vora del riu d'Arbolí o de la vall de les Moreres.



carretera i seguim una pista, cap a la nostra esquerra, pujant.

A mà esquerra hi ha un mas molt gran, ara en ruïnes. És el **mas d'en Sord o del Susagno**. A prop d'aquestes ruïnes, a sota, hi ha l'antiga nevera, també en ruïnes: veiem un cilindre sense cúpula i revestit de pedra. Té sis metres de diàmetre, segons Ramon Amigó. Aquest indret, a l'hivern, és particularment fred i afectat per les boires.

Som damunt del cingle situat sobre les Guilletes (a sota, és terme d'Alforja). Continuem pujant, ara cap a l'W. El terreny es veu erm i molt pedregós i atormentat. A mà dreta, tenim la cota 926.

2,23 h. Collet (895 m). Aviat la pista fa un revolt, girant cap al nord, deixa de pujar i comença a davallar. La seguim, ara cap al N.

2,30 h. Final de la pista que seguïem. Al davant nostre hi ha un parell de monjoies que ens conviden a seguir endavant, ara per un sender, que continua davallant, sempre cap al N. Passem per un bosc de pins i alzines.

2,45 h. Final del camí, que queda fondo i atapeït de botges. Entrem en un camp llaurat. Hi ha avellaners a mà dreta. A l'esquerra, hi ha un camp d'ametllers. Anem

progressant, caminant per la vora de l'avellanar. Al davant nostre, tenim una roca calcària, a la qual ens cal apropar-nos. A mà esquerra, sota nostre, veiem unes terrasses d'antics camps de cereals, ara abandonats. Hem de mantenir aquesta direcció i, al cap d'uns dos-cents metres, el nostre camí ja torna a aparèixer net i clar. El seguim, de cara al poble d'Arbolí.

El camí baixa fort, passant per la vora d'una pineda. Arribem a un filat metàl·lic, que voregem per l'esquerra, baixant fort, i arribem a la carretera T-7012, uns metres abans del pont damunt el riu d'Arbolí.

3,10 h. Arbolí (715 m). Hi ha una espaiosa església, dedicada a sant Andreu. I un refugi municipal a l'antiga abadia. Creuem el pont sobre el riu d'Arbolí o de les Moreres. Anem cap a la dreta, on hi ha la font. Aquí és recomanable esmorzar.

Sortim d'Arbolí, desfent el camí, ja que caminem amunt per la carretera T-7012, cap al S.

3,25 h. A mà dreta, hi ha una creu de terme de ferro, un banc per a assegure's i admirar el paisatge, i uns cirerers. Seguim amunt per la carretera. I ja veiem, a l'esquerra, el cementiri. Ens hi acostem

i, al darrere, surt cap a l'esquerra el sender marcat com a PR-C-88: camí temàtic del Carrasclet. El seguim amunt, abandonant la carretera.

Aquest camí està en mal estat pel pas de les motos. Deixem enrere el calcari i entrem en un terreny argilós vermell molt desfet. El camí és poc marcat.

3,40 h. Tota l'estona tenim la carretera a la dreta. Aquí veiem, a mà dreta, el mas de Xetxo, una gran masia en ruïnes que servia una era al davant. Continuem pujant.

3,45 h. Cruïlla amb la carretera T-7092, que duu a Los Castillejos. Som a 785 m d'altitud. Seguim el sender de l'altra banda, que ja inicia el descens, i aviat ens mostra el seu magnífic empedrat, que el pas de les motos va fent malbé.

3,55 h. Portell de l'Embut. Val la pena abocar-se a mà dreta, damunt d'una roca encinglerada: veiem la vall d'Alforja, pregona. Anem baixant.

4,03 h. Passem a frec d'una gran roca despresa, que dóna nom al grau: es tracta d'un pas difícil, conegut amb el nom de **l'Embut**. Seguim davallant. El camí se'n va a creuar el barranc del Mansó o del Grau, que entra en la immensa pedrera, sota nostre. Anem planejant cap a l'E.

4,11 h. Colladeta Bassella, que travessem longitudinalment. Ara ja tornem a davallar fort, passant pel cingle roig.

4,20 h. Forta baixada, fent giragonses. El barranc dels Cingles o de Balsella queda sota nostre, a mà esquerra, al NE. Veiem una bassa circular.

4,27 h. Final del camí, en una pista cimentada de servei d'unes granges de porcs.

4,28 h. Cruïlla amb la carretera C-242, al costat d'una caseta de peons caminers. La travessem i entrem en una pista cimentada, a l'altra banda, camí fondo.

4,36 h. Deixem la pista cimentada i continuem recte, per un sender ple d'esbarzers, que ens recorda la llera d'un barranc.

4,44 h. Entrem al poble d'Alforja, molt joliu. Hi ha unes boniques



Molí de l'Agustí, situat a la vora del molí de la Casada. Avui roman en ruïnes, tot i que l'indret té un encís de solitud i bellesa.

placetes ben arranjades, a les cruïlles dels carrers, cosa que li confereix un bell tipisme. El poble ha experimentat un important creixement als darrers anys. Serva l'església renaixentista del segle XVII, dedicada a sant Miquel.

4,55 h. Arribem al cotxe, aparcant al final de la carretera de sortida del poble.

D'Arbolí a Alforja, visitant els molins d'Arbolí (2)

0,00 h. Arbolí (715 m). Travessem el poble cap a l'W, cercant la pista que duu a l'embassament de Siurana. Podem admirar el bon gust amb què s'ha anat arranjant aquesta població, a mesura que han anat passant els anys. Ara fa goig passejar pels seus carrers.

Sortim del poble, seguint els senyals del GR-7, un camí que ve d'Esparta i Atenes i que duu a Gibraltar, travessant Europa. Va ser el primer GR pintat a la península Ibèrica.

A l'esquerra ens queda el fondal conegut com a partida del Molí. També hi ha el topònim Era del Molí, però no hem aconseguit identificar el molí en qüestió; pensem que ja deu fer molts anys que va desaparèixer.

0.10 h. Abandonem l'asfalt de la carretera girant cap a l'esquerra. Baixem fort per una pista, marcada com a GR-7.

La pista fineix en una casa. Poc abans, nosaltres, que seguim el GR, girem a la dreta, davallant fort pel **grau de la Costa de la Vall**. Paga la pena caminar lentament, admirant el paisatge que se us ofereix sota vostre. És magnífic, i la vostra imaginació us transportarà a indrets molt allunyats d'aquí. Som a l'anomenada **partida del Remei**.

Podeu trobar-vos amb en Richard, un neorural que viu aquí des de fa trenta anys. Va néixer a l'Estat d'Idaho (EUA), però viu feliç en aquest Shangri-Là particular. I es guanya la vida treballant com a pintor. El podeu veure conreant els seus bancals o bé refent els marges caiguts: una feina que ja no es veu per aquestes contrades.

A l'altre vessant hi ha dues coves, amb restes paleontològiques pendents de ser estudiades.

0,45 h. Hem arribat a la vora del riu d'Arbolí o de les Moreres. Passem a frec de les **ruïnes del molí del Magí**, també anomenat de la Llúcia. Fou un molí fariner. Veurem escolar-se l'aigua per una antiga conducció encara ben

viva. I més avall, ja assolim el replà ocupat per un joliu antic molí paperer avui restaurat com a habitatge. És el **molí de la Casada**. Val la pena anar redescobrint els antics racons del seu ús com a molí. Més avall, hi havia el molí de l'Agustí, del qual ara només queda l'obrador.

Deixem, enrere aquests molins i sortim, riu avall, caminant per una pista. Sempre anem seguint els senyals del GR-7. Deixem a l'esquerra la casa de l'Estanquer. Passem per uns fersos conreus d'avellaners i també horts. Davallarem fins a 480 m.

0,55 h. Creuem el riu, just després de passar pel **mas del Racó**. Riu avall, encara hi havia dos molins més: l'un a l'aiguabarreig del riu d'Arbolí amb el barranc de la Font Freda. I l'altre a l'indret habitat de les Moreres. El riu d'Arbolí serva un cabal d'aigua tot l'any. A més, presenta un important desnivell amb un fort pendent. Per això va ser idoni per a l'assentament de molts molins. Aquestes característiques no són freqüents a les comarques de Tarragona.

Ara la pista canvia de vessant hidrogràfic: va a l'esquerra, i passem a frec del **molí del Racó**, bell edifici restaurat.



Un fragment del monòlit erigit pel poble d'Alforja en memòria d'en Josep Fuster, amb la inscripció que diu: Josep Fuster i Grifoll/ 15-1-1978/Aquí donà l'última/ lliçó d'humilitat/ Continuarem el camí. Roman en un indret amagat, ombrívol i difícil de trobar.

A mà esquerra hi havia el grau empedrat que duia al mas d'en Vinyes-i-Vernet. Avui està perdut, ple de botges.

La pista s'enfila amb una forta pujada. Passem per uns avellanars i aviat entrem en un bosc d'obaga, format per roures, alzines i pins, amb un sotabosc atapeït. Més endavant, a la nostra dreta, surt una pista tancada amb una cadena.

1,20 h. Travessem el barranc de la Font Freda i pugem fort durant uns dos-cents metres. Aquí ja abandonem la pista, girant cap a l'esquerra. Sempre caminem seguint les marques del GR-7. El camí puja fort, empedrat a bocins. Estem passant per l'antic camí de Reus a Cornudella, Ulldemolins, Poboleda i Escala Dei.

És molt obac i el bosc, molt dens. Veiem algun castanyer i també grèvol. El camí és ample i puja fort.

1,42 h. El camí fineix, entrant en la carretera C-242. La seguim amunt durant 100 m i guanyem el coll d'Alforja (641 m). Cruïlla amb la carretera d'Arbolí, a 5 km, i amb la pista que mena a l'ermita de Puigcerver, per on se'n va el GR-7. Davallem per una pista situada a mà dreta de la gran esplanada.

A partir d'aquí, l'itinerari no ofereix cap dificultat, ja que només ens cal anar seguint aquesta pista. Passem per camps de conreu, davallant fort. Finalment, assolim

la riera d'Alforja. Deixarem a la dreta una pista marcada com a PR, que s'enfila a l'ermita de Puigcerver.

2,43 h. Passem per uns xalets adossats, de recent construcció.

2,46 h. Creu de terme, a l'entrada del poble. Llegim al seu basament: 1602.

Entrem al poble d'Alforja, molt joliu. Passem per la plaça Major.

3,00 h. Arribem al nostre cotxe, aparcant al final de la carretera de sortida del poble.

Visita al monòlit dedicat a Josep Fuster (3)

Per acabar us explicarem breument com podeu arribar, a peu, fins al monòlit dedicat a Josep Fuster.

Cal seguir exactament l'explicació que us faré. Pot semblar enrevessat, però és que a la partida de les Deveses hi ha pistes de treure fusta que no duen enlloc i que us poden confondre. Arribar-hi us suposarà uns quaranta minuts de caminar amunt.

Des del poble d'Arbolí, iniciarem la caminada per la pista d'obaga, situada a l'altre costat del riu d'Arbolí, i que puja cap a la partida de les Deveses.

Aquesta pista va pujant, tot seguint el curs del riu d'Arbolí.

En pic arribats a una cruïlla de pistes, seguirem la de la dreta.

Més endavant, trobarem una altra cruïlla. En aquest indret, tenim a mà dreta un barranc que baixa amb un fort pendent. Anirem

amunt, seguint un sender ascendent.

Al cap d'una estona, el sender acaba desapareixent. Som al bosc de la Ció.

Aquí avançarem cap a l'E, fins a trobar una pista.

Un cop a la pista, la seguirem cap a la dreta, fins a una altra pista. Justament en aquesta cruïlla, ens desviarem caminant cap endavant pel bosc. No hi ha un camí marcat ni fressat, però es pot anar passant sense dificultats.

I al cap d'un parell de minuts arribarem al monòlit en memòria de Josep Fuster, aixecat pels seus amics després del seu traspàs.

Us demano que li dediqueu un record i que li reseu una oració.

En acabar la nostra excursió i abans d'acomiar-nos d'aquesta zona, podem dinar entaulats en algun dels restaurants d'aquestes poblacions. I també podem adquirir productes típics de la zona a les pastisseries. La de les Borges del Camp, arran de la carretera, obre el diumenge. Hi trobarem coques de recapte, orelletes, carquinyolis, penedons, a més de les pastes que ja coneixeu.

Cartografia

Mapa de les Muntanyes de Prades.
Editorial Piolet. Escala 1:25.000.

Bibliografia recomanada

Josep IGLÉSIES & Joaquim SANTASUSAGNA. *Excursions per les Muntanyes de Prades, pel Montsant i per la serra la Llena.* Reus, 1930.

Antoni CABRÉ PUIG. *Excursions escollides des de la Costa Daurada.* Edicions Cossetània. Valls, 2002.

Jordi BLAY & Salvador ANTON. *El patrimoni de molins de la demarcació de Tarragona.* Universitat Rovira i Virgili. Diputació de Tarragona, 2001.

Antoni CABRÉ PUIG. *Per les serres del Mestral.* Edicions Cossetània. Valls, 2000.

Ramon AMIGÓ. *El tràfic amb el fred al Camp de Tarragona. Segles XVI-XIX.* Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 2002.

La II Marxa Combinada

Comissió organitzadora

Crònica de la II Marxa Combinada que es va celebrar als voltants de Talamanca.

El dia es desperta amb una petita gelada. Són quarts de vuit del matí i els cotxes comencen a arribar al pàrquing de Talamanca. A les vuit el primer equip dels 49 inscrits en la II Marxa Combinada inicia el seu periple pels voltants de Talamanca. Enguany, la marxa organitzada per la nostra entitat era puntuable per a la V Copa Catalana de Marxes Tècniques Regulades de la FEEC. Malgrat la gelada, en anar passant les hores, el sol va començar a escalfar de valent, però la boirina no va permetre als participants gaudir de les extenses panoràmiques que es tenen en diversos punts del recorregut.

Litinerari d'aquest any dibuixava una mena de vuit a l'entorn del poble de Talamanca, municipi de la comarca del Bages, que destaca per la seva estructura medieval, amb el castell dominant la població. Era un recorregut que, majoritàriament, passava per dins el bosc, ja que en aquest sector de comarca l'activitat agrària és més que marginal. El bosc és bàsicament de pi, amb alguns sectors de roure i alzina. Entre els arbres podem veure marges i barraques de vinya, que recorden l'aprofitament per al conreu de llocs ben insospitats, com les cingleres que hi ha al costat de la pista del tram de coordenades que puja des de la riera del Güell.

El tram d'orientació

Aquest any no hi havia tram d'orientació descriptiva i, en canvi, es va incorporar la regularitat. Així, la marxa començava amb el tram d'orientació. Aquest primer tram ja va començar a provocar el desgavell entre els participants. Tot sortint del pàrquing es baixava pel camí vell de Rocafort, entre roures i alzines, però

es deixava per anar a passar per una careneta on hi havia el control secret 1 i el control 1. De fet, pel control secret 1 van ser ben pocs els que hi van passar. Després, es baixava cap al torrent i s'iniciava la pujada fins al collet de Cantagalls. En aquest punt, un coll ben descarnat i força ample, hi podia haver errors si no es mirava bé el mapa, cosa que va passar a uns quants equips. Des d'aquí s'anava a can Rubí i, davallant per antics camps i vorejant una riera, s'arribava a un altre collet, des d'on un sender ens feia baixar a una pista que seguïem fins al control 3, situat al costat de la riera del Güell.

El tram de coordenades

Aquí hi havia el canvi de sistema; ara començava el tram de coordenades. Al principi no hi havia problemes, ja que se seguia una pista que ens acostava a Talamanca. Quan ja teníem el poble ben a prop, es passava per antics camps tot seguint un sender (calia trobar el correcte) que ens feia vorejar la part d'urbanització nova del poble i, finalment, ens portava a la carretera, a tocar de la

plaça. Des d'aquí, els participants anaven fins a la casa de colònies, situada al costat de l'església, on, en el pati, es feia la neutralització de l'esmorzar.

Un cop feta aquesta neutralització, se sortia de Talamanca fent encara un curt tram de coordenades tot passant per la vora del castell. Aquest tram tenia una petita «trampa», perquè, si no es mirava bé el croquis, el camí principal ens abocava directament al control on començava el tram de regularitat i ens deixàvem un control secret situat al darrere d'una de les entrades del castell.

El tram de regularitat

El tram de regularitat era més relaxat i permetia als participants una estona de descans, ja que tot aquest tram estava indicat amb cintes. L'itinerari baixava cap a la riera de Talamanca, que es travessava per una passera feta amb pedres, que uns controls van preparar el dia abans. Un cop a l'altra banda, seguïem pujant per pista, sempre entre bosc de pins, fins que la deixàvem per prendre un sender que surt a l'esquerra de la pista. El sender es va enfilant tot seguint més o menys una careneta, i ens situa al peu d'un esperó rocós que ens barra el pas. Per la dreta, un petit i bonic grauet ens situa de nou a la carena, des d'on es gaudeix de bons panorames de Montserrat i el Montcau. El sender es converteix en un camí més ample i desemboca en una pista que cal seguir cap a l'esquerra per arribar a l'entrada del mas Mussarra. Al davant de la casa hi havia el control

El pas de la riera de Talamanca, en el tram de regularitat.
(Fotografia: © Fermí Marco).





El mas Mussarra.

(Fotografia:

© Joan M. Vives)

on finalitzava el tram de regularitat i començava el tram Dufour. Els minuts de descans que hi havia en aquest control permetien als participants gaudir de la panoràmica més dilatada de tota l'excursió, amb el Pirineu al nord, la plana del Bages a l'esquerra, el massís de Montserrat i el Montcau al sud, i poblacions com Manresa o Calders.

El tram Dufour

Aquí s'acabava la tranquil·litat, ja que començava el tram Dufour. Primerament s'avançava per una pista entre alzines, però es deixava per fer una petita volta i trobar un control secret. A continuació es tornava a entrar al bosc d'alzines, però ara no hi havia cap control. Seguidament s'agafava un bonic sender que anava baixant. Aquest sender, molt agradable, també tenia una petita «trampa», ja que s'havia de passar per un control situat a sobre del camí principal, en una petita marrada. Desemboquem en una pista que anem seguint de baixada i que deixem per seguir un sender molt malmès pel pas de les motos i que en un descens constant ens porta a un control situat al costat de la riera de Talamanca. Si anàvem directament al control, volia dir que ens havíem deixat un control de pas que hi havia en una variant del camí que anava més cap a l'esquerra. Des d'aquí, al llit de la riera, ja es veu Talamanca, enlairat al davant. Hem de pujar per una pista, que es deixa en un revolt per a

seguir pujant per petits senderons que ens situen al darrere de la font de Talamanca, datada l'any 1707 i on hi ha un *Acer negundo* (declarat arbre monumental). Aquest tram va exigir als participants força concentració per a trobar el camí correcte. Un cop érem a la font, només calia pujar una mica per la pista i prendre unes escales que ens deixaven a la plaça, on hi havia situada l'arribada, després d'un temps efectiu de marxa de 3 hores 57 minuts.

El balanç

Aquí, a la plaça, s'acabava també un llarg temps de preparació: un bon grapat de sortides per a definir l'itinerari, resseguir-lo, mesurar-lo i verificar-ne els horaris, sense oblidar alguna petita neteja en alguns indrets concrets. La participació, potser pel fet de formar part de la Copa Catalana de Marxes Tècniques Regulades, va ser més elevada que en l'edició de l'any 2002. Els equips participants representaven les entitats següents: Centre Excursionista de Catalunya, UEC de Sants, UEC Barcelona, Foment Excursionista de Barcelona, Centre Excursionista Els Blaus, Club Excursionista de Ripoll, Club Muntanyenc Tuareg de Mollet, Centre Excursionista Guissonenc, Associació Excursionista Talaia de Vilanova i la Geltrú, Secció Excursionista dels Antics Alumnes del Col·legi Casp, Centre Excursionista de Molins de Rei, Amics de la Muntanya de Santa Coloma de Cervelló,

Secció Excursionista del Centre Cultural d'Esplugues de Llobregat, Associació de Muntanyencs Berguedans, Club Excursionista de Gràcia i Agrupació Cultural Folkclòrica Barcelona. També hi havia equips que no eren federats, entre els quals cal destacar uns quants veïns de Talamanca que tenen el desig de crear una entitat excursionista, que esperem que ben aviat sigui una realitat.

Com a organitzadors, ens va sorprendre la quantitat de consultes que feien molts participants en els moments previs a la sortida. La desconexença que molts tenen no tan sols del funcionament de les marxes, sinó de l'ús de la brúixola i el mapa és un fet que ens ha de fer reflexionar. Anys enrere, eren ben pocs els participants en aquest tipus de proves que no sabien utilitzar la brúixola i el mapa, i ara, en canvi, és ben al contrari. Actualment hi ha moltes persones que surten a muntanya, però ho fan seguint la regla del mínim esforç; és a dir, segueixen rutes senyalitzades, cada vegada més abundants, o van als indrets més freqüentats, i això incentiva ben poc a plantejar-se noves rutes, mirar mapes, consultar guies... Les marxes són una competició, és cert, però una competició que posa en segon terme la capacitat física i, en canvi, valora la capacitat per a saber seguir un itinerari amb l'ajuda d'un mapa i una brúixola. Inscriure's en una marxa és una bona manera d'iniciar-se en l'ús d'aquests instruments.

El comiat

Un cop acabada la marxa, hi va haver un dinar col·lectiu que va ser previ a l'acte de lliurament de trofeus i regals. Així es va donar per finalitzada la jornada, amb la satisfacció d'haver portat a terme l'activitat sense incidències remarcables i havent recollit paraules de suport. Des d'aquí el nostre agraïment a tots: als equips i als controls, a l'ajuntament de Talamanca, al Consorci «Valls del Montcau», a la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya i a les empreses col·laboradores (Travessa, Santiveri, Embotits Talamanca, editorial Alpina i la Butxaca de Muntanya).

Un nou Ral·li, més social

Roger Pastó

Presentació del nou format de ral·li d'alta muntanya d'enguany.

Els temps canvien, i els ral·lis d'alta muntanya s'han d'intentar adaptar als nous temps o desapareixeran. En els últims anys, els ral·lis han anat perdent participants progressivament, mentre que la nova modalitat de curses incrementa cada any el nombre de participants. La desaparició dels ral·lis d'alta muntanya tal com els hem conegut des d'antic és un fet, però esperem que el nou format ens permeti a tots plegats de donar vida a un moribund.

Un nou concepte de ral·li

La Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya ha modificat les normes dels ral·lis, retornant-los a un àmbit més participatiu i social. La modificació bàsica que ens permet retornar a l'antiga concepció dels ral·lis és puntuar els participants per nombre de cims pujats i no cronometrant el temps emprat en el seu recorregut.

La Secció de Muntanya vol convidar tota la gent d'alta muntanya a participar en el Ral·li, sigui en l'excursió programada per Francesc Chiva o en la part més lliure del recorregut.

El ral·li d'enguany

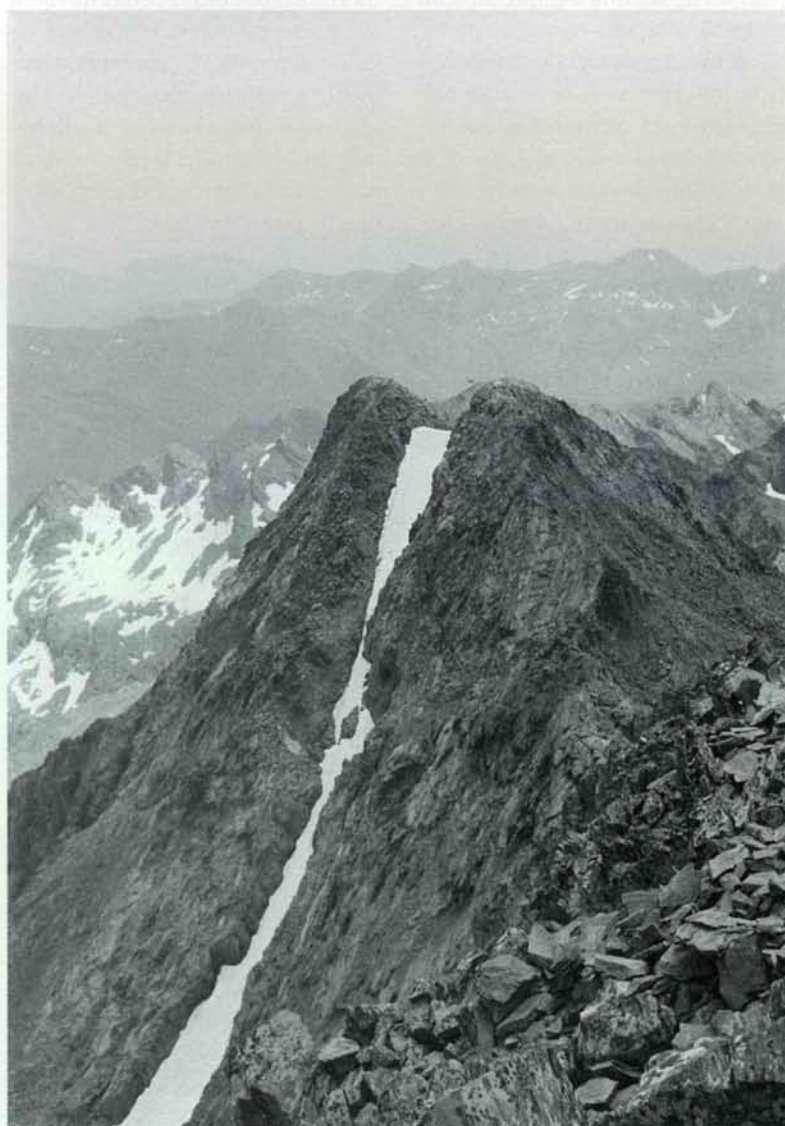
Les activitats començaran reunint-nos tots al pla de Boet el dissabte dia 28 de juny, per fer una acampada social tots plegats i comentar els últims detalls del recorregut. El diumenge dia 29 de juny ens llevarem i realitzarem la sortida des del mateix campament. L'itinerari de l'excursió serà pujar la pica Roja pel seu serrat, baixar

posteriorment al port Vell per a seguir després la carena i fer el pic de Rumazet. Des del Rumazet baixarem a l'estany d'Aresta, on hi haurà alguna cosa per a picar i beure. El recorregut lliure, des d'aquí, seguirà la vall de Ribera de Canalbona per a fer els cims de Canalbona, el Rodó de Canalbona i el d'Aresta.

La intenció del recorregut és conèixer i pujar els cims d'una vall

situada a l'ombra de la de Sotllo; així tots descobrim una part més del nostre Pirineu. Els metres acumulats per l'excursió de Francesc Chiva seran uns mil tres-cents setanta-cinc si es fan els dos cims i mil cent si només es fa la pica Roja. Els que optin pel recorregut lliure podran acumular fins a un desnivell de més de dos mil cinquanta metres.

El nostre objectiu és la realització d'una excursió anual on ens trobem plegats per fer alta muntanya; això no deixa de ser tornar a la primera concepció d'organització dels ral·lis, una excursió per a la gent del propi centre, oberta als altres centres excursionistes. El grup de Jovent i Joves de muntanya hi seran presents en l'organització o participant-hi, i us esperem a tots i totes per a poder gaudir junts d'un bon itinerari pels voltants de la pica d'Estats.



L'esquí alpí de competició al Centre

Xavier Pi

Una breu entrevista a entrenador, responsable de l'esquí de competició del Centre.

«L'esquí és un esport molt complet: en què es barregen esforç personal i el treball en equip; aspectes físics, tècnics i tàctics; factors psicològics i d'altres. A tot això, cal afegir-hi paisatges, natura i ganes de passar-s'ho bé. Ens agradaria que molts nois i noies de deu a setze anys s'apuntessin amb nosaltres al grup d'esquí de competició».

L'esquí alpí de competició, és un esport difícil?

És evident que l'esquí alpí de competició té una certa complexitat tècnica i requereix una especial dedicació i preparació. Sota aquesta denominació trobem diferents especialitats, materials, traçats, desnivells, tipus de neu, terrenys, meteorologia... Cal planificar bé la feina per aconseguir una bona i ràpida progressió dels nois i noies. L'objectiu és passar-s'ho bé esquiant i dominar els recursos tècnics; no es tracta de guanyar, sinó de gaudir donant tot el que cadascú pot donar a aquest esport i, si es pot guanyar, millor.

L'esquí serveix per a la formació i l'educació?

És clar que sí! L'esquí, com la majoria dels esports, potencia la salut, la forma física, el desenvolupament personal i el treball en grup. A més, l'aprenentatge d'aspectes tècnics i tàctics, l'autodisciplina, l'afany de superació i l'esforç personal que la competició implica, també tenen per a nosaltres una dimensió educativa pel fet de treballar-ho entre tots, de fomentar la convivència i la solidaritat.

Els nois i noies s'ho passen bé?

L'esquí alpí és un esport popular i força conegut. No cal explicar gaire el plaer de realitzar una activitat física a l'aire lliure al bell mig de la muntanya,

entre arbres i cims nevats, lliscant per la neu a una velocitat considerable. Sempre en contacte amb la natura, sempre a partir d'un treball individual, sempre sentint-se part d'un grup. Aquesta és la màgia de la nostra proposta per a nois i noies de deu a setze anys.

Parla'ns més d'aquestes sensacions positives de l'esquí...

Qualsevol que s'hagi posat alguna vegada uns esquís, en el moment que ha deixat enrere la primera dificultat d'adaptar-se al nou mitjà, comença a viure les emocions i les sensacions de lliscar pendent avall, només amb l'ajut de la nostra força muscular, la inèrcia del propi cos i una tècnica específica.

Es necessita molt de temps per a aprendre'n?

Amb pocs dies de pràctica ja es té el nivell suficient per a sentir la satisfacció personal i l'autonomia que atorga la sensació de poder controlar la velocitat i el traçat del nostre recorregut per la neu. La condició física i l'aprenentatge de la tècnica ens faran gaudir més dia a dia, ens faran passar del repte individual a la participació més activa en uns objectius de grup.

Què hi afegeix la competició?

Nosaltres no entenem la competició més que com un estímul per a fer avançar el nostre domini de l'esquí. Els resultats són secundaris si tenim la tranquil·litat que, tant individualment com en grup, fem tot el que podem per assolir allò que les nostres capacitats concretes ens permeten. Guanyar no és l'objectiu principal; volem passar-ho bé, gaudir amb els propis avenços i amb els dels companys i companyes.

Per què interessa l'esquí alpí de competició entre els joves?

Precisament, si sumem els atractius de la competició que abans comentàvem als aspectes lligats al gaudi de la natura, a la velocitat i l'acrobàcia, a les possibilitats d'afirmació i creixement personal, a la reafirmació del sentit de grup..., tindrem les claus per a entendre l'interès que els joves tenen per la neu.

Què ofereix el Centre Excursionista de Catalunya a aquests joves?

Nosaltres ens proposem desenvolupar un programa pedagògic d'esquí alpí de competició que tingui la mirada posada en el curt termini i en el termini mitjà. Volem incrementar el nivell d'esquí dels integrants de l'equip de competició i, per tant, millorar els resultats a les curses... Volem posar l'experiència i els mitjans d'aquesta secció del Centre al servei dels joves que hi estiguin interessats i motivats. Volem incrementar el nombre d'esquiadors per fer créixer l'equip i promoure l'esquí de competició, comptant amb un planter que afavoreixi la base per a futurs corredors. Tot això volem fer-ho també prevenint i reduint al màxim els riscos de lesions als esquiadors tant en entrenaments com en competicions.

I tot això, com es podria resumir?

Volem que aquest grup d'esquí alpí de competició neixi en un ambient de companyonia, respecte i solidaritat entre els esportistes, entrenadors i altres persones amb les quals es relacionem en la pràctica de l'esquí.

Sobretot, volem formar persones que gaudeixin esquiant, que s'ho passin bé i que s'enduguin l'aprenentatge dels valors que l'esquí en grup pot sumar a la seva vida.

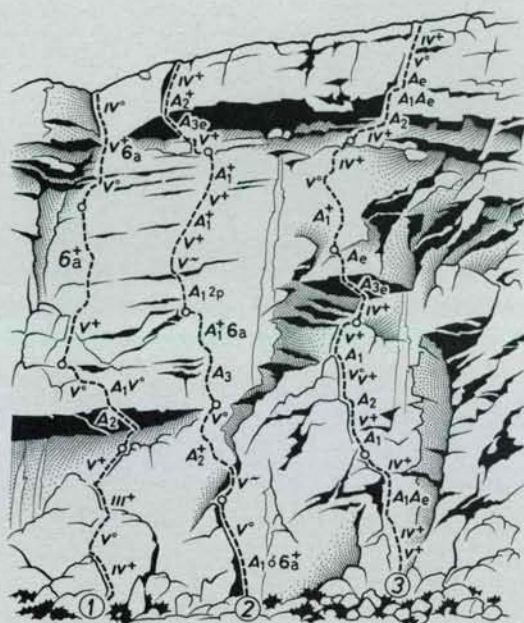
Tens entre deu i setze anys? T'agrada l'esquí alpí? Vols passar-t'ho bé i aprendre? Vols participar en les competicions? Vols formar part d'un grup de nois i noies?

Apunta't a l'esquí alpí de competició, un grup per a gaudir de la neu!

Truca al telèfon 93 315 23 11 (de sis a nou de la tarda). Escriu-nos al carrer del Paradís, 10 pral. 08002 Barcelona.

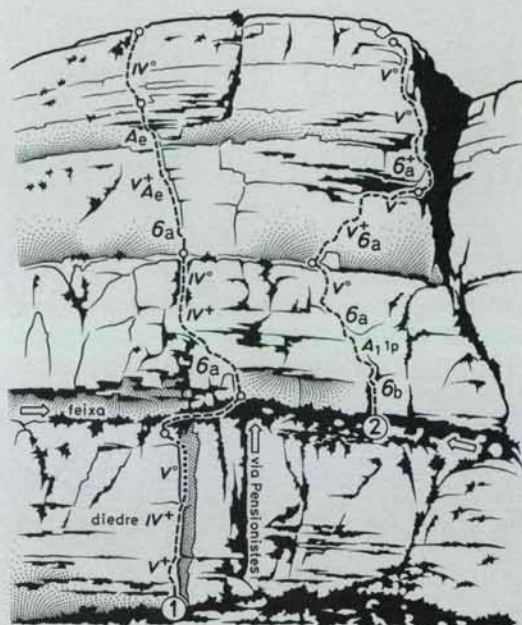
Envia'ns un correu electrònic a cec@cec-centre.org

Mont-roig: Pala Alta



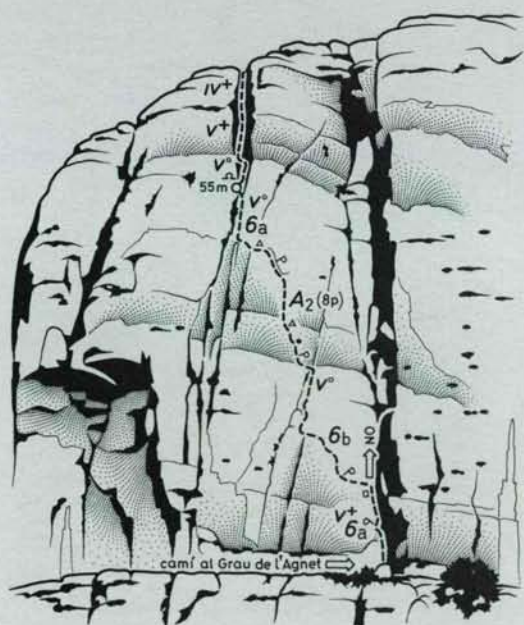
1. Via «Pandemonium».
2. Via «Hotel Pala Alta» (145 m, MD⁺/A³), 1a. asc. III-2002, per X. Mercadé i J. Marmolejo. Material: 20 pitons, ganxos tascons, friends.
3. Via «Ruleta russa».

Mont-roig: paret de l'Extrem



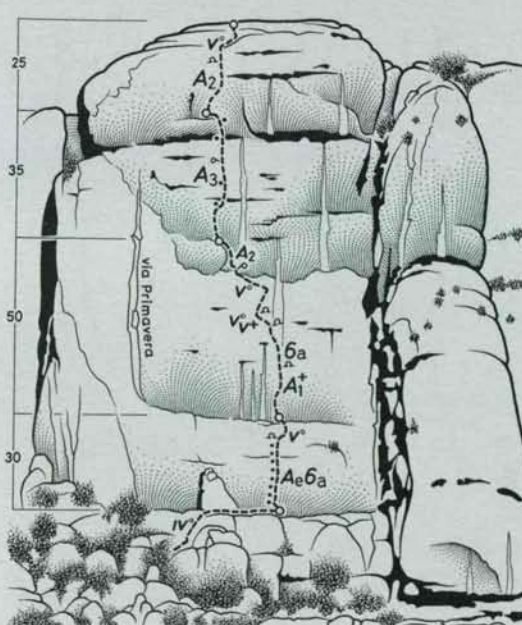
1. Via «La festa del Paca» (160 m, MD⁺/A⁴), 1ª asc. 9-I-2000, per Jaume Clotet (sol). Material: 20 cintes.
2. Via «Astràgal» (130 m, ED⁻), 1ª asc. 26-IV-2003, per Jaume Prat i Armand Ballart. Material: tascons i friends mitjans.

Montsant: grau de l'Agnet



- Via «Bagdad Exprés» (70 m, ED/A³), 1a. asc. 23-III-2003, per Armand Ballart i Josep Enric Castellnou. Material: 5 pitons, ganxos, tascons i friends.

Montsant: la Falconera



- Via «Ultimàtum» (140 m, ED/A³), 1a. asc. 8-III-2003, per Jaume Clotet i Armand Ballart. Material: 10 pitons, 5 claus curts, falquetes, ganxos, excèntrics i friends de cable.

NOTÍCIES

XVI CONCURS DE FOTOGRAFIA DE TEMES OBLIGATS

Resultat del concurs corresponent al tema «Blasons heràldics», segons decisió del dia 24 de març, del jurat format per Antoni Abel i Bonada, Joaquim Ferràndiz i Rovira i Hilari Sanz i Gonet. Els resultats són els següents:

Apartat blanc i negre: Foto «Sòria», de Neus Sánchez, 6,8 punts, guanyadora de l'apartat; «Lerma», de Roser Romaní, 6; «Escut barroc», d'Estalísau Torres, 5; «Pedralbes», de M. Rosa Campaña, 4,8; «Guadalajara», de Dora Serra, 4,1; «Auster», de Maria Bonet, 4; «Albarracín», d'Eduard Estrada, 4; i «Ribadavia», de Josefina Garriga, 4.

Apartat paper color: Foto «Burgo de Osma», de Neus Sánchez, 7,6 punts, guanyadora de l'apartat; «Pedralbes», de M. Rosa Campaña, 6,6; «Àngels i escut», d'Estalísau Torres, 6,5; «Albarracín», de Josefina Garriga, 6,3; «Guadalajara», de Dora Serra, 6; «Cáceres», d'Antoni Borrell, 5,6; «Aragó», d'Eduard Estrada, 5,3; «Lisboa», de David Anglés, 5,1; «Santillana», de Roser Romaní, 5; «Senyorial», de Maria Bonet, 4,6; i «Blasons», d'Antoni Ollé, 2,6.

Apartat diapositives: Foto «Poble espanyol», de Roser Romaní, 7,5 punts, guanyadora de l'apartat; «Burgo de Osma», d'Eduard Estrada, 6,3; «Lorca», de Dora Serra, 6,3; «Senyorial», d'Antoni Ollé, 5,6; «1834», de Josefina Garriga, 5,3; i «Can Xammar», de M. Rosa Campaña, 3,3.

RECORDANÇA

Comiat a Margarida Cardona

El dia 29 de gener de 2003, la mort ens va arrabassar la vida de la nostra consòcia Margarida Cardona i Romeu, muller de l'expresident del Centre Excursionista de Catalunya Lluís Puntís i Pujol, després d'una llarga malaltia, suportada amb un gran valor i una resignació admirable.

Ingressada a la nostra entitat l'any 1958, sempre destacà per les seves activitats muntanyenques, portades a terme al costat del seu marit, pels Pirineus i els Alps, així com la dedicació en moltes tasques del Centre, sobretot en l'organització dels actes del seu Centenari, i molt especialment entre els anys 1976 i 1984, quan Lluís Puntís fou president del Centre Excursionista de Catalunya.

Artista delicada i polifacètica, que sobresortí en la realització de notables obres d'art plàstic, i dotada

d'una envejable cultura artística, formà part de l'equip encarregat de la catalogació i exposició dels objectes d'alt valor artístic propietat de la nostra entitat i de la seva Comissió de Patrimoni, que en temps de la presidència de Josep M. Sala i Albareda portà a terme la tasca de conservació i adequació del nostre estatge social i de la catalogació del nostre patrimoni artístic.

Dins la variada tasca feta en el nostre Centre, cal remarcar d'una manera rellevant l'important obra *Esports de neu a Catalunya*, portada a terme conjuntament amb Lluís Dupré i publicada l'any 1985 en un magnífic volum àmpliament documentat i bellament il·lustrat, així com la interessant síntesi cronològica i històrica *Cent anys d'obra col·lectiva del Centre Excursionista de Catalunya*, publicada l'any 1976.

Els amics que la coneguérem des de la infantesa i els que visqueren amb ella la seva activitat social i muntanyenca, evocaran amb enyorrança el record de la seva presència en tantes acampades, estades en refugis o travesses, i reviuran el seu lluminós somriure i la seva fermesa càlida i entranyable.

Tots els àmbits del nostre casal servaran per molt temps el seu record, i els que compartírem amb ella tantes hores de tasca social i d'amistosa companyonia enyorarem la seva personalitat inesborrable.

Josep Girona i Casagran



Margarida Cardona
mostrant un dibuix en el seu estudi.

LLIBRES & MAPES



Guía de descenso de cañones y barrancos. Sierra de Guara

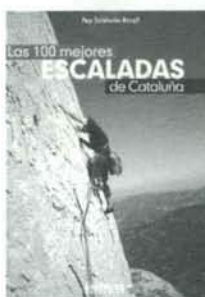
Eduardo Gómez i Laura Tejero. Barrabés editorial. Osa 2002. 288 pàgs., il·l.

Després d'algunes guies d'excursions per la serra i barrancs de Guara, publicades per diverses editorials, acaba d'aparèixer aquesta completa guia de Barrabés editorial, amb la qual inicia la col·lecció de guies de congostos i barrancs.

La serra de Guara és un indret prou conegut i especialment escollit per a la pràctica del barranquisme. Aquesta nova guia ens ofereix tant els itineraris clàssics com els més nous i desconeguts, presentats per uns especialistes que són també uns grans coneixedors de tots els barrancs de la Península.

Dividida l'obra en quatre sectors de barrancs (Alcanadre, Vero, Isuela i sector perifèric), cada itinerari és explicat amb detall: dificultat, material necessari, aproximació, horari, història, croquis, accés, llargada i fotografies en blanc i negre. És una completa guia dels nombrosos descensos que es poden fer pels atractius i complicats paratges d'aquesta serra tan singular.

J. Bordons



Las 100 mejores escaladas de Catalunya

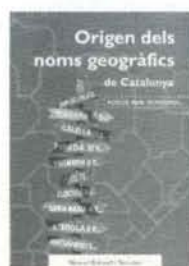
Pep Soldevila. Barrabés editorial. Osa 2002. 320 pàgs., il·l.

Aquest és el segon volum de la col·lecció dedicada a les cent millors

escalades de cada grup de muntanyes peninsulars, que es va iniciar per la Zona Centro.

Aquesta vegada ho han fet a Catalunya i les Balears, també amb una selecció de les millors parets. Ofereix una àmplia oferta que comprèn vies de tots els nivells pels diversos massissos del territori, procurant incloure la majoria de zones d'escalada de Catalunya i les illes Balears, amb les corresponents fitxes tècniques, croquis i fotografies. El text de cada una de les vies procura reflectir a la vegada les sensacions que produeix, cosa que completa la informació que faciliten la fitxa tècnica i el croquis, i que pot orientar a l'hora d'escollir-les.

J. Bordons



Origen dels noms geogràfics de Catalunya

Manuel Bofarull i Terrades. Cossetània edicions.

Valls 2002. 200 pàgs.

Manuel Bofarull (1923) és membre de l'Institut d'Estudis Penedesencs i autor de diversos llibres dedicats a temes de la comarca, on resideix bona part de l'any. En aquest treball ens ofereix un extens recull de noms geogràfics de Catalunya (pobles, rius, muntanyes i altres) dels quals comenta l'origen d'una manera planera, pensant en tothom a qui pugui interessar el tema.

L'origen dels topònims sovint ha suscitat opinions contradictòries entre els entesos i fins i tot entre els més il·lustres. En aquest treball, l'autor ens presenta una bona llista de topònims amb les opinions de diversos etimòlogues, i aporta per la seva part opinions i suggeriments personals.

Al final del llibre hi trobem una extensa bibliografia per als interessats en un tema tan apassionant com aquest.

J. Bordons



Passejades per Montserrat

Antoni Aragón / Jordi Lalueza. Pòrtic Guies. Barcelona 2002. 120 pàgs., il·l.

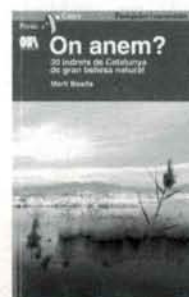
Formant part de la sèrie «Passejades i Excursions»,

aquest bonic llibre ens ofereix vint excursions fàcils per a tothom que transcorren per camins ben senyalitzats, dins del Parc Natural de Montserrat.

Es tracta d'un recull de passejades que permet conèixer tots els racons d'aquest parc tan especial. Cada itinerari comprèn una fitxa resum indicant els transports públics, els accessos, la durada, el desnivell, el lloc on menjar, observacions i un ampli text explicatiu, i inclou també un mapa del recorregut i excel·lents fotografies en color, a més d'alguns temes fora del text, on s'expliquen detalls d'interès.

Resumint, és un llibre pràctic i ben presentat que facilita en gran manera un bon coneixement de l'interior de la muntanya.

J. Bordons



On anem? 30 indrets de Catalunya de gran bellesa natural

Martí Boada. Pòrtic Guies. Barcelona 2002. 160 pàgs., il·l.

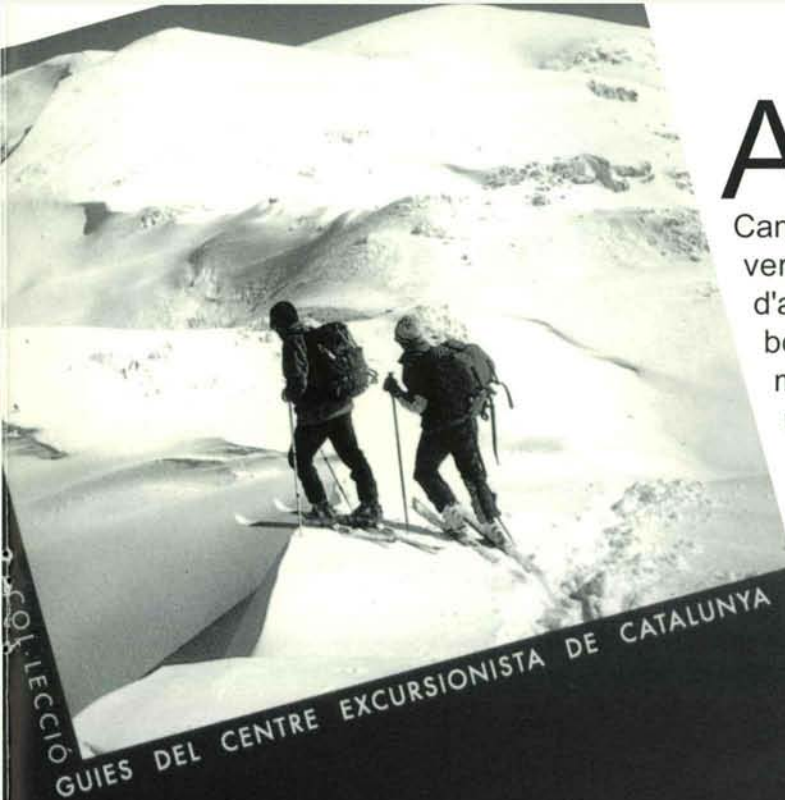
Aquesta guia és una selecció de trenta passejades i té com a principal objectiu facilitar el coneixement del medi natural català. Es tracta d'uns indrets d'especial bellesa natural que són explicats a partir d'uns itineraris a peu aptes per a tothom.

L'autor, Martí Boada, és prou conegut, membre del Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient i de la UICN, i s'ocupa en la docència i la recerca al Centre d'Estudis Ambientals al Departament de Geografia de la Universitat Autònoma i en altres activitats socioambientals.

El llibre, que parteix del programa «L'Entorn» emès per Ona Catalana, actualment presentat per l'autor, ofereix informació detallada de les característiques del medi que envolta els itineraris, dels aspectes socioculturals i informacions sobre la fauna i la flora dels llocs. Conté una fitxa tècnica de cada recorregut, excel·lents fotografies i mapes en color i quadres explicant curiositats, llegendes i històries d'interès que completen aquesta bonica obra.

J. Bordons

Aquestes dues guies enriqueixen el coneixement que es té d'uns territoris amb una llarga tradició excursionista. La vall de Núria i el massís del Canigó esdevenen a l'hivern paratges curulls de neus verges que faran fruir tot muntanyenc desitjós d'aventurar-se a recorre'ls amb esquís. De la mà de dos bons coneixedors del terreny, anireu descobrint, mentre obriu traça, un món de possibilitats: els refugis, alguns força nous; recorreguts inèdits; travessies que no oblidareu; amanit tot amb unes bones dosis d'informació sobre l'anàlisi de la neu i el risc d'allaus. Tot plegat forma una eina valuosa que permetrà planificar amb antelació les vostres sortides d'una manera més segura i eficaç.



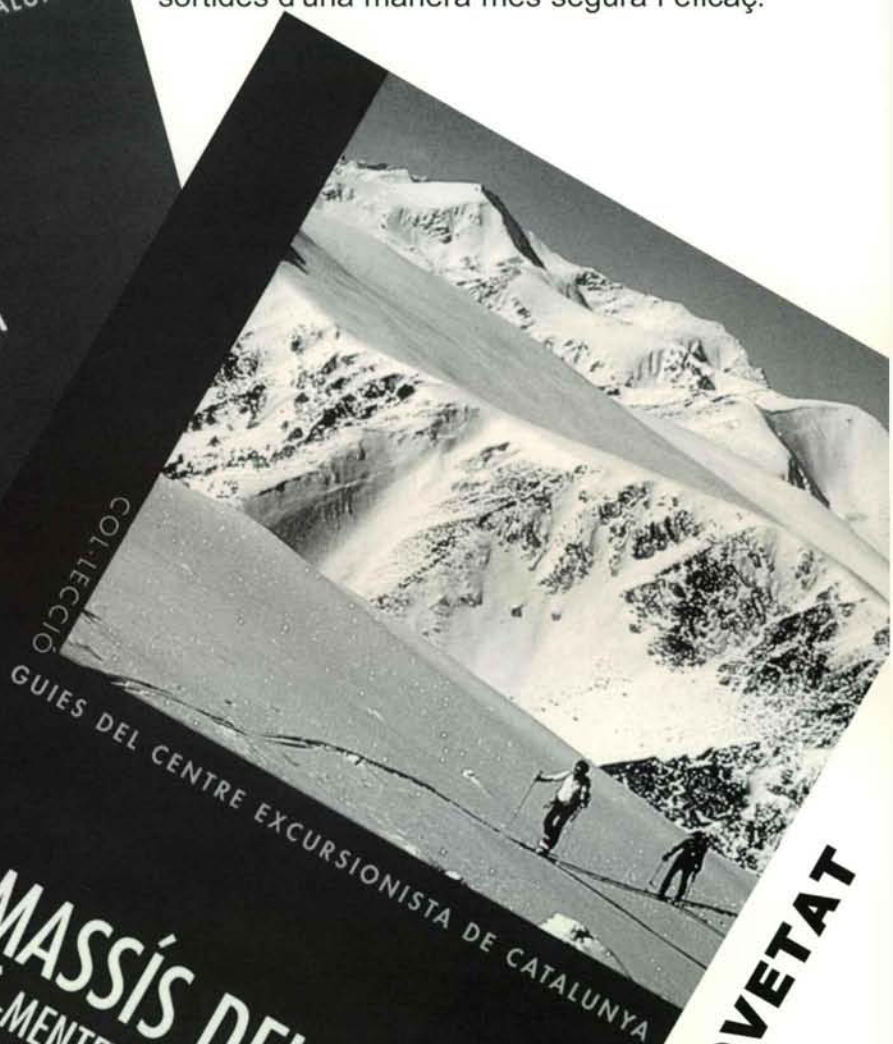
LA VALL DE NÚRIA

BALANDRAU-TAGA-PUIGLLANÇADA
(EXCURSIONS AMB ESQUÍS)

MANEL BROCH I GUIMERÀ
FRANCESC XAVIER GREGORI I PONS

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

MIDA NATURAL



EL MASSÍS DEL CANIGÓ

CARANÇÀ-MENTET-COSTABONA
(EXCURSIONS AMB ESQUÍS)

MANEL BROCH I GUIMERÀ
FRANCESC XAVIER GREGORI I PONS

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

NOVETAT

**Les
trobareu
a les
llibreries
del ram.**



A photograph of two chefs in a professional kitchen. In the foreground, a young man with a friendly smile, wearing a white chef's coat and a white toque, stands with his hands on a stainless steel counter. In the background, another chef, a Black man, also in a white uniform and toque, looks towards the camera. The kitchen environment is visible with various equipment and ingredients like tomatoes and cucumbers on the counter.

TU ETS MESTRE

PERQUÈ ELS QUE VÉENEN DE FORA CONEGUIN I PARLIN EL CATALÀ, TU ETS EL MILLOR MESTRE. PARLA'LS EN CATALÀ.

Més de 65.000 persones que vénen de fora aprenen el català, cada any, amb els diversos programes d'ensenyament lingüístic. Ajuda'ls a practicar. Si els parles en català, els ajudaràs a integrar-se a la nostra cultura i, a més, contribuiràs al seu desenvolupament personal i professional.

el futur creix
a Catalunya →



**Generalitat
de Catalunya**

www.gencat.net